

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 17 Μαρτίου 2024 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 811

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

MARILENA PΑΟΥΝΑ

Εχουμε θέσει στην κα Ολγκίν τα ευρωτουρκικά

Θα θέλαμε να υπάρχει η δυνατότητα να ληφθούν αποφάσεις στα ευρωτουρκικά, όμως, για να γίνει αυτό πρέπει να υπάρξουν παράλληλα εξελίξεις και στο Κυπριακό, λέει σε συνέντευξη της στην «Κ» η υφυπουργός Ευρωπαϊκών Θεμάτων Μαριλένα Ραουνά. **Σελ. 10**

ΝΑΤΑΛΙ ΤΟΤΣΙ

Μέρος μόνο της λύσης ο διάδρομος

Ο θαλάσσιος διάδρομος δεν πρέπει να υποκαταστήσει τη χερσαία διασύνδεση της Γάζας με Ισραήλ και Δ. Οχθη, λέει η σύμβουλος του υπατού εκπροσώπου της Ε.Ε. Μπορέλ Νάταλι Τότσι στην «Κ». **Σελ. 5**

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Ρότα για Κρήτη οι δουλέμποροι

Τι φοβάται η Αθήνα και πώς εξηγείται ότι οι δουλέμποροι που έχουν ως ορμητήριο το Τομπρούκ της Λιβύης στρέφονται τώρα ανατολικά, με προορισμό τη Γαύδο και την Κρήτη. **Σελ. 19**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΣΤΑΥΡΗ ΚΑΛΟΨΙΔΙΩΤΟΥ Σελ. 4

✓ Είναι η ώρα να δοκιμασθεί η τουρκική πλευρά

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Σελ. 5

✓ Ανεπάρκεια ή κάτι χειρότερο;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σελ. 8

✓ Η Δημοκρατία υπό παρακολούθηση...

ΑΝΤΡΟΣ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ Σελ. 15

✓ Γερμανία: Η μετά Μέρκελ εποχή

ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΟΣΙΟΥ ΑΒΒΑΚΟΥΜ

Το χρηματιστήριο της πίστης

■ Στη δίνη σκληρών αποκαλύψεων η Μητρόπολη Ταμασού ■ Η άνοδος και η επιρροή του Ησαΐα ■ Η ιστορία αμαρτωλών σκανδάλων ■ Ποια κόμματα ζητούν τον διαχωρισμό Εκκλησίας-κράτους

Ραγδαίες αναμένεται να είναι οι εξελίξεις στην Εκκλησία μετά τις αποκαλύψεις που άφησαν εμβρόντητη την κυπριακή κοινωνία. Στο διαφαινόμενο σκάνδαλο υπάρχουν υπόνοιες για οικονομικές απάτες και άλλες παρόμοιες ατασθαλίες. Μαζί με τους μοναχούς της μονής οσίου Αββακούμ στο Φτερικουδί της Λευκωσίας, σε στενωπό βρίσκεται και ο μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής Ησαΐας, τόσο για το αν γνώριζε τη δράση των μοναχών όσο και για τον τρόπο που επέλεξε να επιληφθεί του θέματος την 5η Μαρτίου. Η Πολιτεία φαίνεται να παρακολουθεί αμύχλη τις εξελίξεις, καθώς υπήρξε σοβαρή ολιγοπία αλλά και δυστοκία στη διαχείριση της υπόθεσης. Στο επίκεντρο των ερωτημάτων και της διερεύνησης μπαίνει πλέον και ο πρόεδρος του ΕΛΑΜ Χρίστος Χρίστου, εγείροντας ερωτήματα για τη σχέση που απέκτησε με τον Ησαΐα. **Σελ. 6-9**

Πορτρέτα δύο «δημοκρατόρων»

Πόσο όμοιοι και πόσο διαφορετικοί είναι οι Βλαντιμίρ Πούτιν και Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν; Μία από τις ομοιότητες που έχουν είναι πως και οι δύο επιζητούν τη λαϊκή νομιμοποίησή τους. Σήμερα ολοκληρώνεται η τριήμερη εκλογική διαδικασία για την ανανέωση της θητείας του Βλαντιμίρ Πούτιν, ενώ ο Τούρκος πρόεδρος ανακοίνωσε την αποχώρησή του από την πολιτική με χρονικό ορίζοντα το 2028. **Σελ. 23**

ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΟΛΩΝ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ

Το σύνδρομο του αόρατου αντιπάλου

Στις προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις η Ν.Δ. είχε να αντιμετωπίσει έναν αντιπάλο -τον ΣΥΡΙΖΑ του Αλέξη Τσίπρα- σε ένα, έστω και κωλό, δικομματισμό. Πλέον, βρίσκεται αντιμέτωπη με τέσσερα κόμματα που μετρούνται λίγο πάνω ή λίγο κάτω από το 10%-συν άλλα δύο μικρότερα. Ολα διεκδικούν να γίνουν στις ευρωεκλογές του Ιουνίου υποδοχείς της αντικυβερνητικής δυσαρέσκειας, γεγονός που αναγκάζει το κυβερνητικό κόμμα να αναπτύξει μια εκστρατεία «μόνου εναντίον όλων». **Σελ. 18**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Ταϊβανοποίηση αξιώνει η Αγκυρα

Νομιμοποίηση της σύναψης απευθείας εμπορικών σχέσεων του ψευδοκράτους, στα πρότυπα της Ταϊβάν, αξιώνει η τουρκική πλευρά, προκειμένου να επαναρχίσουν οι συνομιλίες. Η Λευκωσία απορρίπτει τους τουρκικούς όρους. Οι θέσεις διαβιβάστηκαν μέσω της Μαρία Ανκελα Ολγκίν Κουεγιάρ, η οποία φέρεται να παροτρύνει τη Λευκωσία για «νέα ανοίγματα». **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ουδείς πάνω απ' τον νόμο

Όσα βλέπουμε να εκτυλίσσονται τις τελευταίες ημέρες στην υπόθεση της μονής του οσίου Αββακούμ στο Φτερικουδί σίγουρα δεν περιποιούν τιμή ούτε στην Εκκλησία της Κύπρου ούτε στην Πολιτεία. Ευθύνη λοιπόν της ιεραρχίας της Εκκλησίας είναι να ανατάξει το κύρος των λειτουργιών της προς όφελος των πιστών της. Ευθύνη βέβαια έχει και η Πολιτεία, η οποία οφείλει να εμπεδώσει προς τους πολίτες πως στέκεται αδέκαστος κριτής απέναντι σε κάθε ανομία και θα αποδώσει δικαιοσύνη. Ουδείς είναι υπεράνω των νόμων του κράτους και ουδείς έχει δικαίωμα να παίζει με τα βαθιά και αγνά πιστεύω των άλλων.

ΒοC MOBILE APP

Τα πάντα όλα, ΕΔΩ

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΥΠΡΟΥ-ΕΛΛΑΔΑΣ

Χρηματοδοτούν γεωπολιτικά έργα

Το έργο του επίγειου καλωδιακού συστήματος μετάδοσης δεδομένων EMC (East To Med Data Corridor) και το «EuroAsia Interconnect» θα χρηματοδοτήσουν οι κυπριακές τράπεζες σε συνεργασία με τις ελληνικές, μέσω κοινοπρακτικών δανείων. **Οικονομική, σελ. 5**

ΕΚΘΕΣΗ

Ολυμπισμός στο Λούβρο

Η έκθεση «Olympism. Modern Invasion, Ancient Legacy», που θα παρουσιαστεί στο Λούβρο τον επόμενο μήνα, προβάλλει τις εξεχουσες προσωπικότητες που δούλεψαν για τη θεμελίωση των Αγώνων. **Τέχνες, σελ. 1**

ΑΛΙΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗ

Παίρνω τη ζωή ακριβώς όπως είναι

Η ηθοποιός Αλίκη Αλεξανδράκη μιλάει για το «Ονειρόδραμα» του Στρίντμπεργκ, τα παιδικά της χρόνια, το θέατρο και το κοινό. Η παράσταση ανεβαίνει στην κεντρική σκηνή του Εθνικού Θεάτρου. **Τέχνες, σελ. 4**

CLASSIC FUSION CHRONOGRAPH TITANIUM BLUE

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

Να ζεις από κοντά
την εμπειρία
του Τελικού:

 ανεκτίμητο

Κάνε τις αγορές σου με κάρτες Mastercard® της Ελληνικής Τράπεζας από **12/03** έως **12/04** και διεκδίκησε **1 από τα 2 διπλά ταξιδιωτικά πακέτα** για να ζήσεις από κοντά τον παλμό του Τελικού του **UEFA Champions League 2024 στο Λονδίνο.**

Τα εισιτήρια είναι προσφορά της Mastercard, επίσημου χορηγού του UEFA Champions League.

Μάθε πώς στο
<https://www.hellenicbank.com/ucl>

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

© UEFA 2024

Σε αντίθεση με άλλα σοβαρά εκκλησιαστικά συμβάντα του παρελθόντος, το «σκάνδαλο» της μονής του οσίου Αββακούμ αποτελεί ένα κοκτέιλ οικονομικών και σοβαρών ηθικών ζητημάτων

Τα θαυμαστά έργα στην Ταμασού και Ορεινής

Τα ενδεχόμενα ποινικά ζητήματα που αντιμετωπίζει και ο οικείος μητροπολίτης και τα ηθικής φύσεως παραπτώματα ως εργαλείο πίεσης

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Οι ραγδαίες εξελίξεις με επίκεντρο μια μικρή μονή εντός της μητροπολιτικής περιφέρειας Ταμασού και Ορεινής, γυρίζει την Εκκλησία της Κύπρου σε εποχές που έτειναν να ξεχαστούν ή η ίδια ήθελε να αφήσει πίσω της. Οι εντυπωσιακές, κατά πολλούς, αποκαλύψεις για τα τεκταινόμενα πίσω από κλειστές σιδερένιες πόρτες, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, δείχνουν πως ουδέποτε η Εκκλησία της Κύπρου άφησε πίσω της την εσωστρέφεια και κυρίως πρακτικές που στο παρελθόν πλήγωσαν την ίδια αλλά και το θρησκευτικό συναίσθημα των πιστών. Σε αντίθεση με άλλα σοβαρά εκκλησιαστικά συμβάντα του παρελθόντος, το «σκάνδαλο» της μονής του οσίου Αββακούμ αποτελεί ένα κοκτέιλ οικονομικών και σοβαρών ηθικών ζητημάτων στα οποία η Εκκλησία της Κύπρου κατά διαστήματα ήταν επιρρεπής. Αν υπάρχει κάτι που ενδεχομένως να δώσει στη συγκεκριμένη υπόθεση το στοιχείο της διαφοροποίησης, αυτό είναι το ενδεχόμενο ο οικείος μητροπολίτης Ταμασού και

Ορεινής να βρεθεί σε περιπέτειες τόσο στο κοσμικό κομμάτι (αστυνομικές έρευνες) όσο και στο εκκλησιαστικό που ασχολείται κυρίως με τις καταγγελίες για ηθικής φύσεως παραπτώματα, μελών της μοναστικής κοινότητας στο Φτερικουδί. Και στις δύο διαδικασίες που δεν θα τον προσπεράσει. Τέλος, το πιο σοβαρό θέμα είναι ο πόλεμος στο εσωτερικό της Εκκλησίας και ποιος ο ρόλος της συγκεκριμένης υπόθεσης στο εκκλησιαστικό power game.

Τα ποινικά

Η εμπλοκή της Αστυνομίας σε μια υπόθεση που έχει ως επίκεντρο μια μονή είναι βέβαιο πως στο τέλος της διαδρομής δεν θα έχει την ίδια κατάληξη με την αντίστοιχη διαδικασία σε εκκλησιαστικό επίπεδο. Η εμπλοκή της υποδιευθύνσης Διαπραξής Οικονομικών Εγκλημάτων προέκυψε από τις ισχυρές ενδείξεις για διάπραξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων του δικαστικού κώδικα, οικονομικής και όχι μόνο φύσεως.

Από πλευράς Αστυνομίας, οι διαρροές για την πορεία των ερευνών γίνονται με το σταγονόμετρο και αφορούν κυρίως τα πρόσωπα που περνούν τα ανακριτικά γραφεία. Πέρα από το ενδεχόμενο να προκύψουν στοιχεία που θα αφορούν οικονομικής φύσεως αδικήματα, δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα να αποκαλυφθούν στοιχεία που να στοιχειοθετούν ποινική υπόθεση για εκβιασμούς απόσπασης μεγάλων ποσών, εξέλιξη που ενδέχεται να διευρύνει τον κύκλο των ερευνών μέχρι την έδρα της Μητρόπολης Ταμασού και Ορεινής. Για τις αστυνομικές έρευνες τα ζητούμενα είναι: Ισχύουν ή όχι οι ενδείξεις για διάπραξη αδικημάτων από τα μεγάλα ποσά που εντοπίστηκαν σε ρευστό εντός της μονής; Τηρήθηκαν οι προβλεπόμενοι νόμοι για τα έσοδα από τις «ιερές» δραστηριότητες της μονής; Ενδεχόμενη αρνητική απάντηση μπορεί να οδηγήσει τη μονή –και όχι μόνο– σε περιπέτειες που αφορούν το μαύρο χρήμα. Ποιος ο ρόλος της οικείας Μητρόπολης και κατ'επέκταση του μητροπολίτη; Γνώριζε –και κυρίως από πότε– για τις κερδοφόρες

δραστηριότητες της μονής; Χρησιμοποιήθηκαν ανορθόδοξοι τρόποι «οικονομικής αρωγής» της Μητρόπολης Ταμασού από τη μονή του οσίου Αββακούμ από τον ίδιο τον Ησαΐα, όπως ισχυρίζονται μοναχοί; Εάν προκύψουν στοιχεία, νομικές πηγές θεωρούν βέβαιο πως θα αγγίξουν και τον ίδιο τον μητροπολίτη Ταμασού, ο οποίος με την καταγγελία που έκανε άνοιξε τον χορό των αστυνομικών ερευνών.

Τα εκκλησιαστικά

Με βάση τον καταστατικό χάρτη της Εκκλησίας της Κύπρου, ο οικείος μητροπολίτης είναι ο κομιστής στοιχείων ενώπιον της Ιεράς Συνόδου για υποθέσεις που αφορούν εκκλησίες ή μονές εντός των ορίων της περιφέρειάς τους. Και στο κομμάτι το εκκλησιαστικό η απόφαση του Συνοδικού Δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου έχουν παραπεμφθεί μοναχοί της μονής στο Φτερικουδί, να διεξάγει περαιτέρω έρευνες, δίνει μια νέα διάσταση στην υπόθεση χωρίς να αποκλείεται η πιθανότητα εμπλοκής και του ίδιου του μητροπολίτη Ταμασού, όπως έλεγαν στην «Κ» έγκυρες εκκλησιαστικές πηγές. Η ανακριτική επιτροπή που θα ερευνήσει το ζήτημα προκειμένου το συνοδικό δικαστήριο να αποφασίσει, είναι βέβαιο πως θα αναζητήσει να πάρει απαντήσεις για τον χρόνο κατά τον οποίο ο οικείος μητροπολίτης πληροφορήθηκε τα υπό έρευνα ηθικής φύσεως ζητήματα. Στο κομμάτι αυτό η ανακριτική επιτροπή θα αναζητήσει πληροφόρηση και από την τοπική κοινωνία, εξέλιξη που όπως λένε όλες οι πληροφορίες δεν αποκλείεται να φέρει σε δύσκολη θέση τον μητροπολίτη Ταμασού, ο οποίος θα αναγκαστεί να δώσει εξηγήσεις, κάτι που δεν θα ήταν αναγκασμένος να πράξει εάν η Ιερά Σύνοδος αποφάσιζε η ίδια για την τύχη των υπό κατηγορία μοναχών. Επίσης, ο μητροπολίτης Ταμασού, εάν κληθεί, θα πρέπει να εξηγήσει για τις σχέσεις μελών της μονής με το στενό περιβάλλον του ίδιου στη Μητρόπολη. Εκκλησιαστικές πηγές θεωρούν βέβαιο πως οι υπό κατηγορία μοναχοί με τον ένα ή άλλο τρόπο θα αποπεμφθούν. Το ερώτημα που υπάρχει αφορά τον Ησαΐα. Εάν προκύψει ευθύνη και του ίδιου ως του μητροπολίτη που έχει τον έλεγχο, το εκκλησιαστικό όργανο θα προχωρήσει με απόδοση ευθυνών ή θα τις κρύψει κάτω από το χαλί;

Το power game

Εκκλησιαστικές και πολιτικές πηγές με τις οποίες μίλησε η «Κ», ανέδειξαν δύο ζητήματα τα οποία είναι η ουσία της σκανδαλώδους υπόθεσης και αφορούν απευθείας τον ίδιο τον μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής. Το ένα έχει να κάνει με ενδεχόμενα ποινικά αδικήματα για τον ίδιο και το άλλο με τις ισορροπίες εντός της Εκκλησίας και το power game, ιδιαίτερα μετά τη ρήξη Πατριαρχείου Ρωσίας και Οικουμενικού σε συνδυασμό με τη στάση της Εκκλησίας της Κύπρου. Η συσχέτιση που γίνεται και αφορά τον μητροπολίτη Ταμασού, έχει να κάνει με τη μετακίνηση του Ησαΐα από τη φιλορωσική μητροπολιτική ομάδα της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κύπρου στην αρχιεπισκοπική, που ήταν η πλειοψηφία και στηρίζε τον Φανάρι στη διαμάχη με αφορμή την Εκκλησία της Ουκρανίας. Έγκυρες εκκλησιαστικές πηγές έλεγαν στην «Κ» πως μετά την εισηγοποίηση της μετακίνησης του Ησαΐα στους αρχιεπισκοπικούς αλλά και το ταξίδι του στην έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Κωνσταντινούπολη, παραμονές των αρχιεπισκοπικών

Αναμνηστική φωτογραφία από την επίσκεψη του Ταμασού στο Φανάρι τον Δεκέμβριο του 2022. Από αριστερά: Ιερομόναχος (μονής Αββακούμ) Πορφύριος, αρχιμανδρίτης Βαρνάβας, ηγούμενος της μονής οσίου Αββακούμ Νεκτάριος, μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής Ησαΐας, οικουμενικός πατριάρχης Βαρθολομαίος, αρχιμανδρίτης Θεόδωρος Στυλιανού, αρχιμανδρίτης Διονύσιος και διάκος του μητροπολίτη Ησαΐα πατήρ Ραφαήλ.

εκλογών τον Δεκέμβριο του 2022 (φωτογραφία πάνω), η Μητρόπολη Ταμασού απώλεσε δύο βασικούς αιμοδότες της. Η αλλαγή στρατοπέδου είχε ως αποτέλεσμα να τερματιστεί η οικονομική στήριξη της Μητρόπολης από Ρώσους οικονομικούς παράγοντες αλλά και από τη μονή Κύκκου, ένεκα και της στήριξης του νυν αρχιεπισκόπου και όχι του ανθυποψηφίου του μητροπολίτη Λεμεσού, από τον Ταμασού, στην εκλογική συνεδρία της Ιεράς Συνόδου. Εκκλησιαστικές πηγές αναφέρουν πως η απόφαση του Ησαΐα να μην ακολουθήσει τον μητροπολίτη Τυλλερίας και πνευματικό του πατέρα Νικηφόρο,

Αν υπάρχει κάτι που ενδεχομένως να δώσει στη συγκεκριμένη υπόθεση το στοιχείο της διαφοροποίησης, αυτό είναι το ενδεχόμενο ο μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής να βρεθεί σε περιπέτειες τόσο στο κοσμικό κομμάτι όσο και στο εκκλησιαστικό.

που υποστήριζε τον μητροπολίτη Λεμεσού, είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια και της δεύτερης πηγής οικονομικών στήριξης της Μητρόπολης Ταμασού. Από την περίοδο εκείνη και μετά, λένε οι ίδιες πηγές, ξεκίνησαν σταδιακά τα οικονομικά προβλήματα τα οποία φαίνεται να οδήγησαν στη μονή του οσίου Αββακούμ.

Οι ισορροπίες

Η αναμνηστική φωτογραφία από την επίσκεψη Ησαΐα στο Φανάρι το 2022 καθώς και τα πρόσωπα της κυπριακής αποστολής δείχνουν το κλίμα που είχε δημιουργηθεί για τον ίδιο και το άλλο με τις ισορροπίες εντός της Εκκλησίας και το power game, ιδιαίτερα μετά τη ρήξη Πατριαρχείου Ρωσίας και Οικουμενικού σε συνδυασμό με τη στάση της Εκκλησίας της Κύπρου. Η συσχέτιση που γίνεται και αφορά τον μητροπολίτη Ταμασού, έχει να κάνει με τη μετακίνηση του Ησαΐα από τη φιλορωσική μητροπολιτική ομάδα της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κύπρου στην αρχιεπισκοπική, που ήταν η πλειοψηφία και στηρίζε τον Φανάρι στη διαμάχη με αφορμή την Εκκλησία της Ουκρανίας. Έγκυρες εκκλησιαστικές πηγές έλεγαν στην «Κ» πως μετά την εισηγοποίηση της μετακίνησης του Ησαΐα στους αρχιεπισκοπικούς αλλά και το ταξίδι του στην έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Κωνσταντινούπολη, παραμονές των αρχιεπισκοπικών

κύκλου συνεργατών του μητροπολίτη Ησαΐα. Όπως υποστηρίζουν πρόσωπα που γνωρίζουν το παρασκήνιο, στη Μητρόπολη Ταμασού διεξήχθη ένας εσωτερικός «πόλεμος» προσώπων-κληρικών που οδήγησε στη διαμόρφωση των στενών συνεργατών του μητροπολίτη έτσι όπως αποτυπώθηκε στην φωτογραφία με τον Οικουμενικό Πατριάρχη. Πρώτο θύμα ήταν ο αρχιμανδρίτης Θεόδωρος Στυλιανού (πρώτος εκ δεξιών του οικουμενικού), ο οποίος ήταν ο πρώτος πρωτοσύγκελος της Μητρόπολης. Ο πάτερ Θεόδωρος απομακρύνθηκε και αντικαταστάθηκε του ορίστηκε ο αρχιμανδρίτης Διονύσιος (δίπλα από τον προκάτοχό του), με το εκκλησιαστικό παρασκήνιο να υποστηρίζει πως στήθηκε μια σκευωρία για την απομάκρυνση του πάτερ Θεόδωρου. Οι ίδιες πηγές υποστηρίζουν πως κάποιοι τον κατηγορήσαν στον Ησαΐα ότι στις αρχιεπισκοπικές εκλογές υποστήριξε τον μητροπολίτη Λεμεσού και όχι τον ίδιο. Αξίζει να αναφέρουμε πως ο συγκεκριμένος κληρικός ουδέποτε ήταν υποστηρικτής του Λεμεσού και μάλιστα με τη στάση του απέτρεψε εκλογή του Αθανάσιου στις αρχιεπισκοπικές εκλογές του 2006. Επιπλέον, ο Ησαΐας φέρεται να είχε πλήρη ενημέρωση για την καθημερινότητα στη μονή από τον αρχιμανδρίτη Βαρνάβα (δίπλα και πίσω από τον πρώτο αριστερά), ο οποίος παρουσιάζεται ως κληρικός της απολύτου εμπιστοσύνης του Ταμασού.

Στο κυνήγι των εισφορών

Πηγές σε τοπικό επίπεδο έλεγαν στην «Κ» πως είχε σπηθεί ένα σκηνικό αναζήτησης δωρητών, το οποίο ήταν αυτό που οδήγησε στην αποκάλυψη της υπόθεσης. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς, αν κάποιος ήθελε να γίνει δωρητής έπρεπε να καταβάλει ένα συγκεκριμένο ποσό το οποίο ήταν κοντά στις 3 με 4 χιλιάδες ευρώ. Πηγές που θέλησαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους ανέφεραν μια συγκεκριμένη περίπτωση που φαίνεται να πίεσε για τις μετέπειτα αποκαλύψεις. Μια ηλικιωμένη γυναίκα δώρισε στη μονή ένα ποσό κοντά στα 1.000 ευρώ. Το συγκεκριμένο πρόσωπο δέχθηκε την παρότρυνση να αυξήσει την δωρεά προκειμένου να χαρακτηριστεί δωρητής. Η πιστή επικατέστηκε αδυναμία για να δεχθεί νέα παρότρυνση να μεταβιβάσει στη μονή κάποιο ακίνητο. Οι πληροφορίες αναφέρουν πως υπήρξε έντονη αντίδραση από στενό συγγενικό πρόσωπο της γυναίκας, το οποίο απειλίσσε ότι θα αποκαλύψει όσα γίνονται στη μονή. Οι απειλές για αποκαλύψεις προηγήθηκαν των καταγινιστικών εξελίξεων και ήταν αυτές που, όπως λέγεται, ώθησαν τον μητροπολίτη να κάνει το πρώτο βήμα προκειμένου να προλάβει τα γεγονότα.

Ξεκίνα θετικά
Ξεκίνα με snip

snip[®]
COLD & FLU

ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΟΠΟΘΕΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ-ΚΡΑΤΟΥΣ

Οι ασφαλιστικές δικλίδες και τα ζητήματα που εκκρεμούν

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1. Πιστεύετε** ότι ήρθε η ώρα να γίνει ξεκάθαρος διαχωρισμός Εκκλησίας και κράτους;
- 2. Πιστεύετε** πως πρέπει να αλλάξει ο τρόπος που διεξάγεται σήμερα ο φορολογικός έλεγχος της Εκκλησίας;
- 3. Θα πρέπει** να μπει όριο στις εισφορές /δωρεές που μπορεί ένα άτομο να κάνει προς την Εκκλησία;
- 4. Είναι** ευθύνη του κράτους η ανέγερση μονών χωρίς τις απαιτούμενες άδειες;
- 5. Θα πρέπει** η Πολιτεία να λαμβάνει υπόψη τις θέσεις της Εκκλησίας πριν λάβει αποφάσεις σε θέματα που δεν την αφορούν άμεσα;

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Πέντε ερωτήματα για τις σχέσεις Εκκλησίας - κράτους τέθηκαν ενώπιον των κομμάτων. Ζητήθηκαν μονολεκτικές απαν-

τήσεις, ίσως ό,τι δυσκολότερο μπορεί να ζητήσει κάποιος από τα κόμματα που θεωρούν πως «σε τόσο σοβαρά ζητήματα πρέπει να δίδεται η ευκέρεια να αναλύουν τις θέσεις τους». Ερωτήματα σε σχέση

με τον τρόπο φορολόγησης του εκκλησιαστικού πλούτου αλλά και κατά πόσο πρέπει να τεθεί ένα όριο στις εισφορές των πιστών. Απαντήσεις δόθηκαν από τα κόμματα και για την ευθύνη του κρά-

τους σε σχέση με την ανέγερση παράνομων οικοδομών εντός εκκλησιαστικών περιουσιών αλλά και κατά πόσο θα πρέπει να εισακούεται η θέση της Εκκλησίας σε θέματα που δεν την αφορούν άμεσα.

- 1. Ο σεβασμός** στην Εκκλησία είναι δεδομένος και ο ρόλος της είναι διακριτός, κάτι που κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα.
- 2. Συμφωνήθηκε** εδώ και χρόνια ο τρόπος φορολόγησης της Εκκλησίας και αυτό τηρείται. Επ' αυτού πρέπει να διενεργούνται οι κατάλληλοι έλεγχοι.
- 3. Είναι** αναφαίρετο δικαίωμα του καθενός πώς θα εκφράζει την πίστη του και πώς θα διαθέτει τους πόρους του.
- 4. Οι νομοθεσίες** είναι υποχρεωτικές για όλους. Ουδείς είναι υπεράνω του νόμου.
- 5. Η Πολιτεία** οφείλει να ακούει τις απόψεις όλων των κοινωνικών φορέων και θεσμών. Οι τελικές αποφάσεις λαμβάνονται αποκλειστικά από τα όργανα της Πολιτείας.

- 1. ΝΑΙ**
Έπρεπε να γίνει προ πολλού. Στην πράξη, όχι μόνο στα χαρτιά.
- 2. Δεδομένου** ότι από το 2012 η Εκκλησία καταβάλλει φόρο ακίνητης

- ιδιοκτησίας και κεφαλαιουχικών κερδών, προτεραιότητα είναι η διαφάνεια και ο έλεγχος από το κράτος στα οικονομικά της Εκκλησίας, όπως για παράδειγμα γίνεται στα πολιτικά κόμματα.
- 3. Το κυριότερο** είναι ο έλεγχος της πηγής των χρημάτων των μεγάλων δωρεών και εισφορών.
 - 4. ΝΑΙ**
 - 5. ΟΧΙ**

- 1. ΟΧΙ**
- 2. Χρειάζονται** βελτιώσεις για να αποφεύγονται τυχόν καταχρήσεις.
- 3. ΟΧΙ**
- 4. Οι ανεγέρσεις** των κτιριακών εγκαταστάσεων είναι ευθύνη του κράτους.
- 5. ΝΑΙ**

- 1. ΝΑΙ**
- 2. ΝΑΙ**
Το κράτος πρέπει να φορολογεί οτιδήποτε προκύπτει από επιχειρηματική δραστηριότητα, χωρίς

- διάκριση και με πλήρη διαφάνεια.
- 3. ΟΧΙ**
Εφόσον υπάρχει επαρκής έλεγχος, σύμφωνα με σύγχρονα/διεθνή πρότυπα.
 - 4. ΟΧΙ**
Πρέπει να ισχύουν τα ίδια κριτήρια που ισχύουν για κάθε ανέγερση.
 - 5. ΟΧΙ**
Ο διάλογος είναι πάντοτε ωφέλιμος, αλλά οι τελικές αποφάσεις πρέπει να προέρχονται από την Πολιτεία. Αυτό εννοούμε όταν λέμε ξεκάθαρος διαχωρισμός.

- 1. Υφίσταται** ήδη.
- 2. Οι εκκλησιαστικές** επιχειρήσεις φορολογούνται.
- 3. ΟΧΙ**
- 4. ΝΑΙ**
- 5. ΟΧΙ**

- 1. ΝΑΙ**
Τούτο άλλωστε καθορίζεται από ποικίλες διατάξεις του Συντάγματος.
- 2. Η Εκκλησία** φορολογείται σε όλες τις

- επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Δεν γνωρίζουμε αν τυγχάνει οποιασδήποτε ευνοϊκής μεταχείρισης. Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο πρέπει να αλλάξει.
- 3. Αντί** οποιουδήποτε ορίου θα εισηγηθούμε τον έλεγχο από τις αρμόδιες αρχές κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η αρχή του «Know your customer».
 - 4. Δεν πρέπει** να επιτρέπεται η ανέγερση μονών ή ναών χωρίς την έκδοση των απαιτούμενων πολεοδομικών και οικοδομικών αδειών.
 - 5. Η Πολιτεία** μπορεί να λαμβάνει υπόψη τις θέσεις της Εκκλησίας όπως και οποιοδήποτε άλλου οργανωμένου συνόλου αλλά δεν πρέπει να έχει βαρύνουσα σημασία στη λήψη της τελικής απόφασης.

- 1. ΝΑΙ**
- 2. ΝΑΙ**
- 3. ΟΧΙ**
- 4. ΝΑΙ**
- 5. ΟΧΙ**

Να σημειωθεί ότι το ΔΗΚΟ είναι το μόνο κόμμα που μας ενημέρωσε ότι δεν επιθυμεί να απαντήσει στο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο.

ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΟ ΝΤΟΥΜΠΑΪ τα έχει όλα

Ετοιμαστείτε για ένα εκπληκτικό καλοκαίρι στο Ντουμπάι. Ζήστε την περιπέτεια στα διασκεδαστικά υδάτινα πάρκα ή τα μαγευτικά ενυδρεία. Πετάξτε με την Emirates και ξεκινήστε τις διακοπές σας από τη στιγμή της επιβίβασης, με νόστιμα τοπικά γεύματα, δωρεάν εκλεκτά ποτά και βραβευμένη ψυχαγωγία για όλη την οικογένεια.

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Υπομονή για πέντε τουλάχιστον χρόνια θα χρειαστεί να κάνουν οι πολίτες, μέχρι την ολοκλήρωση ενός στερεού εθνικού συστήματος πολιτικής προστασίας, ώστε να κλείσουν κενά, που διαφάνηκαν μόνο μέσα στον κύκλο ενός χρόνου, όπως απορρέει από τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης που ανακοινώθηκαν την περασμένη Τρίτη. Συγκεκριμένα, η κυπριακή κοινωνία είδε ένα φλεγόμενο για μέρες εργοστάσιο ανακύκλωσης (Γέρι, 16 Ιουλίου), τη μεγάλη μεγέθους πυρκαγιά (ορεινή Λεμεσός, 6 και 7 Αυγούστου), την πολύνεκρη κακοκαιρία «Daniel» να πλήττει με πλημμύρες χώρες της περιοχής μας (Λιβύη, Ελλάδα, Τουρκία, 5-12 Σεπτεμβρίου) και πρόσφατα την καταστροφική επέλαση δύο ανεμοστρόβιλων μέσα από αστική περιοχή (Λεμεσός, 14 Φεβρουαρίου).

Η κυβέρνηση θεωρεί ότι μέχρι σήμερα η Κυπριακή Δημοκρατία λάμβανε αποσπασματικά μέτρα για περιπτώσεις όπως τις πιο πάνω. «Τα προηγούμενα χρόνια θέλαμε να δούμε για τη φωτιά. Όμως δεν πρέπει να είναι μόνο για τη φωτιά, να είναι για τις καταστροφές πρώτα απ' όλα. Και δεν πρέπει να είναι μόνο για τις καταστροφές, να είναι για να καταστεί η Κύπρος και πάλι ένας σταθερότητας στην περιοχή, όπως με το "Αμάλθεια" λόγω των

Στην περίπτωση προβλήματος με τους διαγωνισμούς για τα πτητικά έχουν αποφασιστεί εναλλακτικά σενάρια, που εμπλέκουν στάθμευση ελικοπτέρων από Ελλάδα και Ιορδανία.

υποδομών που διαθέτει», αναφέρει στην «Κ» ο καθηγητής Εκτίμησης Κινδύνου στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο και σύμβουλος του προέδρου της Δημοκρατίας για θέματα πολιτικής άμυνας και ασφάλειας, Γιώργος Μπούστρας. Είναι από τα άτομα που πιστεύουν ότι τα επόμενα χρόνια, και λόγω της κλιματικής αλλαγής, η Κύπρος θα βιώσει μεγάλες πυρκαγιές, έντονα πλημμυρικά φαινόμενα και συνδυασμένες καταστροφές. Για τον λόγο αυτό, τονίζει, θα πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Δύο τα άμεσα μέτρα

Τα προαναφερθέντα παραδείγματα καταστροφών εντός ενός χρόνου, από ανθρωπινό παράγοντα και φυσικές, συζητήθηκαν την περασμένη Τρίτη σε σύσκεψη υπό

τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, και ενόψει της νέας αντιπυρικής περιόδου, που αρχίζει σε μερικές εβδομάδες, ανακοινώθηκαν συγκεκριμένες αποφάσεις, πίσω από τις οποίες εδράζεται ένα πλάνο πενταετίας για εθνικό σύστημα πολιτικής προστασίας. Όμως, από τα δέκα μέτρα που ανακοινώθηκαν, δύο είναι αυτά που θα δουν οι πολίτες να εφαρμόζονται αυτό το καλοκαίρι. Πρώτον, πρόκειται για την ολοκλήρωση και υποβολή στη Νομική Υπηρεσία μέχρι τέλος Μαρτίου των τροποποιητικών νομοσχεδίων που αφορούν την αυστηροποίηση των ποινών, ώστε να έχουν κατατεθεί στη Βουλή πριν από την αντιπυρική περίοδο. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» από το υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, η αυστηροποίηση των ποινών θα στοχεύσει,

μεταξύ άλλων, στον περιορισμό της χρήσης εργαλείων ή μηχανημάτων που ενδέχεται να προκαλέσουν πυρκαγιά. Το δεύτερο μέτρο σε άμεση εφαρμογή θα είναι η κατοχύρωση της περιόδου της θερινής δασοπυρόσβεσης στους οκτώ συνεχόμενους μήνες, από έξι που ήταν, δηλαδή από τον Απρίλιο έως τον Νοέμβριο, συμπεριλαμβανομένων.

Πλάνα για τα πτητικά

Μέχρι τη σταδιακή απόκτηση από το κράτος 10 πυροσβεστικών πτητικών μέσων, εντός των επόμενων πέντε ετών, όπως αναφέρει ακόμη ένα μέτρο της κυβέρνησης, το οποίο προφανώς αφορά την αιχμηρή του δόρατος για την αντιμετώπιση μεγάλων πυρκαγιών, η Κύπρος θα πρέπει να πορευτεί αποδεχόμενη—όπως κάνει μέχρι σήμερα— την

πραγματικότητα της ως νησιωτικό κράτος, του οποίου οι γειτονικές χώρες δεν μπορούν να βοηθήσουν άμεσα μετά το πρώτο κάλεσμα για βοήθεια. Μετά την απόκτηση των 10 πτητικών, θα πάψει σε μεγάλο βαθμό αυτή η εξάρτηση ή θα κερδίζεται πολύτιμος χρόνος μέχρι την άφιξη της. Η πιο πάνω αγορά είναι αλληλένδετη με ένα άλλο μέτρο που ανακοίνωσε η κυβέρνηση, την υποβολή σχεδίου και πρότασης από το υπουργείο Άμυνας για σταδιακή υπαγωγή της μονάδας πτητικών μέσων δασοπυρόσβεσης στην Εθνική Φρουρά. Αυτό θα γίνει για δύο λόγους, όπως τονίζει ο κ. Μπούστρας. «Στα περισσότερα κράτη του κόσμου η αεροπυρόσβεση βρίσκεται κάτω από την αντίστοιχη αεροπορία. Ένας δεύτερος λόγος έχει να κάνει με την εξοικονόμηση χρημάτων. Αυξάνοντας

τον αριθμό των πτητικών, δεν υπάρχει καμία οικονομική λογική να έχουμε δύο παράλληλες δομές, δηλαδή δύο αεροπορίες», εξήγησε.

Για την ώρα, όμως, πώς θα καλυφθούν οι ανάγκες του φετινού καλοκαίρι; Σύμφωνα με πληροφόρηση από το Τμήμα Δασών, σκοπός είναι να είναι διαθέσιμα οκτώ πρωτεύοντα πτητικά μέσα και τέσσερα δευτερεύοντα (αξιοποιούνται για άλλα καθήκοντα και επιχειρούν εφόσον είναι διαθέσιμα), όσα και πέρυσι. Συγκεκριμένα, σε ετοιμότητα θα βρίσκεται από την 1η Απριλίου ένα πρωτεύον και ιδιόκτητο πτητικό μέσο. Το Τμήμα εκτιμά ότι από τις 20 Μαΐου τέσσερα ενοικιαζόμενα αεροσκάφη και δύο ελικοπτερα θα συμμετέχουν στη μάχη της πυρόσβεσης. Επίσης, από τις 15 Ιουνίου θα ενταχθεί ένα επιπλέον αεροσκάφος. Όσον αφορά τα τέσσερα

δευτερεύοντα πτητικά, περιλαμβάνονται τα δύο ελικοπτερα της Αστυνομίας και τα δύο της Ε.Φ., για συντονισμό ή πυρόσβεση. Επίσης οι Βρετανικές Βάσεις είναι σε θέση να αποστέλλουν μέχρι δύο ελικοπτερα.

Εναλλακτικά σενάρια

Στην περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο παρατηρηθεί πρόβλημα με τους διαγωνισμούς που βρίσκονται σε εξέλιξη για τα πτητικά μέσα, έχουν αποφασιστεί εναλλακτικά σενάρια. Πρώτο, θα πρέπει, εάν υπάρχει δυνατότητα, ένα ελικοπτερο της Ε.Φ. και ένα της Αστυνομίας να θεθούν σε επιχειρησιακή ετοιμότητα, με χρόνο απογείωσης 30 λεπτά για πυρόσβεση. Δεύτερο, σε ημέρες υψηλού κινδύνου θα καταβάλλεται προσπάθεια να ζητηθεί από την Ελλάδα και την Ιορδανία να σταθμεύσουν τουλάχιστον από ένα ελικοπτερο στην αεροπορική βάση Ανδρέας Παπανδρέου, για την περίοδο από την 1η Ιουνίου μέχρι την 30ή Σεπτεμβρίου 2024.

Η υποστελέχωση

Μπορεί το Τμήμα Δασών να θεωρεί ότι δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα υποστελέχωσης και να εκφράζει ικανοποίηση με την παράταση της περιόδου δασοπυρόσβεσης, όμως στην πλευρά της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας οι 259 πυροσβέστες που αναμένεται να προσληφθούν σύντομα (εκκρεμούν για την ώρα οι ιατρικές εξετάσεις) δεν θα αξιοποιηθούν σημαντικά, δεδομένου ότι ένας πυροσβέστης για να ολοκληρωθεί από άποψη κατάρτισης απαιτούνται τρία χρόνια. Από τις προσλήψεις αυτές, η πρόθεση της Υπηρεσίας είναι να αξιοποιηθούν φέτος στον βαθμό του εφικτού. Ο μισός αριθμός θα ξεκινήσει τον τριετή κύκλο ακαδημαϊκών σπουδών και μόνο οι υπόλοιποι θα ακολουθήσουν ένα ταχύρρυθμο πρόγραμμα έξι εβδομάδων, ούτως ώστε να προετοιμαστούν κατάλληλα για να ενισχύσουν, στη βάση και των δικών τους δυνατοτήτων, τους υποστελεχωμένους σταθμούς. Κοντολογίς, 130 περίπου νέοι πυροσβέστες θα συνδράμουν—όσο μπορούν να βοηθήσουν—στη φετινή αντιπυρική περίοδο.

Οι αισθητήρες

Στο πλαίσιο υλοποίησης της 2ης φάσης του ολιστικού συστήματος πολιτικής προστασίας, στο Προεδρικό αποφασίστηκε και η εγκατάσταση πρόσθετων αισθητήρων για έγκαιρο εντοπισμό των πυρκαγιών. Μέχρι σήμερα έχει επιτευχθεί η εγκατάσταση τεσσάρων ηλεκτρονικών συστημάτων αυτόματης ανίχνευσης πυρκαγιών στις περιοχές Ακάμα, Μαδαρή, Οίκο και Φικάρδου. Σύμφωνα με τον κ. Μπούστρα, θα εγκατασταθούν σταδιακά αισθητήρες και σε βιομηχανικές ζώνες.

Οι εθελοντές

Όπως φάνηκε σε αρκετές περιπτώσεις, ειδικά στη μεγάλη πυρκαγιά της Λεμεσού τον περασμένο Αύγουστο, το κενό της υποστελέχωσης των υπηρεσιών μπορούν να καλύψουν οι δυνάμεις των εθελοντικών ομάδων. Χρόνο με τον χρόνο μεγαλώνουν, και σήμερα έχουν φτάσει τις οκτώ, οι οποίες έχουν τύχει εκπαίδευσης και πιστοποίησης από την Πυροσβεστική, ώστε τα μέλη τους να έχουν εξασφαλίσει ταυτότητα εθελοντή. Μάλιστα, διαθέτουν οχήματα πυρόσβεσης και κάνουν και περιπολίες. Σύμφωνα με ακόμη ένα μέτρο που ανακοίνωσε την Τρίτη η κυβέρνηση, το υπουργείο Εσω-

τερικών θα υποβάλει πρόταση για αξιοποίηση, εκπαίδευση και ασφάλιση των εθελοντών. Όσον αφορά την ασφάλιση και την εκπαίδευση, αυτά εφαρμόστηκαν από πέρυσι, όμως το πλαίσιο της εθελοντικής δράσης χρήζει βελτίωσης. Προκύπτουν ομάδες που συμμετέχουν στην πυρόσβεση χωρίς πιστοποίηση, δηλαδή χωρίς την απαραίτητη εκπαίδευση, θέτοντας σε κίνδυνο τη ζωή τους ή δυσκολεύοντας το έργο των υπηρεσιών, με τις πιστοποιημένες ομάδες να ζητούν από την Πολιτεία να μπει ένας έλεγχος και να οργανωθεί το καθεστώς των εθελοντών.

Μπορεί το Τμήμα Δασών να θεωρεί ότι δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα υποστελέχωσης, όμως στην Πυροσβεστική οι 259 νεοπροσληφθέντες πυροσβέστες δεν θα αξιοποιηθούν σημαντικά.

Η έλλειψη νερού

Οι εθελοντές τυχαίνει να αναλαμβάνουν και πρωτοβουλίες για την έλλειψη νερού κατά τη διάρκεια αντιμετώπισης μιας πυρκαγιάς. Στη μεγάλη πυρκαγιά της Λεμεσού το συγκεκριμένο πρόβλημα διαφάνηκε, όπως μέσα από τις εκκλήσεις κατοίκων της Απαισίας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να φτάσει νερό από εθελοντές άλλων επαρχιών, κάτι που έγινε. Παράπονο για το θέμα αυτό έκαναν στην «Κ» μετά την πυρκαγιά και κάτοικοι στην Αψιού, ζητώντας από την Πολιτεία την υλοποίηση έργων άρδευσης και αποθήκευσης νερού. Φέτος, για το ζήτημα, χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της εθελοντικής ομάδας πυρόσβεσης

Kitasweather, η οποία εξασφάλισε από δωρεά πλαστικές δεξαμενές συνολικής χωρητικότητας 100 τόνων νερού, και σε συνεννόηση με τα Κοινοτικά Συμβούλια και το Τμήμα Δασών θα τα τοποθετήσουν σε ιδιωτικές περιουσίες και σε κυβερνητική γη για προστασία της περιοχής Πρασσιό-Κελλάκι και του δάσους της Κυπαρισσίας. Όπως τόνισε στην «Κ» ο ομάδα, με 100 τόνων νερού μπορούν να εφοδιαστούν 20 πυροσβεστικά οχήματα. Θέτοντας η «Κ» το θέμα της έλλειψης νερού στο Τμήμα Δασών, απάντησαν ότι αντιμετωπίζεται κυρίως με την κρατική μηχανή, αλλά και με την αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα.

Ιδανική Ισχύς Εκκίνησης
για όλα τα οχήματα

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ

Κωνσταντίνος 54, Κόϊμικλί, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistrias.com, T. 22348600

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΕΤΑΙΡΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΥΘΥΝΗ
2024

Τα νέα
πράσινα
επιχειρηματικά
μοντέλα

ΣΤΗΡΙΖΕΙ

Την Κυριακή 24 Μαρτίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μεταβολές εβδομάδας

	Χ.Α.Κ.		Χ.Α.		Dow Jones		Nasdaq		Nikkei		Dax		FTSE 100			ΔΙΕΘΝΗ Ψηφιακά νομίσματα θα εκδώσουν 134 χώρες Σελ. 10		Πετρέλαιο		€/δ	
	-1,68%		-0,35%		-0,08%		-0,10%		-2,47%		0,72%		1,16%					3,68%			-0,55%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΚΥΒΕΡΝΟΕΠΙΘΕΣΙΣ

Αρχίζει η δεύτερη φάση των Cyber Stress Test

Ολοκληρώθηκε η άσκηση της ΕΚΤ Cyber Stress Test των τραπεζών και αρχίζει σύντομα ο διάλογος. Τα αποτελέσματα θα βγουν το καλοκαίρι. Στην άσκηση υποβλήθηκαν 109 τράπεζες και στόχος είναι η αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο θα αντιμετωπίσουν ενδεχόμενες κυβερνοεπιθέσεις. **Σελ. 5**

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η χρυσή βίτζα εκτόξευσε τις τιμές των κατοικιών

Τεράστια αύξηση σημείωσαν στη διάρκεια του 2023 οι αγοραπωλησίες κατοικιών, με το πρόγραμμα της «χρυσής βίτζας» πρωτίστως, και το «Σπίτι μου» δευτερευόντως να διαμορφώνουν νέα δεδομένα στην αγορά, με αύξηση τιμών, ιδιαίτερα σε Πειραιά, κέντρο της Αθήνας και νότια προάστια. **Σελ. 12**

NUROFEN
ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

NUROFEN EXPRESS 120
120 mg Ibuprofen Tablets

Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακολόγο σας. Διαβάστε προσεκτικά το φύλλο οδηγιών χρήσης.

MSD **life pharma**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,21%	0,10%
Γερμανία	2,44%	0,17%
Γαλλία	2,79%	0,08%
Ιταλία	3,72%	0,13%
Ισπανία	3,25%	0,16%
Ιρλανδία	2,81%	0,13%
Ελλάδα	3,41%	0,12%
Ην. Βασίλειο	4,09%	0,13%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόβλεψη Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Σταθερή
Fitch	BBB	Σταθερή
Moody's	Baa2	Σταθερή
S&P	BBB	Θετική
Score Ratings	BBB+	Σταθερή

Θα χρηματοδοτήσουν έργα μαμούθ

Συνεργασία μεταξύ τραπεζών της Κύπρου και της Ελλάδας μέσω κοινοπρακτικών δανείων

Την ετοιμότητά τους να χρηματοδοτήσουν έργα «μαμούθ», τα οποία θα έχουν γεωπολιτικό αποτύπωμα στην περιοχή, εκφράζουν οι τράπεζες της Κύπρου σε συνεργασία με τις ελληνικές. Ο λόγος για δύο έργα που θα περάσουν

από την περιοχή και είναι το επίγειο καλωδιακό σύστημα μετάδοσης δεδομένων EMC (East To Med Data Corridor), και το «καλώδιο» το έργο κοινού ενδιαφέροντος «EuroAsia Interconnector». Και τα δύο έργα χρειάζονται

χρηματοδοτήσεις από τράπεζες, με τις κυπριακές ήδη είτε να έχουν «δώσει χέρια», είτε να έχουν στρέψει το ενδιαφέρον τους. Οι κυπριακές τράπεζες έχουν υπερβάλλουσα ρευστότητα και θέλουν να την τοποθετήσουν σε έργα

που να είναι βιώσιμα, κερδοφόρα και καλά για την οικονομία. Ελληνικές και κυπριακές τράπεζες βλέπουμε να έχουν βάλει στη νοσηρότητα τους τα κοινοπρακτικά δάνεια (syndicated loans), καθώς είτε για το ένα, είτε για το άλλο

έργο θα βάλουν το λιθαράκι τους. Σε καμία περίπτωση μία τράπεζα δεν μπορεί να χρηματοδοτήσει κατά αποκλειστικότητα έργα τέτοιου μεγέθους, αφού ακόμα και να ήθελε, εποπτικά δεν θα της δινόταν «πράσινο φως». **Σελ. 5**

Δεν θα δοθεί άλλη παράταση για το λιμάνι Λάρνακας

Καθοριστικός μήνας χαρακτηρίζεται ο Απρίλιος για το λιμάνι και τη μαρίνα Λάρνακας. Μετά από καθυστερήσεις χρόνων στην έναρξη των εργασιών, υπάρχει ενημέρωση από την ανάδοχο εταιρεία ότι οι πρώτες κατασκευαστικές εργασίες θα ξεκινήσουν τον Απρίλιο του 2024, ενώ το επόμενο διάστημα αναμένεται να παραδοθεί και η ξύλινη αποβάθρα στη μαρίνα Λάρνακας, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών ανάπλασής της. Δεν υπάρχει άλλη περίοδος παράτασης διαμνηνίου υπουργείου και Δήμος. **Σελ. 5**

Αναβρασμός από το σύστημα αξιολόγησης στο Δημόσιο

Καταγγελίες για διακρίσεις

Αντιδράσεις προκάλεσε η προस्ताθείσα εφαρμογή του νέου συστήματος αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων, το οποίο φαίνεται να παρουσιάζει κενά και αδυναμίες. Καταγγελίες για ευνοιοκρατία, διακρίσεις και πρακτικές του παρελθόντος. **Σελ. 6**

Σε χρόνους καθυστερήσεων ο περιμετρικός

Αρχές Ιουλίου η Α' φάση

Αρχές Ιουλίου αναμένεται να παραδοθεί τελικά η Α' φάση του περιμετρικού Λευκωσίας, ύστερα από σειρά παρατάσεων. Στόχος να λειτουργήσει πριν από την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς, για αποσυμφόρση της κυκλοφορίας, δλώνει ο υπ. Μεταφορών. **Σελ. 4**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Πολιτική οικονομία και προώθηση μεταρρυθμίσεων στην Ε.Ε.

Οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η Ε.Ε. αφορούν υποτονική ανάπτυξη και περιορισμένες επενδύσεις, υπερεξάρτηση από συμβατικές μορφές ενέργειας από τρίτες χώρες που δημιουργεί πληθωριστικές τάσεις, υστέρηση στον τομέα τεχνολογίας, στενότητα στην αγορά εργασίας και ασαφή προσανατολισμό σε σχέση με την κατεύθυνση της δημοσιονομικής πολιτικής. Ως αποτέλεσμα, το χάσμα μεταξύ Ε.Ε. και ΗΠΑ αναμένεται να συνεχίσει να διευρύνεται.

Η Κύπρος παρουσιάζει ικανοποιητικές οικονομικές επιδόσεις, ωστόσο σημειώνονται ουσιαστικά προβλήματα σε ό,τι αφορά τους δείκτες που αντανακλούν τις μακροπρόθεσμες προοπτικές. Ενδεικτικά, παρατηρείται χαμηλή παραγωγικότητα, παρατεταμένο αρνητικό ισοζύγιο πληρωμών, μη ικανοποιητικό επίπεδο παρα-

γωγικών επενδύσεων, αλλά και σοβαρές καθυστερήσεις στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

Είναι, λοιπόν, πρόδηλη η αναγκαιότητα επιτάχυνσης μεταρρυθμίσεων και η διενέργεια αυστηρότερων ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων, τόσο στην Ε.Ε. όσο και στην Κύπρο. Οι δύο αυτές προκλήσεις αναγνωρίζονται στην πράξη από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε., με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη χρηματοδότηση εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων, μέσω του Ταμείου Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης.

Η αξιολόγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της αποτελεσματικότητας των εθνικών προγραμμάτων ανθεκτικότητας και ανάκαμψης βρίσκεται σε εξέλιξη. Τα προκαταρκτικά αποτελέσματα φανεράνουν αξιολογία απορρόφηση των κονδυλίων του Ταμείου,

και ταυτόχρονα, υστέρηση σε ό,τι αφορά την επίτευξη των μεταρρυθμιστικών επιδιώξεων.

Ο σημαντικότερος λόγος υστέρησης είναι η εντεινόμενη αντίσταση με την οποία αντιμετωπίζονται οι μεταρρυθμίσεις, όπως επίσης η πρόσκληση και ψηφιακή μετάβαση. Ένας συγκεκριμένος παράγοντας που τροφοδοτεί έντονες αντιτάσεις είναι η αυξημένη μετανάστευση, η οποία, υπό ορθές προϋποθέσεις, είναι αναγκαία για αντιμετώπιση των σοβαρών ελλείψεων εργατικού δυναμικού, σε ορισμένα επαγγέλματα υψηλής και χαμηλής εξειδίκευσης.

Με όρους πολιτικής οικονομίας, οι μεγάλες μεταναστευτικές ροές, ο ελλιπής σχεδιασμός και η περιορισμένη ικανότητα απορρόφησης μεταναστών οδήγησαν στη δημιουργία «παράλληλων κοινωνιών», τροφοδοτώντας την άνο-

δο λαϊκίστικων προσεγγίσεων σε αριθμό ευρωπαϊκών χωρών. Ως επιπρόσθετοι παράγοντες που τροφοδοτούν τη δυσάρεσκεια και την απήχηση μεταρρυθμίσεων, εντοπίζονται οι ακόλουθοι:

Πρώτο, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις χρειάζονται χρόνο για να αποδώσουν απτά αποτελέσματα. Δυστυχώς, σημαντική μερίδα των ψηφοφόρων σκέφτεται με βραχυχρόνιο ορίζοντα, επικεντρώνοντας την προσοχή της στο αρχικό, μεταβατικής φύσης, κόστος.

Δεύτερο, έχει παρατηρηθεί ότι ριζοσπαστικές αλλαγές προκαλούν αίσθημα ανασφάλειας και αποτροπής κινδύνου σε ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού. Αυτό ισχύει για τις πλείστες μεταρρυθμίσεις, καθώς και για το δύσκολο θέμα της μετανάστευσης.

Οι πολιτικές προσεγγίσεις που συστήνονται για αντιμετώπιση

των πιο πάνω προκλήσεων περιλαμβάνουν: (α) δημιουργία σοβαρής πολυδιάστατης πολιτικής που να λαμβάνει υπόψη και να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις με ουσιαστικό τρόπο, (β) έμφαση στη διαφάνεια και ενημέρωση του πολίτη μέσω επιστημονικής και στοχευμένης επικοινωνιακής στρατηγικής και (γ) λήψη αντισταθμιστικών μέτρων και ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού, προς όφελος ευάλωτων κοινωνικών στρωμάτων που, βραχυχρόνια, επηρεάζονται δυσανάλογα.

Με βάση τα πιο πάνω, το πλαίσιο δημοσιονομικής πολιτικής της Ε.Ε. επιβάλλεται να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα για να μεγιστοποιεί την πιθανότητα επιτυχίας των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος και ο Ομήρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι.

ρwc

Κυπριακή αγορά ακινήτων & ανάπτυξης γης

Ανασκόπηση για το 2023

Η έκδοση είναι διαθέσιμη στην αγγλική γλώσσα

ITF[®]
WorldTennisTour™

ITF WTT Kaeline Pro Series Tournaments

CYPRUS

11.03 - 24.03
Robinson Cyprus
ALAMINOS

SAVE YOUR SEAT!

EMAIL: tennis@thoosa.cy.net

99462872 | 99382658

HOSTED BY

SPONSORED BY

SUPPORTED BY

MEDIA SPONSORS

Σε χρόνους καθυστερήσεων ο περιμετρικός

Νέα παράταση τοποθετεί την παράδοση της Α' φάσης του έργου εντός του καλοκαιριού και αυξάνει το κόστος του

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Στις 16 Μαρτίου 2024 ήταν η προγραμματισμένη ημερομηνία για την παράδοση της Α' φάσης του περιμετρικού αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας. Βεβαίως η συγκεκριμένη ημερομηνία δεν ήταν η αρχική, αλλά αυτή που δόθηκε βάσει των παρατάσεων στην ολοκλήρωση του έργου. Υπενθυμίζεται ότι βάσει του υπογραφέντος συμβολαίου για την Α' φάση του περιμετρικού αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας ο χρόνος αποπεράτωσης του έργου ήταν 36 μήνες, με ημερομηνία λήξης την 23η Μαρτίου 2023. Σειρά ολιγόμηνων παρατάσεων που ακολούθησαν από πλευράς του εργολάβου -μεταξύ αυτών και λόγω πανδημίας- οι

Η νέα παράταση που αιτήθηκε ο εργολάβος δεν δικαιολογεί οικονομικές αποζημιώσεις, αν και υπάρχει παλαιότερο αίτημα.

Με την παράδοση του έργου αναμένεται 10% μείωση της κυκλοφορίας στον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Λεμεσού και 25% στη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού.

οποίες εγκρίθηκαν από την Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων του γενικού λογιστηρίου, έφεραν ως αποτέλεσμα σήμερα, να μετράμε ήδη ένα χρόνο καθυστέρησης στην ολοκλήρωση και παράδοση του έργου. Τους τελευταίους μήνες ο εργολάβος έχει καταθέσει άλλα δύο αιτήματα για παράταση. Το πρώτο αίτημα αφορά την περίοδο μέχρι τέλος Μαΐου και το δεύτερο αφορά περίοδο παράτασης μέχρι τέλος Ιουνίου, αρχές Ιουλίου. Μιλώντας στην «Κ» ο υπουργός Μεταφορών Αλέξης Βαφεάδης, ανέφερε ότι ο στόχος του υπουργείου είναι ο δρόμος να δουλέψει με τη νέα σχολική χρονιά, εφόσον είναι μέρος του σχεδιασμού για διαχείριση της κυκλοφοριακής συμφόρησης τον Σεπτέμβριο. Αν η επιτροπή κρίνει ότι δεν είναι δικαιολογημένη η παράταση, του λένε ότι δεν εγκρίνεται και έρχεται πλέον ο συντονιστής του έργου και εφαρμόζει το πέναλτι που προνοείται στο συμβόλαιο. Από πλευράς του εργολάβου του έργου Cyfiled, ο

CEO Γιώργος Χρυσόκοξ ανέφερε ότι έχουν προκύψει κάποιες αλλαγές και δυσκολίες στις εργασίες του έργου οι οποίες δικαιολογούν την τρίμηνη παράταση στην ημερομηνία αποπεράτωσης, ενώ υπογράμμισε ότι αυτή θα είναι και η τελευταία παράταση και εφόσον εγκριθεί, το έργο θα παραδοθεί τέλη Ιουνίου, αρχές Ιουλίου.

Το κόστος

Ένα ερώτημα που προκύπτει με βάση τα πιο πάνω είναι, ποιο είναι και το κόστος αυτών των παρατάσεων και ποιος το πληρώνει. Η Α' φάση του έργου έχει προϋπολογισμό 60,745 εκατ. + ΦΠΑ. Αυτό ήταν τουλάχιστον το αρχικό ποσό που είχε συμπεριληφθεί στο συμβόλαιο του 2020, αν και φαίνεται ότι έχει αυξηθεί και λόγω της παράτασης στο χρονοδιάγραμμα παράδοσής του, του πληθωρισμού, καθώς επίσης και λόγω αυξήσεων κόστους υλικών. Πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι η νέα παράταση που αιτήθηκε ο εργολάβος δεν δικαιολογεί οικονομικές

αποζημιώσεις, αν και υπάρχει αίτημα από παλαιότερη παράταση για αποζημιώσεις ύψους γύρω στο €1 εκατ. Η εισήγηση της Κεντρικής Επιτροπής Αλλαγών και Απαιτήσεων (ΚΕΑΑ) φαίνεται να είναι πιο κάτω από αυτό που ζητά ο εργολάβος, αν και η τελική απόφαση θα πρέπει να αναμένεται το επόμενο διάστημα. Πάντως, το δεδομένο είναι ότι το συγκεκριμένο κόστος το επωμίζεται το κράτος. Μέρος των αυξήσεων κόστους του έργου (λόγω έκτακτων αλλαγών) καλύπτονται από τα χρήματα του συμβολαίου. Όπως πληροφορείται η «Κ», ποσοστό 5-10% του κόστους του έργου συμπεριλαμβάνεται μέσα στα απρόβλεπτα έξοδα του συμβολαίου και δεν καταβάλλεται στον εργολάβο παρά μόνο εφόσον προκύψουν έκτακτα έξοδα. Σημειώνεται επίσης ότι σε περίπτωση που ο εργολάβος δεν ολοκληρώσει το έργο μέσα στον συμβατικό χρόνο του έργου (αρχικό χρονοδιάγραμμα και εγκριμένη παράταση) το πέναλτι που θα πληρώσει είναι €5.500 ανά

ημέρα καθυστέρησης. Έτσι, αν δεν εγκριθεί η τελευταία περίοδος παράτασής του -αναμένεται απόφαση εντός Απριλίου- το πρόστιμο θα επιβληθεί αναδρομικά από τις 17 Μαρτίου.

Κόστος κυκλοφοριακού

Ως έμμεσο κόστος θεωρείται και το γεγονός ότι με τη μη ολοκλήρωσή του, οι πολίτες δεν απολαμβάνουν τα οφέλη του έργου που έχουν να κάνουν κυρίως με την αποσυμφόρηση του κυκλοφοριακού σε συγκεκριμένα σημεία της πόλης. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τις προβλέψεις της τεχνοοικονομικής και κυκλοφοριακής μελέτης που έγινε για το έργο, με την παράδοση του έργου αναμένεται μείωση της κυκλοφορίας στον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Λεμεσού (Α1) παρά την εισοδο της πρωτεύουσας γύρω στο 10%, ενώ η μείωση στην κυκλοφορία στη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού (Β22) αναμένεται να είναι της τάξης του 25%. Επιπλέον, αναμένεται να βελτιώσει τη λειτουργικότητα

Σε περίπτωση που ο εργολάβος δεν ολοκληρώσει το έργο μέσα στον συμβατικό χρόνο του έργου (αρχικό χρονοδιάγραμμα και εγκριμένη παράταση) θα του επιβληθεί πέναλτι €5.500 ανά ημέρα καθυστέρησης.

του αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας-Λεμεσού και των συνδέσεων του νότια της Λευκωσίας και στην ευρύτερη περιοχή Τσερίου-Λακατάμειας, ενώ αναμένεται να περιοριστεί η συμφόρηση στην περιοχή Χαλεπανών-βιομηχανικής περιοχής Ιδαίου. Αυτά αφορούν τα οφέλη από την Α' φάση του έργου. Είναι σημαντικό πάντως το ότι η καθυστέρηση της Α' φάσης

δεν έχει επιπτώσεις και στις υπόλοιπες φάσεις του έργου. Σύμφωνα με τον υπουργό Μεταφορών οι σχεδιασμοί του υπουργείου για τις επόμενες φάσεις συνεχίζονται κανονικά. Υπενθυμίζεται ότι στο σύνολό του ο περιμετρικός Λευκωσίας αποτελείται από οδικό δίκτυο αυτοκινητόδρομων μήκους 32 χιλιομέτρων μαζί με πέραν των 25 χιλιομέτρων οδικού δικτύου πρωταρχικής σημασίας και δρόμων του δευτερεύοντος οδικού δικτύου που συνδέονται μεταξύ τους με 16 ανισόπεδους κόμβους και εκτείνεται από την περιοχή Γερίου, συνδέεται με τον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Λεμεσού (στην περιοχή των Χαλεπανών), συνεχίζει βόρεια του Τσερίου, περνά από την Λακατάμεια και μέσω περιοχών της Δευτεράς και των Αγίων Τριμηθιάς και καταλήγει στον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Τροόδους. Στο έργο είναι ενταγμένο και τμήμα του αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας-Παλαικωρίου μήκους 7 χιλιομέτρων περίπου από την Ανθούπολη μέχρι την Ανάγεια (φάση Γ).

ΑΡΘΡΟ / Των δρ. ΑΝΔΡΕΑ ΜΙΛΙΔΩΝΗ και δρ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Χ. ΑΝΔΡΕΟΥ

Μοναδική επιλογή η εισαγωγή αυτοδύναμου μαθήματος χρηματοοικονομικής παιδείας στη μέση εκπαίδευση

Σε πρόσφατη επικοινωνία που είχαμε με το υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας εισηγήθηκε την ένταξη του μαθήματος χρηματοοικονομικής παιδείας στο πρόγραμμα σπουδών της μέσης εκπαίδευσης ως ένα υποχρεωτικό, αυτοδύναμο μάθημα, το οποίο θα διδάσκεται 50 λεπτά την εβδομάδα, για 25 εβδομάδες. Η αλλαγή του ωρολογίου προγράμματος για την ένταξη του νέου μαθήματος με τυπικό τρόπο, αποτελεί αναμφισβήτητη πρόκληση. Ωστόσο είναι επιτακτική η ανάγκη γι' αυτή την αλλαγή, καθώς στην εποχή μας η κατανόηση βασικών χρηματοοικονομικών εννοιών είναι μια αναγκαία δεξιότητα για την ελαχιστοποίηση σφαλμάτων στη διαχείριση των εισοδημάτων και των περιουσιακών μας στοιχείων.

Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας του μαθήματος επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα των μελετών που έγιναν για την Κύπρο, όπως είναι αυτές της κεντρικής τράπεζας της Κύπρου και του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Στις μελέτες αυτές καταγράφεται το χαμηλό επίπεδο χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στον πληθυσμό της Κύπρου, με ιδιαίτερα χαμηλές μετρήσεις σε ομάδες του πληθυσμού που δεν είχαν επαφή με κλάδους που σχετίζονται με τα οικονομικά κατά

τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής τους. Επιπρόσθετα, καταγράφεται η έλλειψη βασικών χρηματοοικονομικών γνώσεων και δεξιοτήτων ανάμεσα στους μαθητές και μαθήτριες ηλικίας 15 ετών, που προκύπτει ως αποτέλεσμα ανεπαρκούς εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο σχολείο. Χρειάζεται δηλαδή η χρηματοοικονομική παιδεία να φτάσει παντού.

Είναι πάντα θέση μας ότι η χρηματοοικονομική παιδεία δεν πρέπει να αφορά μόνο τους ενήλικες, αλλά να αρχίζει από τα νεανικά χρόνια, στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Έρευνες τόσο στην Κύπρο όσο και σε άλλες χώρες δείχνουν ότι η ένταξη της χρηματοοικονομικής παιδείας στα σχολεία οδηγεί τα άτομα σε καλύτερη διαχείριση των χρηματοοικονομικών τους.

Άλλωστε, από το 2022, με πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Κύπρου σε συνεργασία με τον Σύμβουλο Χρηματοοικονομικών Αναλυτών Κύπρου, η εισαγωγή του μαθήματος εφαρμόστηκε με επιτυχία σε όλα σχεδόν τα μεγάλα ιδιωτικά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου, με πολλαπλά θετικά αποτελέσματα.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η χρηματοοικονομική παιδεία δεν πρέπει να περιορίζεται στη

Σήμερα οι χρηματοοικονομικές αποφάσεις γίνονται όλο και πιο ριπλοκές, καθιστώντας την κατανόηση βασικών χρηματοοικονομικών εννοιών καθώς και την ορθή διαχείριση των προσωπικών χρηματοοικονομικών ακόμα πιο επιτακτική.

διδασκαλία θεωρητικών εννοιών αλλά να περιλαμβάνει και πρακτικές ασκήσεις όπως προσομοιώσεις, έρευνες αγοράς, μελέτη περιπτώσεων, και διαδραστικά εργαστήρια που θα βοηθήσουν τους μαθητές να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους σε πραγματικές καταστάσεις και θα ενθαρρύνουν την ενεργή συμμετοχή. Επιπρόσθετα, η γνώση των ψηφιακών χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών είναι εξίσου σημαντική και ενδείκνυται να περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα του μαθήματος για τη διασφάλιση ασφαλούς και αποτελεσματικής χρήσης.

Σήμερα, οι χρηματοοικονομικές

αποφάσεις γίνονται όλο και πιο περίπλοκες, καθιστώντας την κατανόηση βασικών χρηματοοικονομικών εννοιών καθώς και την ορθή διαχείριση των προσωπικών χρηματοοικονομικών ακόμα πιο επιτακτική.

Η εισήγησή μας για την εισαγωγή ενός υποχρεωτικού μαθήματος χρηματοοικονομικής παιδείας στα σχολεία βασίζεται στη διαπίστωση ότι η επαρκής γνώση των χρηματοοικονομικών αποτελεί βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη υγιών χρηματοοικονομικών συνθηκών και, εν τέλει, για την επίτευξη προσωπικών και κοινωνικών ευημερίας μακροπρόθεσμα. Έπειτα, ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός δύναται να συμβάλει στην καταπολέμηση της οικονομικής ανισότητας, τη μεγαλύτερη συμμετοχή των ατόμων στις χρηματοοικονομικές αγορές, την αποφυγή επενδυτικών παγίδων, και την ενεργή συμμετοχή των ατόμων στην ηλεκτρονική τραπεζική.

Η εισαγωγή ενός μαθήματος χρηματοοικονομικής παιδείας σε περιστασιακή βάση, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τα μαθήματα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση αποτελεσματική επιλογή. Η χρηματοοικονομική παιδεία απαιτεί μια συστηματική και ολοκληρωμένη προσέγγιση. Και

αυτό γιατί η εμπειρία από άλλες χώρες αλλά και η διεθνής βιβλιογραφία δείχνουν ότι οι περιστασιακές παρεμβάσεις δεν είναι αρκετές για να καλύψουν το εύρος και το βάθος των αναγκών που υπάρχουν σε αυτόν τον τομέα. Για παράδειγμα, το 2014 η Αγγλία υιοθέτησε το περιστασιακό μοντέλο για το μάθημα της χρηματοοικονομικής παιδείας. Σε πρόσφατο άρθρο που δημοσιεύθηκε στους Financial Times, επιστήμονες του χώρου επικρίνουν έντονα την περιστασιακή διδασκαλία του μαθήματος ως προβληματική και ως μια «κενή νίκη» της τότε κυβερνήσεως της Αγγλίας.

Η ενσωμάτωση της χρηματοοικονομικής παιδείας στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου δεν αποτελεί μόνο μια εκπαιδευτική ανάγκη αλλά μια επένδυση για το μέλλον. Νοείται ότι η ένταξη του μαθήματος απαιτεί μια στρατηγική προσέγγιση που θα περιλαμβάνει την εκπαίδευση και επιμόρφωση των δασκάλων, την ανάπτυξη κατάλληλων παιδαγωγικών υλικών και την εφαρμογή μεθοδολογιών που ευνοούν την εμπέδωση και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων.

Η διαδικασία αυτή απαιτεί την αφοσίωση και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων, από την εκτελεστική εξουσία μέχρι τη εκπαι-

δευτικά ιδρύματα και τις οικογένειες.

Κλείνοντας, θέλουμε να τονίσουμε ότι η ένταξη ενός υποχρεωτικού αυτοδύναμου μαθήματος χρηματοοικονομικής παιδείας στη μέση εκπαίδευση είναι το πρώτο ουσιαστικό βήμα για ενίσχυση του χρηματοοικονομικού εγγραμματισμού των νέων του τόπου μας. Θα τους εξοπλίσει με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να πλοηγηθούν με επιτυχία στο σύνθετο -και μερικές φορές επικίνδυνο- χρηματοοικονομικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε, ενισχύοντας έτσι την προσωπική τους ανάπτυξη και την κοινωνική τους ευημερία. Μέσω της συστηματικής και πρακτικής εκπαίδευσης στις χρηματοοικονομικές έννοιες και δεξιότητες, οι νέοι και νέες της Κύπρου θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του σύγχρονου χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος, να διεκδικήσουν καλύτερες εργασιακές θέσεις και να συνεισφέρουν θετικά στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Ο δρ Ανδρέας Μιλιδώνης είναι καθηγητής Χρηματοοικονομικής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Ο δρ Παναγιώτης Χ. Ανδρέου είναι αν. Καθηγητής Χρηματοοικονομικής στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Επιβραδύνθηκε ο ρυθμός αύξησης τιμών τροφίμων τον Φεβρουάριο

Διαμορφώθηκε στο 6,7% από 8,3% τον Ιανουάριο – Στο 2,9% ο πληθωρισμός

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

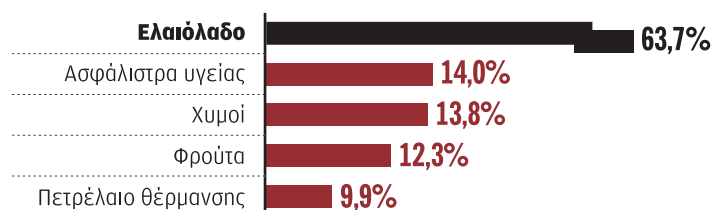
Στο 2,9%—από 3,1% τον Ιανουάριο του 2024— διαμορφώθηκε ο πληθωρισμός τον Φεβρουάριο του 2024. Ακόμη μεγαλύτερη ήταν η επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών στα τρόφιμα, στο 6,7% τον Φεβρουάριο του 2024 (σε ετήσια βάση) από 8,3% τον Ιανουάριο του 2024. Ωστόσο, σε μηνιαία βάση, δηλαδή τον Φεβρουάριο του 2024 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2024, καταγράφηκαν πάλι σημαντικές αυξήσεις τιμών σε βασικά τρόφιμα, ενώ οι πρόσφατες αυξήσεις στις τιμές των καυσίμων, στην εστίαση και σε άλλες υπηρεσίες διατηρούν τις πληθωριστικές πιέσεις. Στα στοιχεία, βεβαίως, δεν αποτυπώνεται η επίδραση των νέων μέτρων για την καταπολέμηση της ακρίβειας, δεδομένου ότι αυτά ξεκίνησαν να εφαρμόζονται από την 1η Μαρτίου 2024.

Σύμφωνα με τα αναλυτικά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) η τιμή των αυτών τον Φεβρουάριο του 2024 σε σύγκριση με ένα μήνα πριν αυξήθηκε κατά 4,4%, των φρέσκων ψαριών κατά 3,3%, των χυμών κατά 2,6%, του μοσχαρίσιου κρέατος κατά 1,1%. Αύξηση 4,4% καταγράφηκε επίσης στην τιμή του πετρελαίου κίνησης, στην τιμή του πετρελαίου θέρμανσης (4,3%), στην τιμή της βενζίνης (κατά 3,1%). Μάλιστα, η αύξηση στις τιμές των υγρών καυσίμων συνεχίζεται και μες στον Μάρτιο.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

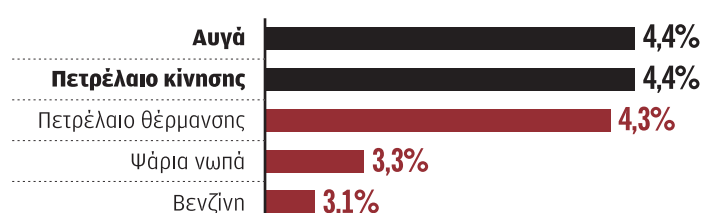
Οι 5 μεγαλύτερες ετήσιες αυξήσεις

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023 - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Οι 5 μεγαλύτερες μηνιαίες αυξήσεις

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι πρόσφατες αυξήσεις σε τιμές καυσίμων, εστίαση και άλλες υπηρεσίες διατηρούν τις πληθωριστικές πιέσεις.

Νέες ανατιμήσεις καταγράφηκαν στα αεροπορικά εισιτήρια (2,9% σε μηνιαία βάση), στους υπολογιστές, τηλεφώνια, τηλεοράσεις (2,9%).

Σε ετήσια βάση το ελαιόλαδο εξακολουθεί να είναι ο πρώ-

ταθλιπτός των ανατιμήσεων, με την τιμή του να είναι υψηλότερη τον Φεβρουάριο του 2024 σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2023 κατά 63,7%, ακολουθούν οι χυμοί με αύξηση 13,8%, τα νωπά φρούτα με 12,3%, τα ψάρια με 9,7%, τα λαχανικά με 6,5%, η ζάχαρη-σοκολάτες-γλυκά με 5,8%. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο ελαιόλαδο, στους χυμούς, αλλά και στα γλυκά δεν αναμένεται γρήγορη αποκλιμάκωση των τιμών, αλλά μάλλον συνέχιση της αύξησης λόγω των πολύ υψηλών διεθνών τιμών του ελαιόλαδο, στο συμπύκνωμα χυμού πορτοκαλιού, στη

ζάχαρη και στο κακάο. Ανάλογα συμπεράσματα προκύπτουν και από τον Δείκτη Τιμών Τροφίμων του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ (Food Price Index), ο οποίος τον Φεβρουάριο του 2024 διαμορφώθηκε οριακά σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2024, κατά 0,9 μονάδες, ενώ σημαντικοί υποδείκτες του ενισχύθηκαν.

Ο δείκτης τιμών ζάχαρης αυξήθηκε κατά 4,4 μονάδες σε σύγκριση με ένα μήνα πριν και κατά 15,6 μονάδες σε σχέση με ένα χρόνο πριν, ενώ ο δείκτης τιμών κρέατος αυξήθηκε κατά 2 μονάδες σε σύγκριση με τον Ιανουάριο.

Εκτός των τροφίμων, υψηλές αυξήσεις καταγράφονται στην Ελλάδα σε ετήσια βάση στα ασφάλιστρα υγείας (14%), στο πετρέλαιο θέρμανσης (9,9%), στα πακέτα διακοπών (8,7%), στα φαρμακευτικά προϊόντα (5,4%), στις ιατρικές υπηρεσίες (5,4%), στην εστίαση (6,7%). Ενδεικτικό των πληθωριστικών πιέσεων που συνεχίζονται για τέταρτο χρόνο (υπενθυμίζεται ότι τα προβλήματα ξεκίνησαν από τον Αύγουστο του 2021 για να ενταθούν μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022) είναι ότι σε ετήσια βάση σε σύνολο 46 βασικών κατηγοριών αγαθών και υπηρεσιών που παρουσιάζει η ΕΛΣΤΑΤ υποχώρηση τιμών καταγράφηκε μόνο σε έξι, με τη μοναδική διψήφια να είναι αυτή που αφορά το φυσικό αέριο (-52%).

Κατά 11,2% μειώθηκαν οι ελληνικές εξαγωγές τον Ιανουάριο

Αρνητικά για τις ελληνικές εξαγωγές αλλά και για το εμπορικό έλλειμμα ξεκίνησε το 2024, καθώς οι πρώτες υποχώρησαν, το δε δεύτερο διευρύνθηκε. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) η συνολική αξία των εξαγωγών διαμορφώθηκε τον Ιανουάριο του 2024 σε 4 δισ. ευρώ από 4,51 δισ. ευρώ τον Ιανουάριο του 2023, καταγράφοντας μείωση 11,2%. Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών, οι εξαγωγές υποχώρησαν κατά 8,3%. Η μείωση της αξίας των εξαγωγών οφείλεται έως ένα βαθμό στην υποχώρηση των τιμών, σχετίζεται όμως με την επιβράδυνση της ανάπτυξης σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες αποτελούν τους κύριους προορισμούς για τα ελληνικά προϊόντα.

«Η επιδείνωση των συνθηκών στις διεθνείς αγορές συνεχίζει να πλήττει τις ελληνικές εξαγωγές. Η κλιμάκωση της πολεμικής σύρραξης στο Ισραήλ, με τις επιθέσεις των Χούθι στα εμπορικά πλοία στην Ερυθρά Θάλασσα, αλλά και η διατήρηση των επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα αρχίζουν πλέον και επηρεάζουν την προσπάθεια των ελληνικών επιχειρήσεων να αναπτύξουν το αποτύπωμά τους στις διεθνείς αγορές. Η αναζήτηση νέων αγορών, οι οποίες παρουσιάζουν ευκαιρίες και προοπτικές, μπαίνει όλο και πιο ψηλά στην ατζέντα τους. Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων (ΠΣΕ) παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή τις εξε-

λίξεις και βρίσκεται σε ανοιχτή γραμμή με τους Έλληνες εξαγωγείς. Οφείλουμε όλοι να φροντίσουμε ώστε να διατηρηθεί το θετικό μομέντουμ που εξακολουθεί να υπάρχει στις διεθνείς αγορές για τα ελληνικά προϊόντα, διασφαλίζοντας την ανταγωνιστικότητά τους».

Την ίδια ώρα, υποχώρηση κατέγραψαν και οι εισαγωγές, οι οποίες διαμορφώθηκαν τον Ιανουάριο του 2024 σε 6,55 δισ. ευρώ έναντι 6,99 δισ. ευρώ τον

Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου διαμορφώθηκε τον πρώτο μήνα του 2024 σε 2,54 δισ. ευρώ.

Ιανουάριο του 2023, μειωμένες δηλαδή κατά 6,3%. Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών οι εισαγωγές υποχώρησαν κατά 3,4%. Η μεγαλύτερη μείωση των εξαγωγών, οι οποίες έτσι και αλλιώς είναι λιγότερες από τις εισαγωγές, οδήγησαν σε διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος.

Συγκεκριμένα, το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου διαμορφώθηκε τον Ιανουάριο του 2024 σε 2,54 δισ. ευρώ, αυξημένο κατά 2,7% σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2023. Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών, το εμπορικό έλλειμμα αυξήθηκε κατά 4,3%.

WE ARE **HIRING!**

POSITION

Investment Promotion Advisor

Invest Cyprus (CIPA), the investment authority of the Government of Cyprus that is dedicated to attracting and facilitating foreign direct investment into the country, is seeking to recruit an Investment Promotion Associate for its offices in Nicosia.

The successful candidate will work closely with other colleagues and will provide support throughout the implementation of the agreed action plan for achieving results for the threefold mandate of the organisation: investment promotion, facilitation of investors and aftercare services.

Main Job Responsibilities:

- Undertake research initiatives to identify and develop investment opportunities.
- Assists in the development of a targeted and focused investment strategy for each priority sector to attract foreign direct investment into Cyprus
- Organize and participate in B2B meetings, in Cyprus or abroad, with potential investors and related stakeholders
- Identify leads and maintain follow-up actions to increase the level of potential foreign direct investment from target countries
- Organise and execute site visits of potential investors including logistical and business aspects
- In coordination with the team, lead business development efforts in assigned/specific sectors and geographies through the targeting of high-profile corporations and high net worth individuals
- Develop an international network of current and potential contacts within each sector to facilitate introduction to potential foreign investors
- Building alliances with public and private sector stakeholders to create a strong network, necessary to launch a well-organized and targeted promotion in strategic markets
- Assisting with the development of branding and marketing material in physical or digital form (leaflets, brochures, websites, videos, other publications) for the promotion of strategic sectors in key geographies
- Participate at Ministerial Technical Committees for addressing and outlining parameters to enhance investment promotion in strategic sectors
- Managing costs effectively and optimizing the utilisation of all available resources through a carefully planned promotional budget
- Actively participate in the budgeting process by delivering plans and budgets for the proposed events/sectors
- Monitor the investment environment in competing countries/territories and suggest improvements by collecting, analysing and sharing market intelligence
- Enhance technical knowledge on topics such as taxation, funds industry, legal, immigration etc. and

keep up with latest developments concerning the investment landscape

- Draft and review MoU's with various stakeholders and other promotion Agencies
- Handle any ad-hoc tasks assigned by the Management

Job Specifications:

- Bachelor's degree in a business-related field and/or in Law, Finance, Economics, or any other relevant field and/or a recognized Accounting Professional Qualification (ACCA/ACA/CPA) Master's degree preferred.
- 6-8 years of experience in a similar role in business development and/or investment promotion in a reputable organisation with exposure to international or corporate environment
- Strong strategic and business mindset
- Strong knowledge and ability to use MS Office applications
- Ability to work efficiently both autonomously and also a member of a team
- Fluency in both Greek and English, written and spoken
- Excellent communication skills
- Strong organisational and project management skills

Benefits:

A competitive remuneration and benefits package will be offered according to the candidate's skills and experience.

Applications:

Interested applicants should forward their detailed CV to careers@investcyprus.org.cy by **2nd April**.

We will thoroughly screen all applications received and we will only contact the most qualified applicants for the respective vacancies.

Please note that all applications will be treated in strict confidentiality, ensuring GDPR compliance.

WE ARE **HIRING!**

POSITION

Business Strategy & Intelligence Advisor

Invest Cyprus (CIPA), the investment authority of the Government of Cyprus that is dedicated to attracting and facilitating foreign direct investment into the country, is seeking to recruit an Investment Promotion Associate for its offices in Nicosia.

The successful candidate will work closely with other colleagues and will provide support throughout the implementation of the agreed action plan for achieving results for the threefold mandate of the organisation: investment promotion, facilitation of investors and aftercare services.

Main Job Responsibilities:

- Perform targeted research on companies/investors that have expressed interest in investing or relocating to the region to generate potential leads
- Manage the conduct of research and economic studies on certain industries and sectors of the economy or at a macroeconomic level, which are either performed internally or with the help of external consultants
- Execute analysis, develop and maintain databases, models and other business intelligence necessary for the purposes of business development, decision-making, setting and monitoring strategic priorities and KPIs (e.g. international business rankings, leads, GVA information etc.)
- Responsible for ensuring InvestCyprus is kept up to date with global and European market trends relating to foreign direct investment and business expansions
- Create various proposals that InvestCyprus puts forward to the Cypriot government, including the Cyprus Presidency and the various Ministries
- Represent InvestCyprus as a member of the steering group on strategic projects that shape the future of the Cyprus economy (e.g. Cyprus Long Term Strategy, Economic Diplomacy Strategy etc.). Responsible for developing and providing InvestCyprus' input in these important country strategic initiatives
- Co-ordinate the InvestCyprus Regulatory Framework Committee which includes industry leaders
- Drive the execution of strategic initiatives and ensure their implementation across all business units (e.g. ESG, net zero, sustainable finance)
- Establish and maintain a strong network of contacts and relationships with various authorities and organisations as well as internal and external stakeholders
- Undertake responsibilities for other key priority projects as assigned by the CEO
- Perform ad hoc due diligence of companies that come to contact with InvestCyprus, as well as review business plans of potential strategic projects

Job Specifications:

- Bachelor's degree in Business Administration, Finance, Economics, Mathematics, Statistics or any other Business related field
- Minimum 6 years of prior experience in a similar role in a reputable organisation with exposure to international and/or corporate environment
- Prior experience in business strategy, investment promotion or related field
- Strong knowledge and ability to use MS Office applications
- Strategic and business mindset
- Strong analytical skills
- Critical thinking and ability to make good decisions based on judgment
- Ability to work efficiently both autonomously and also a member of a team
- Ability to think strategically and provide valuable insights for promoting investments and economic development.
- Fluency in both Greek and English, written and spoken
- Excellent communication skills, both verbal and writing
- Results-oriented person with keen attention to detail and high quality

Benefits:

A competitive remuneration and benefits package will be offered according to the candidate's skills and experience.

Applications:

Interested applicants should forward their detailed CV to careers@investcyprus.org.cy by **2nd April**.

We will thoroughly screen all applications received and we will only contact the most qualified applicants for the respective vacancies.

Please note that all applications will be treated in strict confidentiality, ensuring GDPR compliance.

Μεγαλώνει το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών

Διευρύνθηκαν οι ανισότητες μετά την ύφεση της πανδημίας

Επειτα από δύο δεκαετίες στη διάρκεια των οποίων οι πλούσιες και οι φτωχές χώρες ανά τον κόσμο έτειναν να συγκλίνουν, με τις ανισότητες ανάμεσά τους να γεφυρώνονται έστω και οριακά, τώρα η διαδικασία αντιστρέφεται, οι οικονομίες αποκλίνουν και το χάσμα της ανισότητας διευρύνεται. Ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες αυτής της αντιστροφής ήταν η ύφεση της πανδημίας από την οποία ανακάμπτουν μεν πολλές χώρες αλλά όχι όλες. Οι φτωχότερες χώρες του κόσμου όχι μόνον δεν ανακάμπτουν αλλά βλέπουν διαρκώς τις οικονομίες τους και το βιοτικό τους επίπεδο να επιδεινώνεται, ενώ ο πλούτος συγκεντρώνεται όλο και περισσότερο σε λιγότερα χέρια.

Στα συμπεράσματα αυτά καταλήγει σχετική μελέτη του αναπτυξιακού προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) για τη διετία 2023-2024 που δόθηκε χθες στη δημοσιότητα και υπογραμμίζει ορισμένες από τις πλέον ακραίες πλευρές της ανισότητας μεταξύ χωρών. Όπως τονίζει το UNDP, το 40% του παγκόσμιου εμπορίου είναι συγκεντρωμένο το πολύ σε τρεις χώρες, ενώ η αθροιστική χρηματιστηριακή αξία των τεχνολογικών κολοσσών Amazon, Apple και Microsoft

είναι μεγαλύτερη από το άθροισμα του ΑΕΠ τουλάχιστον του 90% των 193 χωρών-μελών του ΟΗΕ. Σχολιάζοντας τα πορίσματα της μελέτης, ο Αχίμ Στάινερ, επικεφαλής του UNDP, μίλησε για «ισχυρότατο προειδοποιητικό μήνυμα», αυτό της απόκλισης των χωρών. «Βλέπουμε τη σύγκριση ανάμεσα στον κόσμο των πλούσιων χωρών και τον κόσμο των φτωχών χωρών και βλέπουμε πως η ανθρώπινη ανάπτυξη είναι εξαιρετικά άνιση και ατελής», υπογράμμισε ο κ. Στάινερ στο πλαίσιο της συνέντευξης Τύπου μετά την παρουσίαση των πορισμάτων της μελέτης. Διευκρίνισε μάλιστα πως αυτή η άνιση ανάπτυξη καθιστά τον κόσμο πιο ευάλωτο και παράλληλα «δημιουργεί περισσότερη δυστυχία και εκτεταμένη φτώχεια και ανισότητα».

Εξετάζοντας τα τελευταία στοιχεία για τις οικονομίες και το βιοτικό επίπεδο των χωρών, το εν λόγω πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών διαπίστωσε πως οι 10 χώρες με τη μεγαλύτερη ανθρώπινη ανάπτυξη είναι οι Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία, Χονγκ Κονγκ, Δανία, Σουηδία, Γερμανία, Ιρλανδία, Σιγκαπούρη και Αυστραλία. Αντίθετα με ό,τι θα περίμενε κανείς οι ΗΠΑ και το Λουξεμβούργο βρίσκονται μόλις στην 20ή θέση

Η μελέτη του αναπτυξιακού προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για τη διετία 2023-2024, που δόθηκε στη δημοσιότητα, σημειώνει μεταξύ άλλων ότι το 40% του παγκόσμιου εμπορίου είναι συγκεντρωμένο το πολύ σε τρεις χώρες.

Η αθροιστική χρηματιστηριακή αξία των Amazon, Apple και Microsoft είναι μεγαλύτερη από το άθροισμα του ΑΕΠ τουλάχιστον του 90% των 193 χωρών-μελών του ΟΗΕ.

στην παγκόσμια κατάταξη. Στον αντίποδα βρίσκονται οι χώρες με τη μικρότερη ανθρώπινη ανάπτυξη και είναι οι Σιέρα Λεόνε, Μπουρκίνα Φάσο, Υεμένη, Μπουρούντι, Μάλι, Τσαντ, Νιγηρία, Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, Νότιο Σουδάν και Σομαλία. Με μόνη εξαίρεση τη χειμαζόμενη από τους εμφυλίους Υεμένη, όλες οι άλλες χώρες βρίσκονται στην Αφρική.

Αναφερόμενος, άλλωστε, στις

προκλήσεις της εποχής μας, ο κ. Στάινερ τόνισε πως οι χώρες ανά τον κόσμο πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους για να αντιμετωπίσουν τις μεγάλες απειλές του 21ου αιώνα και ιδιαιτέρως την κλιματική αλλαγή, την επόμενη πανδημία, την ανάδυση της ψηφιακής οικονομίας και την τεχνητή νοημοσύνη. Αντ' αυτού, όμως, βλέπουμε όλο και περισσότερους δικασμούς, πόλωση και αυξανόμενη δυσφορία. Υπογράμμισε ότι χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της ανισότητας καθώς έχει γίνει πλέον τόσο ακραία ώστε διαβρώνει συστηματικά την πολιτική βούληση για συνεργασία.

Τόνισε μάλιστα πως συνήθως αντίδραση σε αυτά τα προβλήματα είναι ο ανερχόμενος λαϊκισμός που στρέφεται φαινομενικώς κατά των ελίτ και είναι εχθρικός προς τους διεθνείς οργανισμούς και την πολυμερή συνεργασία. Το σχόλιό του αποτελούσε αναφορά σε ένα από τα πορίσματα της με-

λέτης του UNDP ότι καθοριστικός ανασταλτικός παράγοντας που αποτρέπει τη συλλογική δράση κατά των σημαντικότερων προβλημάτων είναι «το παράδοξο της δημοκρατίας»: ότι το 90% των ανθρώπων παγκοσμίως πιστεύει μεν στη δημοκρατία αλλά για πρώτη φορά πάνω από το 50% των ερωτηθέντων σε παγκόσμια έρευνα εκφράζει την υποστήριξη του σε ηγέτες που υπονομεύουν τα θεμέλια του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Σύμφωνα με τον κ. Στάινερ, οι συγκρούσεις λόγω εδαφικών διεκδικήσεων θα εξακολουθήσουν να προκύπτουν ανάμεσα σε χώρες, αλλά οι απειλές που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα τον 21ο αιώνα θα απαιτούν συχνά την ικανότητα της συνεργασίας. Όπως υπογράμμισε χαρακτηριστικά, «οδηγούμαστε όλο και βαθύτερα σε μια νέα κατάσταση στην οποία υπονομεύεται η δυνατότητά μας να αντιμετωπίσουμε

τα προβλήματα». Σε μια εμφανή προσπάθεια, άλλωστε, να κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου και να ευαισθητοποιήσει ηγεσίες και κυβερνήσεις, ο κ. Στάινερ τόνισε πως «δεν μπορεί κανείς να σταματήσει την κλιματική αλλαγή στέλνοντας πυραύλους, δεν μπορεί κανείς να εμποδίσει την επόμενη πανδημία με τεθωρακισμένα και σίγουρα δεν μπορεί κανείς να σταματήσει το έγκλημα στον κυβερνοχώρο με πυραύλους». Η εν λόγω μελέτη καταλήγει σε μια έκκληση προς τις κυβερνήσεις να αυξήσουν τις δαπάνες για τα δημόσια αγαθά που ωφελούν όλο τον κόσμο, ανάμεσα στα οποία θα είναι και η σταθεροποίηση του κλίματος και του πλανήτη, η παρακολούθηση των νέων τεχνολογιών και η βελτίωση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος προκειμένου να ωφεληθούν οι χώρες χαμηλού εισοδήματος.

ASSOCIATED PRESS, UNDP

ΚΑΝΕ ΠΑΙΓΝΙΔΙ
ΣΤΕΛΛΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
10:00-12:00

ΣΠΟΡ FM 95.0
ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

WE ARE HIRING!

invest Cyprus

POSITION

Investment Promotion Associate

Invest Cyprus (CIPA), the investment authority of the Government of Cyprus that is dedicated to attracting and facilitating foreign direct investment into the country, is seeking to recruit an Investment Promotion Associate for its offices in Nicosia.

The successful candidate will work closely with other colleagues and will provide support throughout the implementation of the agreed action plan for achieving results for the threefold mandate of the organisation: investment promotion, facilitation of investors and aftercare services

Main Job Responsibilities:

- Support the implementation of the organization's promotional and awareness activities, including participation in events abroad with other associations and investors
- Participate in meetings as assigned by the Management / CEO and cooperate closely with other units within the organization
- Be involved with the creation of specialized content for promotional targets and branding material
- Prepare presentations as required based on each sector/department and on the subject/topic of each conference
- Be actively and continuously involved with the organization of events / conferences
- Communicate with the organizations/ authorities in the public and private sectors as per the requirements and needs of InvestCyprus
- Provide support to the various Units / Departments of the organization
- Organize and coordinate internal webinars / events / appreciation events
- Prepare official letters addressed to organizations/authorities in the public and private sectors, as assigned by the CEO
- Be actively involved in the relevant committees and cooperate with colleagues in relation to the creation of new incentives / schemes as submitted/proposed to the Government
- Any other ad-hoc duties as assigned by the CEO

Job Specifications:

- Bachelor's degree in a business-related field and/or in Law, Finance, Economics, or any other relevant field and/or a recognized Accounting Professional Qualification (ACCA/ACA/CPA)
- Minimum 3 years of prior experience in a similar role in business development and/or investment promotion in a reputable organisation with exposure to international or corporate environment
- Strong strategic and business mindset
- Strong knowledge and ability to use MS Office applications
- Ability to work efficiently both autonomously and also a member of a team
- Fluency in both Greek and English, written and spoken
- Excellent communication skills
- Strong organisational and project management skills

Benefits:

A competitive remuneration and benefits package will be offered according to the candidate's skills and experience.

Applications:

Interested applicants should forward their detailed CV to careers@investcyprus.org.cy by 2nd April.

We will thoroughly screen all applications received and we will only contact the most qualified applicants for the respective vacancies.

Please note that all applications will be treated in strict confidentiality, ensuring GDPR compliance.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα δεινά της Boeing και οι νέες παραγγελίες αεροπλάνων

Του PATZEE KOYMAP ZINIK / REUTERS

Τα στελέχη των αερομεταφορέων έχουν απογοητευθεί από τα όσα συμβαίνουν στον αεροναυπηγικό όμιλο της Boeing και τους ανατρέπουν τα επιχειρηματικά τους σχέδια. Εντούτοις, στη σημερινή ανελαστική αγορά των μεγάλων αεροπλάνων, στο πλαίσιο της οποίας οι προμήθειες γίνονται από μόνο δύο εταιρείες, δεν έχουν άλλη επιλογή από το να εξακολουθήσουν να συναλλάσσονται με την Boeing. Υπήρξαν, βέβαια, ορισμένες δημόσιες δηλώσεις για να εκφράσουν οι επικεφαλές των αεροπορικών εταιρειών τους φόβους τους, ενώ ο διευθύνων σύμβουλος της αμερικανικής United Airlines, Σκοτ Κίρμπι, μετέβη στη Γαλλία προκειμένου να συνομιλήσει με τη διοίκηση της Airbus, αφού του ξέσπασε η τελευταία κρίση της Boeing.

Πάντως, οι αερομεταφορείς εξακολουθούν να διαπραγματεύονται τις νέες παραγγελίες αεροσκαφών, επιδιώκοντας να αξιοποιήσουν τις καθυστερήσεις της Boeing για να εξασφαλίσουν καλύτερους όρους αγορών. Σήμερα το χρονδιάγραμμα παράδοσης των παραγγελθέντων τζετ της αμερικανικής εταιρείας δεν μπορεί να διεκπεραιωθεί εμπρόθεσμα. Ο λόγος είναι η έκρηξη στις 5 Ιανουαρίου σε ένα Max 9 κατά τη διάρκεια πτήσης, η οποία και αποκάλυψε προβλήματα σχετικά με τους ελέγχους ασφαλείας και ποιότητας κατά τη διαδικασία κατασκευής των αεροσκαφών της Boeing.

Ωστόσο, η ανταγωνιστική Airbus έχει ήδη ένα πλήθος παλαιότερων παραγγελιών, στις οποίες πρέπει να ανταποκριθεί προτού να είναι σε θέση να λάβει νέες. Από πλευράς τους οι αεροπορικές εταιρείες εφαρμόζουν ποικίλες στρατηγικές για να παραμείνουν ενεργές στο παιχνίδι με την Boeing, χρησιμοποιώντας παραγγελίες ενός τύπου αεροπλάνου ως κράτηση θέσης, ώστε πιθανώς να παράλβουν αεροσκάφη διαφορετικού τύπου.

Επιπροσθέτως διαπραγματεύονται σκληρότερα, προσπαθώντας να χρησιμοποιήσουν τις καθυστερήσεις στην παραγωγή για να εξασφαλίσουν έκπτωση στις νέες παραγγελίες από την Boeing και αποζημίωση για τυχόν οικονομικές τους απώλειες. «Οι πε-

λάτες της Boeing δεν έχουν πολλές επιλογές από το να συνεχίσουν να συναλλάσσονται μαζί της είτε τους αρέσει είτε όχι», δήλωσε ο Σκοτ Χάμιλτον, διευθύνων σύμβουλος στην εταιρεία συμβούλων πολιτικής αεροπορίας Leeham Company. Ο Σκοτ Κίρμπι αποδείχθηκε ένας από τους πιο ευθαρσείς στη διατύπωση της απογοητευσής του με την Boeing. Είχε συναντήσεις με την Airbus, αφού οι ρυθμιστικές αρχές αεροπορίας των ΗΠΑ καθήλωσαν όλο τον στόλο των Boeing 737 Max 9 της United Airlines. Ακόμη έθεσαν εν αμφιβόλω την πιστοποίηση του Max 10, της μεγαλύτερης έκδοσης του Max 9, η οποία επρόκειτο να παραδοθεί φέτος και θα ήταν ο ακρογωνιαίος λίθος του στόλου της United.

Συγκεκριμένα, ο αμερικανικός αερομεταφορέας είχε παραγγείλει 277 τζετ Max 10 με δικαίωμα επιλογής για 200 επιπλέον, αλλά η αναταραχή στην Boeing τον έστρεψε στο να εξετάσει ως εναλλακτική λύση τα αεροσκάφη A321neo της Airbus.

Αυτές οι συνομιλίες αύξησαν τις πιθανότητες η Boeing να χάσει έναν από τους πιο πιστούς πελάτες της. Το θέμα έγκειται, όμως, στο ότι το βιβλίο παραγγελιών της Airbus είναι πλήρες μέχρι το 2030. Την Τρίτη ο επικεφαλής της United Airlines είχε δηλώσει τη βούλησή του να αποκτήσει τα A321 της ευρωπαϊκής αεροναυπηγικής, αν και προσέθεσε πως δεν είναι διατεθειμένος να πληρώσει υπερβολικά γι' αυτά.

Ο έτερος αμερικανικός αερομεταφορέας της American Airlines κατηγορήσε την Boeing για τα επίμονα προβλήματα της στους ποιοτικούς ελέγχους, ζητώντας της να εγκύψει σε αυτά και να τα επιλύσει. Την προηγούμενη εβδομάδα η American έκανε την πρώτη στην Ιστορία παραγγελία της για τζετ Max 10 ως μια εναλλακτική στα αεροπλάνα της Airbus A321.

Τέλος, η αεροπορική εταιρεία είχε ταλαιπωρηθεί από τις καθυστερήσεις παράδοσης της Boeing, συμπεριλαμβανομένου του 787 Dreamliner, κάτι το οποίο εμπόδιζε τις προσπάθειές της να αξιοποιήσει την ανάκαμψη των ταξιδιών μετά την πανδημία και αύξησε το κόστος της.

Ψηφιακά νομίσματα σχεδιάζουν να «εκδώσουν» 134 χώρες

Οι κινήσεις των κεντρικών τραπεζών και γιατί καθυστερούν οι ΗΠΑ

Το σχέδιο των ψηφιακών νομισμάτων κεντρικών τραπεζών κερδίζει έδαφος σε όλο και περισσότερες χώρες. Σχετική έρευνα της δεξαμενής σκέψης Atlantic Council διαπιστώνει πως 134 χώρες, που αντιπροσωπεύουν το 98% της παγκόσμιας οικονομίας, είτε έχουν ήδη εκπονήσει σχέδιο ψηφιακής εκδοχής του νομισματός τους, είτε έχουν προχωρήσει σημαντικά τον σχεδιασμό του, είτε βρίσκονται τουλάχιστον στο στάδιο της μελέτης.

Το Atlantic Council επισμαίνει μάλιστα ότι ανάμεσα σε αυτές τις χώρες συγκαταλέγονται οι χώρες του G20, με μόνη εξαίρεση την Αργεντινή, και έχουν προχωρήσει σημαντικά τα σχετικά σχέδιά τους. Εκεί, ωστόσο, μείνει πίσω στον σχεδιασμό ενός ψηφιακού δολαρίου η υπερδύναμη, όπως αποκάλυψε προ ημερών ο διοικητής της Federal Reserve, Ζερόμ Πάουελ, τονίζοντας ότι «δεν είμαστε ούτε με την ευρεία έννοια κοντά σε κάτι τέτοιο». Μολονότι άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες το δρομολογούν, στις ΗΠΑ είναι σαφές ότι επικρατεί εντονότερη αμφιθυμία για την προοπτική ενός ψηφιακού δολαρίου. Το 2022 ο πρόεδρος Μπάιντεν έδωσε εντολή στις αρμόδιες αρχές να αρχίσουν να μελετούν μια ψηφιακή εκδοχή του νομισματός, αλλά το θέμα έχει αποδειχθεί δικαστικό για την αμερικανική κοινωνία καθώς ο πιθανότερος αντίπαλος του νυν προέδρου στις επικείμενες προεδρικές εκλογές, Ντόναλντ Τραμπ, έχει δεσμευθεί να το απαγορεύσει.

Σχολιάζοντας σχετικά, ο Τζον Λίπσκι, επικεφαλής του Atlantic Council, τόνισε πως το γεγονός ότι οι ΗΠΑ έχουν μείνει πίσω στο θέμα εγκυμονεί τον κίνδυνο «περαιτέρω κατακερματισμού του διεθνούς συστήματος πληρωμών» και προσέθεσε πως η Ουάσινγκτον θα μπορούσε παράλληλα να χάσει εν μέρει την πρωτοκαθεδρία στο διεθνές χρηματοοικονομικό σύστημα αν προλάβουν άλλες χώρες να ορίσουν τις προδιαγραφές των ψηφιακών νομισμάτων. Υπογράμμισε μάλιστα πως «διευρύνεται η απόσταση ανάμεσα στις μεγάλες κεντρικές τράπεζες σε σχέση με τα σχέδιά τους για ψηφιακές εκδόσεις των νομισμάτων τους» και διευκρίνισε ότι αναφέρεται στο πόσο έχουν προχωρήσει τα σχετικά σχέδια της Κίνας, της Ευρωζώνης και της Ιαπωνίας. Οι υποστηρικτές

Όπως προκύπτει από την έρευνα του Atlantic Council, σήμερα βρίσκονται σε εξέλιξη 36 πιλοτικά προγράμματα ψηφιακών νομισμάτων, μεταξύ των οποίων το υπό προετοιμασία «ψηφιακό ευρώ» της ΕΚΤ αλλά και το e-CNY, το ψηφιακό γουάν της Κίνας. Παράλληλα, οι Μπαχάμες, η Τζαμάικα και η Νιγηρία έχουν ήδη ολοκληρώσει τα δικά τους ψηφιακά νομίσματα, τα οποία βρίσκονται σε λειτουργία.

Το ψηφιακό γουάν της Κίνας δοκιμάζεται αρκετό καιρό σε 25 κινεζικές πόλεις, με συνολικά 260 εκατ. κατοίκους.

των ψηφιακών νομισμάτων επιμένουν πως θα προσφέρουν μια νέα λειτουργία και μια εναλλακτική στα μετρητά. Παράλληλα, όμως, σε πολλές χώρες έχουν υπάρξει εκδηλώσεις διαμαρτυρίας από αμφισβητίες που εκφράζουν φόβους πως τα ψηφιακά νομίσματα θα δίνουν στις κυβερνήσεις τη δυνατότητα να κατάσχουν τις καταθέσεις τους πολύ εύκολα.

Όπως προκύπτει από την έρευνα του Atlantic Council, σήμερα βρίσκονται σε εξέλιξη

36 πιλοτικά προγράμματα ψηφιακών νομισμάτων, μεταξύ των οποίων το υπό προετοιμασία «ψηφιακό ευρώ» της ΕΚΤ αλλά και το e-CNY, το ψηφιακό γουάν της Κίνας, η χρήση του οποίου δοκιμάζεται αρκετό καιρό σε 25 κινεζικές πόλεις, με συνολικά 260 εκατ. κατοίκους. Παράλληλα, οι Μπαχάμες, η Τζαμάικα και η Νιγηρία έχουν ήδη ολοκληρώσει τα δικά τους ψηφιακά νομίσματα, τα οποία βρίσκονται σε λειτουργία. Ωστόσο, η Νομισματική Ένωση Ανατολικής Καραϊβικής ακύρωσε προσχάτως ένα εξ αυτών όταν παρουσιάστηκαν λειτουργικά προβλήματα που εμπόδισαν την πρόσβαση των χρηστών στα ψηφιακά τους πορτοφόλια. Έχουν, πάντως, δρομολογηθεί 13 διασυνοριακά σχέδια ψηφιακών νομισμάτων, μεταξύ των οποίων και ένα που με το όνομα «mBridge» συνδέει την Κίνα με

την Ταϊλάνδη, τα Αραβικά Εμιράτα και το Χονγκ Κονγκ, και σύμφωνα με τον σχεδιασμό του θα επεκταθεί σε άλλες 11 χώρες, αλλά ακόμη δεν έχει γίνει γνωστό ποιες θα είναι αυτές.

Κάτι ανάλογο ετοιμάζονται να επιχειρήσουν οι χώρες BRICS, Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότια Αφρική, και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του κ. Λίπσκι το σχέδιο θα προωθηθεί περαιτέρω φέτος στη συνάντησή τους στη Ρωσία, στο πλαίσιο της αναζήτησης ενός εναλλακτικού συστήματος πληρωμών έναντι του δολαρίου. Το μεγαλύτερο πιλοτικό πρόγραμμα ψηφιακού νομισματος παραμένει, πάντως, αυτό του ψηφιακού γουάν, για το οποίο δεν υπάρχει όμως ακόμη καμία ενημέρωση για το πότε θα είναι έτοιμο και πότε θα αρχίσει να λειτουργεί.

REUTERS

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΦΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Παρασκευή 29 Μαρτίου στις 10πμ στην Αστυνομική Διεύθυνση Πάφου θα διεξαχθεί Δημόσιος Πλειστηριασμός που θα περιλαμβάνει 224 αντικείμενα όπως χρυσαφικά (καδένες, δακτυλίδια, βραχιόλια, σκουλαρίκια), Ιχρυσό ρολόι ROLEX με διαμάντια, εργαλεία (τράπανα, χορτοκοπτικές, εργαλεία οικοδομών), αρώματα (Christian Dior, Paco Rabanne, Clinique), ρολόγια, γυαλιά ηλίου, χριστιανικές εικόνες, κινητά τηλέφωνα, φωτογραφικές μηχανές, φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές, κάμερες GoPro, οινοννευματώδη ποτά, ποδήλατα και διάφορα άλλα.

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστής μπορούν να εξετάσουν τα οχήματα που βρίσκονται στο χώρο της Αστυνομικής Διεύθυνσης Πάφου την Τρίτη, Τετάρτη και Πέμπτη 26-28/3/24 μεταξύ 9πμ-1πμ καθώς και το πρωί του πλειστηριασμού.

Για περισσότερες πληροφορίες και καταλόγους πλειστηριασμού επικοινωνήστε με τους Δημορπάτες στα πιο κάτω τηλέφωνα:
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
Διαμ. 2, Τ. Παπαδόπουλου 6,
2373 Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία
ΤΗΛ.: 22778751, 99639733

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/1075/2024

Πωλητής /τές: HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LIMITED
ΛΕΜΕΣΟΥ & ΑΘΑΛΑΣΣΑΣ 200, 2025 ΣΤΡΟΒΟΛΟΣ
Αγοραστής: ΛΟΥΚΑ ΛΟΥΚΑΣ, ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ 7, 6036,
ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ, ΛΑΡΝΑΚΑ

Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 0/10360
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 39/10/0/1102/5
Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Εμβαδό τ.μ.: 2676
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΚΑΜΠΙΑ
Τοποθεσία: ΠΑΝΩ ΚΟΚΚΙΝΕΣ
Μεταβιβ. Μεριδίο στο Ακιν.: 1/2
Ποσό Πώλησης: €33.800,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α. , ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Κλήρωση λαχνού
του Ταμείου Ευμερίας Στέγης
«Νέα Ελευσά»

Πραγματοποιήθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο, στις 12 Μαρτίου 2024 η κλήρωση λαχνού του Ταμείου Ευμερίας Στέγης "Νέα Ελευσά" με Α/Α: 44/2023 και οι τυχεροί αριθμοί είναι οι εξής : 0767, 1914, 2513, 0076, 2574, 1800, 2283, 1002, 2878, 0566, 2358, 2542, 0005, 0805, 0512, 1915, 2838.

Για πληροφορίες παρακαλώ όπως επικοινωνήσετε στο τηλέφωνο 99380955.

Caprika Investments Limited

Οι μέτοχοι της εταιρείας Caprika Investments Limited με αριθμό εγγραφής HE388292 και εγγεγραμμένο γραφείο την οδό Θεσσαλονίκης 9, Γραφείο 202, 3025, Λεμεσός, Κύπρος, αποφάσισαν με έκτακτη γενική συνέλευση που έλαβε χώρα στις 14 Μαρτίου 2024, όπως η εταιρεία μεταφέρει την έδρα της στο Εμιράτο του Ντουμπάι στις 14 Ιουνίου 2024.

Διπλή απειλή από Παναμά και Σουέζ στο διεθνές εμπόριο

Πάνω από 30% μειώθηκε ο όγκος φορτίων που διέρχεται από τις δύο διώρυγες

Ενας γεωπολιτικός παράγοντας στην Ερυθρά Θάλασσα και η κλιματική αλλαγή στον Παναμά έχουν προκαλέσει διπλό έμφραγμα στους δύο κυριότερους διαύλους του παγκόσμιου εμπορίου. Ο κίνδυνος από τις επιθέσεις των ανταρτών Χαούθι στην Ερυθρά Θάλασσα και η μείωση των βροχοπτώσεων στη συνθήως υγρή περιοχή του Παναμά, έχουν ως αποτέλεσμα να έχει μειωθεί περισσότερο από 30% ο συνολικός όγκος των φορτίων που διέρχεται από τη διώρυγα του Παναμά και τη διώρυγα του Σουέζ. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τη διώρυγα του Σουέζ, τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο ο όγκος των προϊόντων που πέρασε από εκεί ήταν μειωμένος κατά 40%. Εκατοντάδες πλοία έχουν αναγκαστεί να αλλάξουν πορεία και να στραφούν σε πολύ μεγαλύτερα και πολύ χρονοβόρα δρομολόγια, με αποτέλεσμα να καθυστερούν οι παραδόσεις των προϊόντων, να αυξάνονται τα μεταφορικά και να αντιμετωπίζουν οικονομικό πρόβλημα οι κοινότητες που εξαρτώνται από τις δύο διώρυγες.

Τα πλοία που διέρχονται τώρα από τη διώρυγα του Παναμά χρεώνονται με οκταπλάσια δίδα σε σύγκριση με την παλαιότερη εύρυθμη λειτουργία της. Οι ναυτιλιακές εταιρείες προετοιμάζονται για μήνες αβεβαιότητας στις πλωτές οδούς, από τις οποίες διήλθε πέρυσι περίπου το 18% του παγκόσμιου εμπορίου. Μιλώντας για το θέμα στη Wall Street Journal ο Τυμ Χάνσεν, διευθύνων σύμβουλος της Dorian LPG, που διαθέτει 25 πλοία και μεταφέρει προπάνιο και βουτάνιο, επισήμανε πως «για πρώτη φορά υπάρχει ταυτόχρονα πρόβλημα και στις δύο διώρυγες κι αυτό σημαίνει πως πρέπει να προγραμματίζονται κανείς εγκαίρως που θα στείλει τα πλοία του και να πληρώνει πολύ περισσότερο». Μέχρι στιγμής το διπλό έμφραγμα δεν έχει πλήξει τους καταναλωτές, αλ-

Τα πλοία που διέρχονται τώρα από τη διώρυγα του Παναμά χρεώνονται με οκταπλάσια δίδα σε σύγκριση με τις περιόδους εύρυθμης λειτουργίας της. Οι ναυτιλιακές εταιρείες προετοιμάζονται για μήνες αβεβαιότητας στις πλωτές οδούς, από τις οποίες διήλθε πέρυσι περίπου το 18% του παγκόσμιου εμπορίου.

Αιτίες, ο κίνδυνος από τις επιθέσεις των Χαούθι στην Ερυθρά Θάλασσα και η ξηρασία στη χώρα της Κ. Αμερικής – Πρώτοι κραδασμοί σε επιχειρήσεις.

λά οι επιχειρήσεις αρχίζουν να νιώθουν τους κραδασμούς. Τον Ιανουάριο οι αυτοκινητοβιομηχανίες Tesla και Volvo αναγκάστηκαν να διακόψουν την παραγωγή τους για δύο εβδομάδες εξαιτίας ελλείψεων ανταλλακτικών. Πολλές επιχειρήσεις ειδών ένδυσης ζήτησαν να μεταφερθούν αεροπορικά

στα ανοιχτά προκειμένου να φθάσουν εγκαίρως.

Εως τώρα τα προβλήματα στις εφοδιαστικές αλυσίδες είναι σχετικά περιορισμένα, αν συγκριθούν με το έμφραγμα που είχε δημιουργηθεί το 2020 και το 2021, όταν μπλόκαρον οι εφοδιαστικές αλυσίδες ανά τον κόσμο και εκτοξεύθηκε το κόστος. Τότε οι ναυτιλιακές μέτεφραν τον αυξημένο ναύλο στους καταναλωτές, οδηγώντας σε άνοδο τις τιμές και προκαλώντας έτσι την επιτάχυνση του πληθωρισμού. Ο ναύλος σε ορισμένα δρομολόγια ανάμεσα στην Ασία και τις ΗΠΑ είχε εκτοξευθεί και υπερβεί τα 20.000 δολ. ανά κιβώτιο, περίπου πενταπλάσιος από τα σημερινά επίπεδα. Στο μεταξύ, οι επιχειρήσεις έχουν διαμορφώσει ανακλα-

στικά από το χάος της πανδημίας και πολλές έχουν συγκεντρώσει αποθέματα ώστε να μη μείνουν χωρίς εμπορεύματα. Οπως τονίζει ο Γέσπερ Μπροντνέν, διευθύνων σύμβουλος του ομίλου Ingka, οι επιθέσεις στη διώρυγα του Σουέζ έχουν αναγκάσει τα πλοία να κάνουν τον περιπλο της Αφρικής και να επιμηκύνουν έτσι το ταξίδι τους κατά περίπου 10 ημέρες, αλλά αυτό δεν έχει έως τώρα αντίκτυπο στους καταναλωτές. Τώρα, όμως, όλο και περισσότερες επιχειρήσεις επιστρέφουν σταδιακά στις προ της πανδημίας συνθήκες τους και κρατούν λιγότερα αποθέματα βασιζόμενες στις έγκαιρες παραδόσεις. Αυτό σημαίνει ότι θα είναι πολύ πιο ευάλωτες αν συνεχιστεί το διπλό έμφραγμα στις δύο διώρυγες.

Στο καλάθι πληθωρισμού ξανά οι δισκοί βινυλίου

Οι δισκοί βινυλίου επιστρέφουν, τα αντισηπτικά για τα χέρια φεύγουν. Οι αλλαγές που έκανε η βρετανική στατιστική υπηρεσία στο καλάθι των προϊόντων που παρακολουθεί για να καταρτίσει τον δείκτη του πληθωρισμού αποκαλύπτουν μια αξιοσημείωτη μεταβολή στις καταναλωτικές συνήθειες των Βρετανών – και πιθανότατα όχι μόνο.

Η εθνική στατιστική υπηρεσία προσθέτει επίσης στο καλάθι του πληθωρισμού τις φριτζές αέρος, τις ρυζογκοφρέτες και το ψωμί χωρίς γλουτένη, καθώς οι διατροφικές συνήθειες εμφανίζουν αισθητές αλλαγές.

Συγκεκριμένα, η στρόφιλη των Βρετανών προς πιο υγιεινές τροφές είχε ως αποτέλεσμα να προστεθούν στο καλάθι το σπρέι μαγειρικού λαδιού, το ηλιέλαιο και οι σπόροι κολοκύθας.

Η εκτίναξη του κόστους του ρεύματος έπειτα από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία οδήγησε σε μεγάλη ζήτηση για φριτζές αέρος, οι οποίες είναι ενεργειακά πιο οικονομικές. Σύμφωνα με την εθνική στατιστική υπηρεσία, οι δαπάνες για τις φριτζές αέρος αυξήθηκαν κατά 30% από το 2021 έως το 2022, καθώς οι συσκευές αυτές θεωρούνται πλέον απαραίτητες στις κουζίνες των Βρετανών.

Αντιθέτως, οι καναπέδες-κρεβάτια και τα ολόκληρα ψυμένα κοτόπουλα δεν θα συνυπολογίζονται πλέον στον πληθωρισμό. Οι αλλαγές αυτές έγιναν στο πλαίσιο της ετήσιας

Οι δισκοί βινυλίου βγήκαν από το βρετανικό καλάθι του πληθωρισμού το 1992, καθώς την εποχή εκείνη αντικαταστάθηκαν από τα cd. Η αναβίωση του βινυλίου αποτελεί μία αναδυόμενη τάση, με τις πωλήσεις δίσκων να ξεπερνούν τελευταία τις πωλήσεις cd στη Βρετανία.

Η Βρετανία αναθεωρεί τον κατάλογο των προϊόντων που διαμορφώνουν τον δείκτη τιμών.

αναθεώρησης των καταναλωτικών προϊόντων και των υπηρεσιών που διαμορφώνουν τον μηνιαίο δείκτη πληθωρισμού. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δισκοί βινυλίου βγήκαν από το καλάθι του πληθωρισμού το

1992, καθώς την εποχή εκείνη αντικαταστάθηκαν από τα cd. Η αναβίωση του βινυλίου αποτελεί αναδυόμενη τάση, με τις πωλήσεις δίσκων να ξεπερνούν τελευταία τις πωλήσεις cd στη Βρετανία. Μάλιστα, με την κυκλοφορία δίσκων από την Τέιλορ Σουίφτ και τους Rolling Stones, οι πωλήσεις αυτής της κατηγορίας άγγιξαν πέρυσι τα υψηλότερα επίπεδα από το 1990, σημειώνει το Bloomberg, επικαλούμενο στοιχεία της ένωσης British Phonographic Industry, καθώς η βιομηχανία του βινυλίου αντιστέκεται στη μαζική στρόφι στο streaming μουσικής.

«Συχνά το καλάθι αντανακλά την υιοθέτηση μιας νέας τεχνολογίας, αλλά η επιστροφή των δίσκων βινυλίου δείχνει πως η αναβίωση πολιτιστικών τάσεων μπορεί να επηρεάσει τις δαπάνες μας», δήλωσε ο Ματ Κόρντνερ, αναπληρωτής διευθυντής για τις τιμές στην εθνική στατιστική υπηρεσία. «Επίσης, βλέπουμε τον αντίκτυπο της πανδημίας να «σβάνει», με την αφαίρεση του αντισηπτικού για τα χέρια, λόγω της μειωμένης ζήτησης». Οι αλλαγές θα εφαρμοστούν με τα στοιχεία του πληθωρισμού για τον Φεβρουάριο, που θα ανακοινωθούν στις 20 Μαρτίου. Αυτή τη στιγμή ο πληθωρισμός στο Ηνωμένο Βασίλειο διαμορφώνεται στο 4% και εμφανίζει απότομη αποκλιμάκωση από τα διψήφια επίπεδα στα οποία είχε φτάσει.

Οικονομική συμφωνία με τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες υπέγραψε η Ινδία

Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπέγραψε η Ινδία.

Η συμφωνία υπεγράφη με την European Free Trade Association (EFTA), που αποτελείται από τη Νορβηγία, την Ελβετία, την Ισλανδία και το Λικτενστάιν. Στο πλαίσιο της συμφωνίας, θα γίνουν επενδύσεις ύψους 100 δισ. δολαρίων στην Ινδία, όπως δήλωσε ο υπουργός Εμπορίου της χώρας. Σημειώνεται ότι και το Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με την Ινδία, τα τελευταία δύο χρόνια.

«Αυτή η συνθήκη-ορόσημο υπογραμμίζει τη δέσμευσή μας να ενισχύσουμε την οικονομική πρόοδο και να δημιουργήσουμε ευκαιρίες για τη νεολαία μας», δήλωσε ο Ινδός πρωθυπουργός Νάρεντρα Μόντι. «Η εποχή που έρχεται θα φέρει περισσότερη ευημερία και αμοιβαία ανάπτυξη καθώς ενισχύουμε τους δεσμούς μας με τα κράτη της EFTA», πρόσθεσε. Η συμφωνία έρχεται έπειτα από σχεδόν 16 χρόνια διαπραγματεύσεων, σημειώνει το BBC. Βάσει αυτής, η Ινδία θα άρει τους περισσότερους δα-

σμούς που επιβάλλονται στις εισαγωγές βιομηχανικών προϊόντων από τις τέσσερις χώρες, με αντάλλαγμα επενδύσεις που θα γίνουν τα επόμενα 15 χρόνια.

Οι επενδύσεις αναμένονται σε μια σειρά κλάδων, συμπεριλαμβανομένων των φαρμακευτι-

Προβλέπεται άρση δασμών σε εισαγόμενα προϊόντα και επενδύσεις ύψους 100 δισ. δολαρίων στην ασιατική χώρα.

κών προϊόντων, των μηχανημάτων και της μεταποίησης.

«Η συμφωνία ενισχύει την πρόσβαση στην αγορά και απλοποιεί τις τελωνειακές διαδικασίες, διευκολύνοντας την επέκταση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων της Ινδίας και της EFTA στις αντίστοιχες αγορές», ανέφερε σε ανακοίνωσή της η EFTA. Τα τελευταία δύο χρόνια, η Ινδία έχει υπογράψει εμπορικές συμφωνίες με την Αυστραλία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Αυξημένη ζήτηση για τα διυλιστήρια της Ευρώπης

Η εισβολή στην Ουκρανία και η κρίση στην Ερυθρά Θάλασσα ενίσχυαν τον ανταγωνισμό στην αγορά διυλιστηρίων, όπως φάνηκε από την προσπάθεια της Vitol να αγοράσει πρόσφατα ποσοστό στο Sara, ένα από τα μεγαλύτερα διυλιστήρια πετρελαίου της Ευρώπης. Τα διυλιστήρια της Γηραιάς Ηπείρου βρίσκονταν μέχρι πρότινος σε παρακμή, καθώς μεγάλες εταιρείες πετρελαίου έκλειναν εργοστάσια σε μια προσπάθεια να αγγίξουν τους στόχους μηδενικών εκπομπών και να αντιμετωπίσουν την απειλή των ηλεκτρικών οχημάτων, σύμφωνα με τους Financial Times. Ωστόσο, με φόντο τις γεωστρατηγικές εξελίξεις, ενεργειακοί αναλυτές βλέπουν πλέον ένα κερδοφόρο μέλλον για τα διυλιστήρια χάρη στα αυξημένα περιθώρια κέρδους για προϊόντα διύλισης, όπως το ντιζέλ και η βενζίνη. Αυτά τα περιθώρια θα μπορούσαν να αυξηθούν ακόμη περισσότερο εάν η Ευρώπη υποστεί περαιτέρω κλυδωνισμό στην προσφορά. Ο κίνδυνος για τις προμήθειες από μια ζαφνική γεωπολιτική αστάθεια έγινε αισθητός στα μέσα της εβδομάδας, καθώς οι επιθέσεις με ουκρανικά drones σε διυλιστήρια της Ρωσίας εκτόξευσαν κατά 2,7% την τιμή του Brent. «Για τα διυλιστήρια που είναι το τελευταίο στάδιο επεξεργασίας και τις εταιρείες που είναι πρόθυμες να ρισκάρουν περισσότερο αποκτώντας αυτές τις παλιές

και να πληρώνει πολύ περισσότερο», ανέφερε ο επικεφαλής των Ρωσικών εκτόξευσαν κατά 2,7% την τιμή του Brent. «Για τα διυλιστήρια που είναι το τελευταίο στάδιο επεξεργασίας και τις εταιρείες που είναι πρόθυμες να ρισκάρουν περισσότερο αποκτώντας αυτές τις παλιές

με 15,69 δολάρια ανά βαρέλι για την περίοδο μεταξύ 2010 και 2019. Αν και είναι κάτω από τα υψηλά των 38,82 δολαρίων για το ντιζέλ και των 24,21 δολαρίων για τη βενζίνη μετά την εισβολή στην Ουκρανία το 2022, είναι πολύ πάνω από τους μακροπρόθεσμους μέσους όρους, παρά την υποτιμωμένη οικονομία. Η άνοδος των επιπλέον κερδών για τα διυλισμένα προϊόντα ήταν πολύ μεγαλύτερη από την κίνηση των τιμών αναφοράς του πετρελαίου: τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης πετρελαίου, που παρακολουθούν τις συναλλαγές αποσταγμένων προϊόντων στην Ευρώπη, αυξήθηκαν κατά 13,2%

Ενεργειακοί αναλυτές βλέπουν πλέον ένα κερδοφόρο μέλλον χάρη στα αυξημένα περιθώρια κέρδους για προϊόντα διύλισης, λόγω γεωπολιτικών εξελίξεων.

φέτος, ενώ τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης του Brent αυξήθηκαν κατά 10,7%.

Η Ευρώπη εξαρτάται πλέον περισσότερο από τις εισαγωγές διυλισμένων προϊόντων, αλλά είναι ευάλωτη σε κραδασμούς όπως οι επιθέσεις στην Ερυθρά Θάλασσα που αναγκάζουν πολλούς προμηθευτές να ακολουθούν μακρύτερη διαδρομή. Βασίζονταν στη Ρωσία για περίπου 30% των διυλισμένων προϊόντων προτού απαγορευτεί τις εισαγωγές μετά την εισβολή στην Ουκρανία. Η εταιρεία συμβούλων ενέργειας Wood Mackenzie εκτιμά ότι οι κυρώσεις δεν θα χαλαρώσουν μέχρι το 2030, ενώ τα προβλήματα λόγω Ερυθράς Θάλασσας πιθανότατα θα συνεχιστούν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Ακόμα κι έτσι, η ανθεκτικότητα της βενζίνης έχει εκπλήξει τους αναλυτές. Οι τιμές της βενζίνης υποστηρίζονται από την υιοθέτηση υβριδικών οχημάτων, καθώς και από την ανάκαμψη του τουρισμού μετά την πανδημία.

Η «χρυσή βίζα» άλλαξε την αγορά της κατοικίας

Εκτίναξη αριθμού συναλλαγών και αύξηση μέσης αξίας – Κέντρο, Πειραιάς, νότια προάστια οι πρωταγωνιστές

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Κατακόρυφη ήταν η αύξηση των αγοραπωλησιών κατοικιών, όπως επίσης και των τιμών πώλησης κατά τη διάρκεια του εννεαμήνου του 2023 στην Αττική, καθώς το πρόγραμμα «Σπίτι μου» και οι αλλαγές που έγιναν στη «χρυσή βίζα» είχαν καταλυτικό ρόλο στην απότομη μεταβολή της ζήτησης προς τα πάνω.

Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από τα στοιχεία του μπρώου αξιών μεταβιβάσεων ακινήτων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, που επιμελήθηκε η Green Estate (ΤΟΡΟ GES IKE).

Στις συναλλαγές που γίνονται με ξένους αγοραστές, κατά κανόνα, η αναγραφόμενη τιμή στο συμβόλαιο είναι η πραγματική.

Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία, στην περιοχή του Πειραιά σημειώθηκε ετήσια αύξηση των αγοραπωλησιών κατά 85%, ενώ η μέση τιμή πώλησης παρουσίασε αύξηση κατά 28%, στα 1.216 ευρώ/τ.μ.

Υπενθυμίζεται ότι τα στοιχεία για τις αγοραπωλησίες, που περιλαμβάνονται στο μπρώο, προέρχονται από τα συμβόλαια που κατατίθενται και επομένως, σε πολλές περιπτώσεις, ως τιμή αναγράφεται η αντικειμενική αξία του ακινήτου και όχι η πραγματική τιμή, στην οποίαπραγματοποιήθηκε η εκάστοτε αγο-

ραπωλήσι. Ετσι εξηγείται και το χαμηλό ύψος των τιμών, σε πολλές καταχωρίσεις.

Η εναλλακτική του Πειραιά

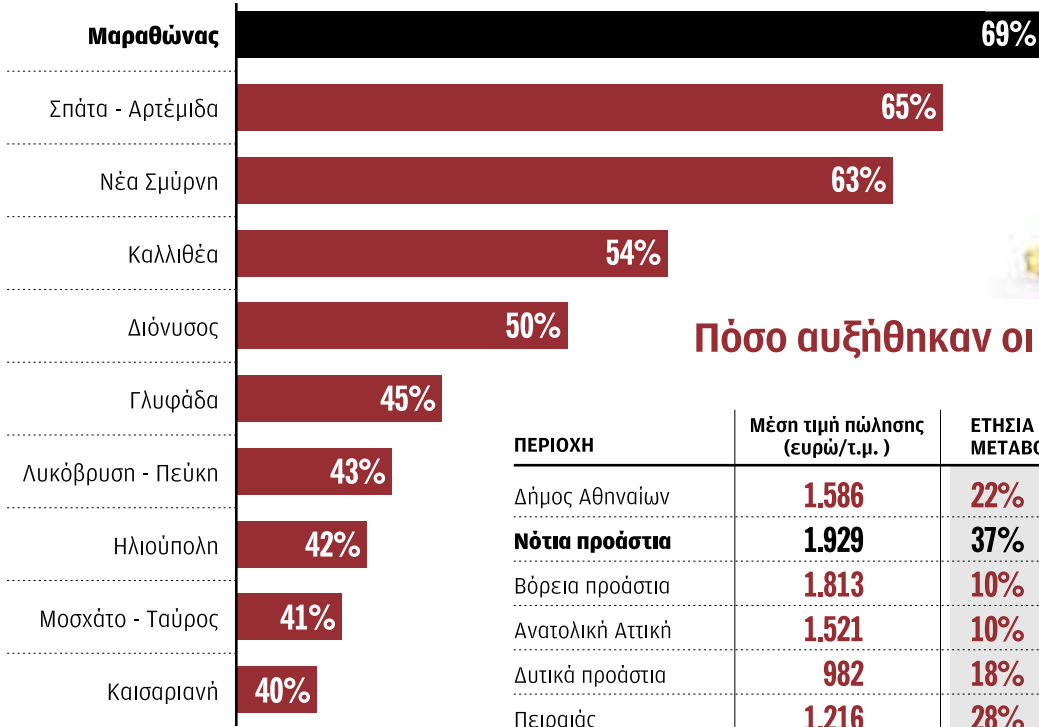
Ο Πειραιάς εξελίχθηκε πολύ γρήγορα σε «διέξοδο» για τους επενδυτές από χώρες εκτός Ε.Ε., λόγω της διατήρησης του ελαχίστου ορίου επένδυσης στις 250.000 ευρώ (αντί για 500.000 ευρώ που ισχύει από την 1η Αυγούστου του 2023 στα βόρεια, στα νότια προάστια και στο κέντρο της Αθήνας).

Ακόμα πιο χαρακτηριστικό, είναι ότι στον Πειραιά η μέση αξία της κάθε συναλλαγής αυξήθηκε πέρυσι κατά 44%, αγγίζοντας τα 94.100 ευρώ. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα ακίνητα που πωλήθηκαν ήταν μεγαλύτερα κατά 9 τ.μ. (77 τ.μ. από 68 τ.μ. το 2022), αλλά και νεότερα κατά έξι χρόνια, καθώς το μέσο έτος κατασκευής ήταν το 1983, αντί για το 1977 το 2022.

Σημαντικές αυξήσεις του αριθμού των συναλλαγών σημειώθηκαν όμως και σε άλλες περιοχές της Αττικής. Για παράδειγμα, στα νότια προάστια, η ετήσια αύξηση άγγιξε το 47%, ενώ η μέση τιμή ανά τ.μ. κατέγραψε επίσης αύξηση κατά 37%. Στο κέντρο της Αθήνας, η αύξηση ήταν της τάξεως του 22% σε ό,τι αφορά τις τιμές και του 24% σε ό,τι αφορά τον αριθμό των πράξεων που καταχωρίστηκαν στο μπρώο.

Σύμφωνα με την ανάλυση της Green Estate, ακόμα μεγαλύτερη είναι η αύξηση της μέσης αξίας ανά συναλλαγή, σε σχέση με το 2021. Στην Αθήνα, μέσα σε μια διετία, οι κατοικίες που πωλήθηκαν κόστισαν 36% περισσότερο, από 79.589 ευρώ το 2021, σε 107.935 το 2023. Αντίστοιχα, στα

ΟΙ 10 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΝΟΔΟ ΤΟ 2023

Πόσο αυξήθηκαν οι τιμές πώλησης κατοικιών

9μηνο 2022-2023

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ (ΕΥΡΩ/Τ.Μ.)	ΕΤΗΣΙΑ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΕΩΝ
Δήμος Αθηναίων	1.586	22%	24%
Νότια προάστια	1.929	37%	47%
Βόρεια προάστια	1.813	10%	39%
Ανατολική Αττική	1.521	10%	46%
Δυτικά προάστια	982	18%	13%
Πειραιάς	1.216	28%	85%

ΠΗΓΗ: GREEN Estate (ΤΟΡΟ GES IKE)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

νότια προάστια, η τιμή του μέσου ακινήτου που μεταβιβάστηκε το 2023, ήταν κατά 49% υψηλότερη έναντι του 2021. Στα βόρεια προάστια, η αύξηση κατά την περίοδο 2021-2023 άγγιξε το 32%, ενώ στα δυτικά προάστια, το 48%.

Όπως τονίζεται χαρακτηριστικά από την Green Estate, «το εννιάμηνο του 2023 ενισχύθηκε η ανοδική τάση στην αγορά κατοικιών στην Αττική με μεγάλο «νικητή» τα νότια προάστια όπου η αύξηση ήταν πολύ μεγάλη. Φαίνεται ξεκάθαρα ότι η αλλαγή της πολιτικής για την Golden Visa έπαιξε τον ρόλο της στη διαμόρφωση της αγοράς στις περιοχές

Το εννιάμηνο του 2023 ενισχύθηκε η ανοδική τάση στην αγορά κατοικιών στην Αττική με μεγάλο «νικητή» τα νότια προάστια όπου η αύξηση ήταν πολύ μεγάλη.

αυτές συνολικά. Επιπλέον, είναι ξεκάθαρα και η αύξηση της δηλωμένης αξίας των ακινήτων που ξεπερνάει κατά πολύ τα προηγούμενα χρόνια, ιδιαιτέρως στις πε-

ριοχές, όπου παρέμεινε το ποσό των 250.000 ευρώ στην Golden Visa».

Υπενθυμίζεται ότι στις συναλλαγές που γίνονται με ξένους αγοραστές, η με τη μεσολάβηση τραπεζικού ιδρύματος, κατά κανόνα, η αναγραφόμενη τιμή στο συμβόλαιο αγοραπωλησίας είναι η πραγματική. Στον αντίποδα, στις συναλλαγές που γίνονται με αποκλειστική χρήση ιδίων κεφαλαίων με αγοραστές Έλληνες, το συνθετότερο είναι να αναγράφεται η αντικειμενική τιμή, η οποία είναι και πολύ χαμηλότερη πλέον, παρά τις αναπροσαρμογές που έγιναν στις αρχές του 2022 και βασιστή-

καν στις τιμές που ίσχυαν το 2021. Από τις περιοχές που κατέγραψαν τη μεγαλύτερη αύξηση το 2023 ξεχώρισαν σημεία περιφερειακά της Αττικής, όπως ο Μαραθώνας και τα Σπάτα με αυξήσεις 69% και 65% σε μόλις 12 μήνες, καθώς επίσης και σημεία των νοτίων προαστίων, όπως για παράδειγμα η Νέα Σμύρνη και η Καλλιθέα, όπου η μέση αύξηση των τιμών/τ.μ. ανήλθε σε 63% και 54% αντίστοιχα. Σημαντικές αυξήσεις καταγράφονται επίσης στον Διόνυσο με 50%, στη Γλυφάδα με 45%, στη Λυκόβρυσος-Πεύκη με 43% και στην Ηλιούπολη με 42%.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ανάπλαση ή Regeneration και Εξευγενισμός ή Gentrification

Όυτε λίγο ουτε πολύ, ό,τι πούμε ισχύει για τα κέντρα όλων των πόλεων της χώρας μας, με τις διαφοροποιήσεις να εστιάζονται περισσότερο αφενός στο πώς ορίζεται το κέντρο της κάθε πόλης και αφετέρου στο τι έργα έγιναν και γίνονται εντός και στην περιφέρεια αυτών των κέντρων.

Παρόλο που δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός του «εξευγενισμού», εντούτοις μπορούμε να τον χαρακτηρίσουμε, στη βασική του μορφή, σαν την εξελικτική πορεία της αλλαγής του χαρακτήρα μιας περιοχής με την εισροή ατόμων (και επιχειρή-

Δεν είναι υπερβολή αν πούμε πως τα αστικά κέντρα όλων των πόλεων μας έχουν μεγάλο δρόμο να διανύσουν μέχρι να θεωρηθούν εξευγενισμένα.

σεων) με μεγαλύτερη οικονομική επιφάνεια που σιγά-σιγά εκτοπίζουν τους παραδοσιακούς κατοίκους (και επιχειρήσεις) που στην πλειοψηφία τους συνήθως είναι χαμηλότερης οικονομικής επιφάνειας.

Ο εξευγενισμός δεν είναι θέμα μονοδιάστατο. Αντιθέτως, είναι πολυσύνθετο και πολύδιάστατο και έχει τα θετικά αλλά και τα αρνητικά του.

Στα θετικά του συνήθως εντάσσονται η μείωση στην εγκληματικότητα, η αύξηση της αξίας των ακινήτων, η ενθάρρυνση της

Η αστική ανάπλαση στόχο έχει την πρόκληση αλλαγών στην κοινωνικοοικονομική σύνθεση των κατοίκων της περιοχής της.

ανάπτυξης και η αύξηση της βιωσιμότητας της, η σταθεροποίηση των περιοχών που βρίσκονται σε παρακμή, η αύξηση στην κοινωνική σύνθεση, η αύξηση των δημοσιονομικών εσόδων σε τοπικό επίπεδο κ.λπ.

Στα αρνητικά του εντάσσονται η μείωση στην προσιτή στέγαση, η «εκδίωξη» πληθυσμού μέσω αυξήσεων σε τιμές και ενοίκια, η μείωση του ενδιαφέροντος στην πολιτική συμμετοχή, η απώλεια κοινωνικής ποικιλομορφίας με τη δημιουργία πλούσιων γκέτο κ.λπ. Είναι δε φανερό, πως κάποια θε-

τικά και αρνητικά μπορεί να είναι αλληλοσυγκρουόμενα ή να εντάσσονται και στις δύο κατηγορίες επειδή παίζει ρόλο από ποια οπτική γωνία το βλέπει κάποιος.

Φυσικά θα εθελουφλούσαμε αν βλέπαμε τον εξευγενισμό σαν μια αρνητική έννοια. Ειδικά στην περίπτωση μας, είναι περισσότερο το αποτέλεσμα μιας σειράς από του να ξεχωρίσουμε το δάσος από το δέντρο. Η γενεσιουργός αιτία ήταν η αστική εξάπλωση. Μια εξάπλωση που ενθαρρύνθηκε σε μεγάλο βαθμό από την αλόγι-

στη επέκταση των πολεοδομικών ζωνών και την αποκέντρωση υπηρεσιών, χωρίς να γίνεται ορθολογιστική αξιοποίηση των μέγιστων δυνατοτήτων των παραδοσιακών αστικών περιοχών.

Αυτό επέφερε στην πορεία του χρόνου την υποβάθμιση των αστικών κέντρων, βάζοντάς τα σε μια παρατεταμένη φθίνουσα πορεία όπου οι υποδομές έφθασαν σε σημείο ακραίου, ο παραδοσιακός πληθυσμός εγκαταστάθηκε αλλού, και το real estate αφέθηκε έρμαιο της φθοράς του χρόνου, του καιρού και της νέας κουλτού-

ρας αφού οι νέοι χρήστες του ήταν σε μεγάλο βαθμό άτομα χαμηλής εισοδηματικής στάθμης – είτε οικονομικοί μετανάστες ή/ και αιτιπτες ασύλου – που καμία σχέση δεν έχουν με το τι θεωρούμε παραδοσιακό πληθυσμό.

Όταν ένα κέντρο παραπαίει, έρχεται η στιγμή που καθιστά την ανάπλαση αναγκαία και επιβεβλημένη. Η αστική ανάπλαση δεν μπορεί να αποτελείται από μεμονωμένες πράξεις αναδόσεων δημοσίων ή ιδιωτικών έργων. Η αστική ανάπλαση στόχο έχει την πρόκληση αλλαγών στην κοινω-

νοοικονομική σύνθεση των κατοίκων της περιοχής της.

Έχοντας αυτό υπόψη, δεν είναι υπερβολή αν πούμε πως τα αστικά κέντρα όλων των πόλεων μας έχουν μεγάλο δρόμο να διανύσουν μέχρι να θεωρηθούν εξευγενισμένα.

Όλα όμως βρίσκονται σε διαφορετικό στάδιο ολοκλήρωσης και αυτό είναι λογικό, αφού το κάθε ένα είχε ένα διαφορετικό σημείο εκκίνησης, μια διαφορετική τοπική αρχή με διαφορετικά οράματα, διαφορετικές προτεραιότητες και διαφορετική οικονομική άνεση και διαχείριση πόρων.

Παράλληλα, το κεντρικό κράτος απέτυχε στο να δημιουργήσει εκείνο το πλέγμα κινήτρων, αντικινήτρων, θέσπιση αποδοτικών διαδικασιών και εκμετάλλευση του θετικού οικονομικού κλίματος έτσι ώστε να προωθηθεί ο εξευγενισμός των αστικών κέντρων με τον σωστό τρόπο.

Στην μέχρι τώρα πορεία προς τον εξευγενισμό των κέντρων, η Λευκωσία φαίνεται να πετυχαίνει πιο πολλά από τα θετικά του και η Λεμεσός να πετυχαίνει πιο πολλά από τα αρνητικά του, με τις υπόλοιπες πόλεις να κινούνται ενδιάμεσα. Τα κλειδιά προς το μέλλον βρίσκονται στην επιτυχία ή όχι της μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στην ιδιωτική πρωτοβουλία και στις εξυπνες λύσεις που μπορεί να προωθήσει το κεντρικό κράτος. Είναι αναγκαίο οι τρεις πόλεις να συνεργαστούν άψογα. Ο χρόνος θα δείξει.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

«Ο Μαραθωνομάχος», 1869, του Λουκ Ολιβιέ Μερσόν. Ο οπλίτης-δρομέας που έσπευσε στην Αθήνα για να μεταφέρει την είδηση της νίκης επί των Περσών στον Μαραθώνα. «Νενικήκαμεν», είπε και ξεψύχησε, όμως αποτέλεσε την έμπνευση για τον μεγαλύτερο αγώνα αντοχής στην ιστορία του ολυμπιακού κινήματος.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τέχνες

εργατήρια

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΜΑΡΤΙΟΥ 2024

Ολυμπισμός στο Λούβρο

Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων από το πρώτο συνέδριο στη Σορβόννη, το 1894, μέχρι την Αθήνα

της **ΞΕΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ**

Ο άνθρωπος που επινόησε τον Μαραθώνιο Δρόμο ως αγώνισμα για τους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες δεν είχε καμία σχέση με τον αθλητισμό. Κοντούλης και ευτραφής, ο Μισέλ Μπρεάλ αντλεί την ιδέα του από το δικό του επαγγελματικό πεδίο. Στο 1ο Ολυμπιακό Συνέδριο που πραγματοποιείται στη Σορβόννη στις 23 Ιουνίου 1894, ο Γάλλος ελληνιστής και φιλόλογος συνδέει την αναβίωση των Αγώνων με την ενωμένη Ευρώπη, όμως δεν κάνει καμία αναφορά στο ιστορικό συμβάν. Τέσσερις μήνες αργότερα, ζητάει με επιστολή από τον βαρόνο Πιερ ντε Κουμπερτέν να διερευνήσει τη δυνατότητα ενός αγώνα αντοχής από τον Μαραθώνα στην Πίνυκα, καθώς αυτό θα τόνιζε τον αρχαίο χαρακτήρα των αγώνων. «Η σύλληψη είναι ιδιοφυής και είναι αυτή που μας εξοικειώνει με την έννοια του υπερβάλλειν εαυτόν, το να αγωνίζεσαι, δηλαδή, πέρα από τις δυνάμεις σου. Ωστόσο, τη στιγμή που προτείνει το αγώνισμα δεν γνωρίζει ούτε την ακριβή απόσταση των 42,195 κλμ. ούτε, βέβαια, έχει εικόνα της ακραίας επίδοσης που ζητάει από τους δρομείς», αναφέρει η Χριστίνα Μπτσοπούλου, μία εκ των τριών επιμελητριών της έκθεσης «Olympism. Modern Invasion, Ancient Legacy» που θα παρουσιαστεί στο Λούβρο τον επόμενο μήνα.

«Ο Μαραθώνιος Δρόμος συνιστά για τον Μπρεάλ ορόσημο για την ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία, καθώς είναι το γεγονός που διασφαλίζει την ειρήνη στην ευρωπαϊκή ήπειρο και την κατοπινή πολιτισμική της εξέλιξη. Αν το σκεφτείτε, αυτός ο συνειρημός είναι τραβηγμένος από τα μαλλιά, αλλά εξυπηρετεί το αφήγημα της εποχής και γίνεται δεκτός και από τους Έλληνες με ενθουσιασμό, καθώς η χώρα προσπαθεί να συγκροτήσει την εθνική της ταυτότητα πατώντας στην αρχαία κληρονομιά της».

Η έκθεση του Λούβρου, σε συ-

νεργασία με τη Γαλλική Σχολή Αθηνών, με 106 έργα –πίνακες, γλυπτά, νομίσματα, αγγεία αλλά και επιστολές, σκίτσα, καρτ ποστάλ, φύλλα γραμματοσήμων από σπουδαιούς Έλληνικούς και ξένους φορείς–, εκκινεί από το ολυμπιακό Παρίσι του 1894. Προβάλλει τις προσωπικότητες που δούλεψαν για τη θεμελίωση των σύγχρονων Αγώνων (1896) τόσο από τη γαλλική όσο και την ελληνική πλευρά, όπως ο ιστορικός Σπυρίδων Λάμπρος, το «alter ego» του Μπρεάλ, και αποκαλύπτει άγνωστες πτυχές από την πρώτη διοργάνωση και τη Μεσολυμπιάδα που ακολούθησε στην επέτειο των δέκα χρόνων (1906). Η έκθεση συνεχίζει με τις εμ-

Η έκθεση με 106 έργα προβάλλει τις εξαιρετικές προσωπικότητες που δούλεψαν για τη θεμελίωση των σύγχρονων Αγώνων τόσο από τη γαλλική όσο και από την ελληνική πλευρά.

βληματικές φιγούρες των Μισέλ Μπρεάλ και Εμίλ Ζιλιερόν, του καλλιτέχνη των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων. Οι δύο αυτοί άνδρες είναι οι πυλώνες πάνω στους οποίους βασίζει την υπόθεσή της

Κύπελλο για το αγώνισμα του Μαραθωνίου Δρόμου και άλλα αγωνίσματα της Μεσολυμπιάδας του 1906, βασισμένο σε κάρναρο του Καβιρίου.

Αττικό ερυθρόμορφο κύπελλο με δισκοβόλο και εξωτερικό διάκοσμο με άνδρες που γυμνάζονται. Του Ζωγράφου του Αντιφώντος.

η επιμελητική ομάδα (Αλεξάντρ Φαρνού, πρώην διευθυντής της Γαλλικής Σχολής Αθηνών, καθηγητής Ελληνικής Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο της Σορβόννης, Βιο-

λέν Ζαμέ, γενική επιμελήτρια του Τμήματος Ελληνικών, Ετρουσκικών και Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων στο Μουσείο του Λούβρου, και Χριστίνα Μπτσοπούλου, αρχαιολόγος της Γαλλικής Σχολής Αθηνών και διδάσκουσα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας) σχετικά με τη συμβολή της αρχαιολογίας στην αναβίωση των Αγώνων.

«Συστίνουμε τον Μπρεάλ ως το “think tank” πίσω από την επινόηση του Μαραθωνίου και τον Ζιλιερόν ως τον άνθρωπο που βρίσκεται πίσω από την οπτική ταυτότητα της σύγχρονης Ολυμπιάδας. Και των δύο η δράση επικεντρώνεται στη σύνδεση του κόσμου της αρχαιότητας με τη σύγχρονη εποχή», εξηγεί η κ. Μπτσοπούλου.

Το φθινόπωρο του 1876, ο Ελβετός ζωγράφος Εμίλ Ζιλιερόν φθάνει στην Αθήνα. «Ο Σλήμαν έχει μόλις ανακαλύψει τους τάφους στις Μυκήνες. Στην πρωτεύουσα επικρατεί αρχαιολογι-

Ο Μισέλ Μπρεάλ ήταν το «think tank» πίσω από την επινόηση του Μαραθωνίου και ο Εμίλ Ζιλιερόν εκείνος που δημιούργησε την εικόνα του σύγχρονου ολυμπιακού κινήματος.

κόσ αναβρασμός», σχολιάζει η κ. Μπτσοπούλου. Ο Ζιλιερόν αποφασίζει να μείνει και αμέσως δι-κτυώνεται. Δουλεύει δίπλα στον Ερρίκο Σλήμαν και στον Άρθουρ Εβανς, τον ανασκαφέα της Κνω-

σού, συνεργάζεται με τον Παναγιώτη Καβαβιά στην ανασκαφή της Ακρόπολης, είναι παρών στην ανακάλυψη του αρχαίου τύμβου στον Μαραθώνα. «Οποια πέτρα κι αν σπάσες, ο Ζιλιερόν ήταν από κάτω. Για αυτό και είναι ο κατάλληλος για να “προικίσει” την ολυμπιακή διοργάνωση με εικόνες», υποστηρίζει η Ελληνίδα επιμελήτρια. Η έκθεση παρουσιάζει τόσο τις καρτ ποστάλ και τα πρώτα συλλεκτικά γραμματόσημα των Αγώνων που σχεδίασε ο Ζιλιερόν, τα οποία και αντιπαραβάλλει με τα αρχαία αντικείμενα που τα ενέπνευσαν, όσο και το εξώφυλλο που φιλοτέχνησε για το αναμνηστικό δίτομο άλμπουμ των Αγώνων. «Μέχρι το 2018 που αρχίσαμε να μελετάμε το αρχείο Gillieron –το οποίο δώρισε ο οικογένειά του στη Γαλλική Σχολή–, δεν γνωρίζαμε ποιος ήταν πίσω τα έργα. Μέσα από προσεκτικά ταυτίσαμε τα κύπελλα της Μεσολυμπιάδας με τη δική του δουλειά, όπως και το Κύπελλο Λάμπρου που είναι η ελληνική απάντηση στο περίφημο Κύπελλο Μπρεάλ».

Η τελευταία ενότητα κάνει μνεία στην κινησιολογία των αθλητών με βάση τη μελέτη αγγείων και αρχαίων συγγραμμάτων, μιλάει για την πρώτη Πολιτιστική Ολυμπιάδα, ενώ εξετάζει τη συμμετοχή της γυναίκας στους Αγώνες. «Ο Κουμπερτέν ανέλυσε λανθασμένα τα δεδομένα της αρχαιότητας και απέκλεισε τις γυναίκες από τους σύγχρονους Ολυμπιακούς. Ωστόσο, ο Ζιλιερόν βρήκε έναν τρόπο να τις “περάσει” στην εικονογραφία μέσα από μια καρτ ποστάλ που δείχνει ένα χορό γυναικών με πέπλα», υποστηρίζει η επιμελήτρια. «Μπορεί να εμπνεύεται από την επίσκεψη της Ντάνκαν στην Αθήνα λίγα χρόνια νωρίτερα, αλλά και από την “Υδρία του Μειδία”, το ερυθρόμορφο αγγείο από το Βρετανικό Μουσείο που θα εκτεθεί στο Λούβρο. Δουλειά μας είναι να φέρουμε στο φως αυτές τις συνδέσεις».

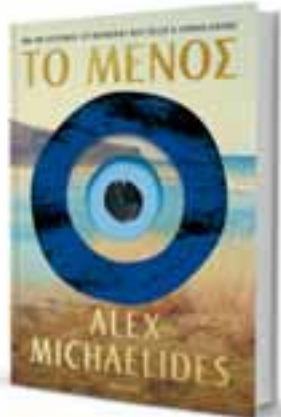
Τμήμα παιδικής σαρκοφάγου (ανάγλυφη πλάκα). Παράσταση ερωτιδίων σε στάσεις αθλητών. Ρώμη, 175-225 μ.Χ., Μουσείο του Λούβρου, Τμήμα Ελληνικών, Ετρουσκικών και Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων, Παρίσι, μόνιμο δάνειο στο Εθνικό Μουσείο Αθλητισμού, Νίκαια.

Φόνος σε ένα μικρό αιγαιοπελαγίτικο νησί

Κανείς δεν μπορεί να φύγει, κανείς δεν μπορεί να έρθει

ALEX MICHAELIDES
Το μένος
μυθρ. Κλαίρη Παπαμιχαήλ
εκδ. Διόπτρα, 2024, σελ. 360

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Το «Μένος» είναι ένα ψυχολογικό θρίλερ με σπειροειδή ανέλιξη της πλοκής, ένα βιβλίο που όσο το διαβάζεις ανεβαίνει επίπεδο.

Διαβάσαμε σε μια συνέντευξη του Αλεξ Μιχαηλίδη ότι διασκεδάσε πραγματικά γράφοντας το «Μένος», αλλά δυσκολεύομαστε να το πιστέψουμε, γιατί η δομή αυτού του βιβλίου είναι τόσο σύνθετη και απαιτητική, που χρειάζεται πολύ χρόνο και κόπο για να χτιστεί. Όμως, από την άλλη, ο Μιχαηλίδης είναι ένας συγγραφέας που απολαμβάνει ακριβώς αυτό: τις μεγάλες, καλά δομημένες διανοητικές κατασκευές στις οποίες μας ξαναγεί κατασκευές φαινομενικά απλές, και σίγουρα ευχάριστες, που όμως κρύβουν παγίδες και είναι γεμάτες μαγικές εικόνες. Μόνο εκείνος ξέρει τι καινούργιο μας περιμένει πίσω από κάθε κλειστή πόρτα. Κι αυτό είναι κάτι που ο αναγνώστης απολαμβάνει.

Ποιος μπορεί να είναι ο δολοφόνος; Πώς έφτασε στο έγκλημα; Και πώς είναι δυνατόν να αποκαλυφθεί;

Αν τα είδαμε όλα αυτά στα προηγούμενα μεγάλα διεθνή μπεστ σέλερ του, τη «Σιωπηλή ασθενή» και τις «Κόρες», στο «Μένος» η σφικτοπλεγμένη δομή εντυπωσιάζει. Έχουμε να κάνουμε με ένα βιβλίο που ανεβαίνει συνεχώς επίπεδο όσο το διαβάζεις, που «αλλάζει πίστα», καθώς, όσο περισσότερα μαθαίνουμε για τους ήρωες, τόσο αλλάζει και η οπτική υπό την οποία αναλύουμε

τα τεκταινόμενα. Αυτή η σπειροειδής ανέλιξη της πλοκής χαρίζει στο τρίτο βιβλίο του Ελληνοκύπριου συγγραφέα ένα ψυχολογικό θρίλερ που μας ικανοποίησε ιδιαίτερα, μια σπάνια δυναμική.

Σαν παράσταση
Ο Μιχαηλίδης είναι επίσης ερωτευμένος με τη σκηνογραφία: διαβάζοντας το «Μένος» έχει

κάνεις την αίσθηση πως παρακολουθεί μια θεατρική παράσταση. Τα σκηνικά έχουν τη δική τους βαρύτητα, είτε είναι ένα σαλόνι στο Λονδίνο είτε η Αύρα, αυτό το ιδιωτικό νησί κοντά στη Μύκονο όπου εκτυλίσσεται το μεγαλύτερο μέρος του μυθιστορήματος. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για τους πρωταγωνιστές του βιβλίου, που μοιάζουν ηθοποιοί, «ρόλοι», λες και φορούν προσωπίδα (αρχαίως τραγωδίας· άλλωστε το «Μένος» είναι γεμάτο αναφορές στην ελληνική μυθολογία και στο δράμα. Ο δε αναγνώστης βρίσκεται διαρκώς ανάμεσα στους ήρωες, μέσα στο σκηνικό και δίπλα στους δρώντες, προσπαθώντας να καταλάβει τι συμβαίνει, τι πρόκειται να συμβεί, ποια ανατροπή θα ακολουθήσει, ποιος είναι ο εγκληματίας και τι τον οδήγησε στο φονικό.

Γιατί βέβαια έχουμε ένα φόνος εδώ, σε αυτό το μικροσκοπικό αιγαιοπελαγίτικο νησί όπου συγκεντρώνονται οι ήρωες της ιστορίας. Η Λάνα Φάραρ, σπαρτου σιμενά που έχει πια αποσυρθεί, ο σύζυγός της, ο γιος της, η καλύτερή της φίλη, επίσης ηθοποιός, ο κοινός τους φίλος, και αφηγητής, Έλιοτ Τσέις, θεατρικός συγγραφέας, η Ελληνίδα οικονόμος της και ο ερμηίτης φύλακας του νησιού, που μένει μόνη εκεί. Είναι μια ευκαιρία να περάσουν λίγες ημέρες διακοπών σε αυτό τον παραδεισινό τόπο. Με τη διαφορά ότι θα γί-

Το «ιδυλλιακό» νησί στο βιβλίο του Μιχαηλίδη λειτουργεί σαν «κλειστό δωμάτιο» όπου εξελίσσεται η πλοκή, όπως στους «Φόνους της οδού Μοργκ» του Πόε ή στο «Μυστήριο του κίτρινου δωματίου» του Γκαστόν Λερού.

νει ένας φόνος στο νησί, που ταυτόχρονα θα αποκλειστεί από τον υπόλοιπο κόσμο εξαιτίας του άγριου ανέμου της περιοχής, του «μένους»: κανείς δεν μπορεί να φύγει, κανείς δεν μπορεί να έρθει. Ένα «μυστήριο κλειστού δωματίου» λοιπόν –ένα από τα πιο ευφάνταστα, και πιο δύσκολα, υποείδη της αστυνομικής λογοτεχνίας: οι «Φόνος της οδού Μοργκ» του Πόε και το «Μυστήριο του κίτρινου δωματίου» του Γκαστόν Λερού είναι τα δύο διασημότερα παραδείγματα–, με τη διαφορά ότι το «δωμάτιο» είναι εδώ ένα μικρό, ιδυλλιακό νησί. Ποιος μπορεί να είναι ο δολοφόνος; Πώς έφτασε στο έγκλημα;

Και πώς είναι δυνατόν να αποκαλυφθεί;

Γεμάτο απρόσμενες ανατροπές που ο αναγνώστης δεν μπορεί να προβλέψει («[Η] ζωή δεν είναι παρά μια παράσταση. Τίποτα δεν είναι αληθινό», σ. 164), το «Μένος» δεν συντηρεί απλώς το ενδιαφέρον του μέχρι το τέλος: το αυξάνει διαρκώς. Ένα απολαυστικό θρίλερ μυστηρίου, με δυνατό κρεσέντο, μια όλο ευαισθησία μελέτη για τα τραύματα της παιδικής ηλικίας και το πώς μας διαμορφώνουν («Η μοίρα του ανθρώπου είναι ο χαρακτήρας του», θα διαβάσουμε πολλές φορές στο βιβλίο), και ταυτόχρονα μια πονεμένη ιστορία αγάπης: «Ολα τελειώνουν, αυτό

το ξέρω. Ειδικά η ευτυχία. Ειδικά η αγάπη. [...] Το πρώτο μισό της ζωής είναι σκέτος εγωισμός· το δεύτερο μισό, σκέπη θλίψη» (σ. 75). Αλλά, παράλληλα, και μια γεμάτη συγκίνηση ματιά στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στις τεχνικές τους («Τόσο το θέατρο όσο και η πραγματική ζωή [...] καταλήγουν σε τρεις μονάχα λέξεις: κίνητρο, πρόθεση, σκοπός», σ. 157), στους ανθρώπους τους και στις ιστορίες που αφηγούνται. Ο Μιχαηλίδης έχει κάνει, ανάμεσα στα άλλα, και κινηματογραφικές σπουδές και έχει εργαστεί στη βιομηχανία του κινηματογράφου. Το «Μένος» είναι μια ερωτική επιτολή στην τέχνη της αφήγησης.

Θιαίτο
H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
προτείνει

- 1 ΠΑΡ 20:30 (90')**
Καθαροί Πια | Νέα Σκηνή ΘΟΚ (18+)

Το έργο της Σάρα Κέιν αποτελεί ένα μοναδικό παράδειγμα φραστικής σκληρότητας, εικονοκλαστικής δράσης και πολιτικού στοχασμού, που καταδεικνύει με καταγγελτική ορμή τους μηχανισμούς καταπίεσης και ελέγχου των κοινωνικών θεσμών και φορέων εξουσίας, που προσπαθούν να εξαλείψουν κάθε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης. Σκηνοθεσία: Ευριπίδης Δίκαιος. Η παράσταση περιέχει σκληρή γλώσσα, σκληρές βίαιες, γυμνό και προσομοίωση ερωτικών πράξεων. Με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους. €12 / 6

- 6 ΤΕΤ 20:30 (75')**
Ολόκληρη η Βίβλος σε μια ώρα |
Θέατρο Αντίλογος

Το έργο των Adam Long, Reed Martin και Austin Tichenor είναι μια ευφυής κωμωδία που πασχίζει να κατανοήσει ιστορίες «ασθεντίας». Ένας καταγιάσιμος εικόνων με τραγούδι, χορό και μεγάλα ερωτήματα. Τελικά, «τη Βίβλο πρέπει να την ερμηνεύουμε κυριολεκτικά». Μετάφραση: Ερρίκος Μπελιές. Σκηνοθεσία: Ελένη Αναστασία. Δραματουργική επεξεργασία: Μιχάλης Παπαδόπουλος. Ερμηνεία: Άρης Κυπριανού, Κλείτος Κωμοδίκης, Βασίλης Παφίτης. Μουσικός επί σκηνής: Σάββας Χρυσόστομος. €15 / 10

- 8 ΠΑΡ 11:30**
MusEDX 2024

Παρουσίαση αξιόλογων ιδεών με έμπνευση τη μουσική, στο πρότυπο επιτυχημένων διοργανώσεων, όπως TEDx, Ignite, IdeaCity κ.ά. Νέοι και νέες από 12 μέχρι 26 ετών παρουσιάζουν μια πρωτότυπη και ενδιαφέρουσα ιδέα, συνδεδεμένη με τη μουσική, στοχεύοντας να συγκινήσουν και να ευαισθητοποιήσουν το ευρύ κοινό. Διοργάνωση: Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης και Τομέας Πολιτισμού και Αθλητισμού Μ. Γ. Ε., σε συνεργασία με το Γραφείο Επιθεώρησης Μουσικής της Μ. Γ. Ε.
Ελεύθερη είσοδος

- 9 ΣΑΒ 20:30 (90')**
Κενό Αυτοπροσώπως |
Θέατρο Δέντρο

Τι σχέση μπορεί να έχει μια φωνική γραβάτα με ένα ερωτικό τρίο, ένα drag show στη Μαδρίτη με την ιστορία ενός παιδιού αγνώστου πατρός ή το τηλεφώνημα ενός ογκολόγου με ένα δείπνο με πηγαυητά χέλια; Τέσσερις άνθρωποι προσπαθούν να κλείσουν ανοικτούς λογαριασμούς σε ένα μεσοστατικό διαμέρισμα, το καλοκαίρι του 2015 στην Αθήνα. Σκηνοθεσία: Γιώργος Μουαίμης. Ερμηνεία: Σταύρος Λούρας, Αννίτα Σαντοριανίου, Έρικα Μπεγγέτη, Άγγελος Χατζημιχαήλ. Επί σκηνής η πιανίστρια Κυριακή Ιακωβίδου. €15 / 12

- 15 ΠΑΡ 20:00 (90')**
Tambour Battant / Roll the Drum! |
(Ελβετία 2019)

Στις αρχές της άνοιξης του 1970, το μικρό χωριό Μονσού στο Βαλαί βιώνει μια ασυνήθιστη ταραχή. Είναι εξαιτίας της ψηφοφορίας για το δικαίωμα ψήφου των γυναικών; Ή εξαιτίας του επικείμενου δημοψηφίσματος για την απέλαση των αλλοδαπών; Σκηνοθεσία: Francois-Christophe Marzal. Διοργάνωση: Πρεσβεία της Ελβετίας στην Κύπρο σε συνεργασία με την Alliance Française Λεμεσού. Στα Γαλικά με Αγγλικούς υπότιτλους.
Είσοδος ελεύθερη

- 16 ΣΑΒ 19:00 (262')**
La Forza Del Destino |
The MET: Live in HD

Ο Mariusz Treliński υπογράφει τη νέα παραγωγή της Δύναμης του Πεπρωμένου του Βέρντι που η Μετ αναβιώνει τοποθετώντας την πλοκή σε έναν σύγχρονο κόσμο. Ο Yannick Nézet-Séguin διευθύνει, με την εξαιρετική σοπράνο Lise Davidsen να πρωταγωνιστεί στον ρόλο της αριστοκράτισσας Ελεονώρας. Πρωταγωνιστούν επίσης: Brian Jagde, Igor Golovatenko, Ekaterina Semenchuk, Patrick Carfizzi, Solomon Howard. Με αγγλικούς υπότιτλους. €20 / 15

- 24 ΚΥΡ 11:00 (90')**
Περιπατώ - M. Βαρνακίδου, K. Ανδρέου

Ο διαδραστικός περίπατος, αφιερωμένος στους ανθρώπους της Πλατείας Ηρώων συνεχίζεται. Ιστορίες από τα παλιά, μνήμες, κτίρια που αλλάζουν στο πέρασμα του χρόνου και μια ματιά στο μέλλον της πλατείας. Στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνεργαζόμενου Καλλιτέχνη του Θεάτρου Ριάλτο. Ελληνικά και Αγγλικά. €5

- 29 ΠΑΡ 20:30 (100')**
Premiere 4 |
Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου συνεργάζεται με δύο εξαιρετικούς Γάλλους καλλιτέχνες και παρουσιάζουν έργα Γάλλων συνθετών του ρομαντισμού. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει: Gabriel Faure: Παβάνα, έργο 50. Jacques Ibert: Κοντσέρτο για φλάουτο. Camille Saint-Saëns: Συμφωνία αρ. 2 σε Λα ελάσσονα, έργο 55. Μάστερος: Patrick Gallois και Φλάουτο: Vincent Lucas. Ζώνη Α: €18 / 14 & Β: €13 / 10

- 30 ΣΑΒ 20:30 (75')**
Νότες Ειρήνης και Αγάπης:
από τη Γαλλία στον κόσμο

Μέσα σε μια πανδαισία ήχων από νοσταλγικά μοτίβα και ρυθμούς, ο κόσμος του κλασικού βαρύτονου Κύρου Πατσαλίδη σμίγει με τον κόσμο του world/τζαζ ρεπερτορίου της Βάκιας Σταύρου. Την 10μελή ορχήστρα διευθύνει ο πιανίστας Σταύρος Δρίτσας. Στη συναυλία που διοργανώνει η Alliance Française Λεμεσού, στο πλαίσιο του μήνα Γαλλοφωνίας, θα ακουστούν τραγούδια των Rudolf Siczynski, Eduardo di Capua, Charles Dumont, Ángel Cabral, Norbert Glanzberg, Boris Fomin, Μίμη Πλέσσα, Μάνου Χατζιδάκι, Τάκη Μωράκη, Κώστα Καπίσης κ.ά.
€15 / 10

24

www.rialto.com.cy

Design: Nasia Dimitriou, nastiadimitriou.com

«Τον βασάνιζε το αιώνιο ερώτημα τι είναι ζωή και ποιο είναι το νόσήμα της. Και επειδή δεν υπάρχει απάντηση σε αυτό, παρουσίασε την ανθρώπινη ύπαρξη μέσα από το καλό και το κακό, από τη γέννηση μέχρι τον θάνατο», λέει η Αλική Αλεξανδράκη για τον Αύγουστο Στριντμπεργκ και το «Ονειρόδραμα» που πρόκειται να ανέβει στην κεντρική σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, σε σκηνοθεσία Γεωργίας Μαυραγάνη.

«Προτιμώ την κοκεταρία του αληθινού»

Η Αλική Αλεξανδράκη μιλάει για το «Ονειρόδραμα» του Στριντμπεργκ, τα παιδικά της χρόνια, το θέατρο και το κοινό

της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΓΚΑ

Στη νοτιοδυτική πλαγιά της Ακρόπολης, πάνω από το Ωδείο του Ηρώδου Αττικού, σκαρφάλωνε μαζί με άλλα πιτσιρικά για να παρακολουθήσουν κρυφά πρόβες και παραστάσεις. «Το πλάτωμα πάνω από το Ηρώδειο ήταν η δική μας αλάν», λέει σήμερα η Αλική Αλεξανδράκη. Το πατρικό της ήταν στη Διονυσίου Αρεοπαγίτου και η γνωριμία με τα μνημεία του Ιερού Βράχου ήταν μέρος της οικογενειακής βόλτας. Ανάμεσά τους το Ηρώδειο, το θέατρο του Διονύσου, πιο πάνω το Βουκουρέστι του Αρσένιου με την Παναγία τη Σπυλιώτισσα στα σπλάχνα του – από τα καλύτερα σωζόμενα δείγματα μεταβυζαντινής αγιογραφίας στην περιοχή–, η «Τρύπα» όπως λέγαν οι διαβάτες.

«Είμαι ευγνώμων στους γονείς μου που μου τα έμαθαν. Αυτά ήταν τα δικά μας παιχνίδια και ενδιαφέροντα με τον αδερφό μου. Και μαζί, το διάβασμα. Στο σπίτι ακούγαμε επίσης πολλή μουσική. Η οικογένεια της μητέρας ήταν από την Κωνσταντινούπολη, επιστήμονες όλοι τους, και του πατέρα από το Βουκουρέστι της Ρουμανίας με καταγωγή από το Ιόνιο. Μεγάλωσα με όπερες και ταγκό του Εντουάρντο Μπιάνκο».

Οι διαχρονικές αξίες του πολιτισμού παρέμειναν κομμάτι ολόκληρης της ζωής της, είτε επρόκειτο για τη γειτονιά της αρχαίας Αθήνας, τους λογοτεχνικούς ήρωες είτε για τους κορυφαίους του θεάτρου που αγάπησε αργότερα, όπως ο Στριντμπεργκ. Ένα, μάλιστα, από τα σημαντικότερα έργα του Σουηδού δραματουργού ετοιμάζεται να παιχθεί στην κεντρική σκηνή του Εθνικού Θεάτρου σε σκηνοθεσία της Γεωργίας Μαυραγάνη.

Το «Ονειρόδραμα», που ανεβαίνει στις 20 Μαρτίου σε μετάφραση Γ. Δεπάστα, περιλαμβάνει 35 ρόλους που υποδύονται 18 ηθοποιοί. «Παίζω από έναν καρβουνιάρη μέχρι την κόρη του θεού σε μεγαλύτερη ηλικία», λέει η καταξιωμένη ηθοποιός και ξετυλίγει την ιστορία: Η Αγνή, κόρη

του θεού Ιντρα, κατεβαίνει στη Γη για να γνωρίσει την ανθρώπινη φύση και όσα βιώνει. Δίπλα στους ανθρώπους μαθαίνει τον κόσμο τους, τα παράπονα, τον πόνο, τις ελπίδες και τη δυστυχία τους. Τον Στριντμπεργκ, λέει η Αλική Αλε-

«Παίρνω τη ζωή ακριβώς όπως είναι. Έτσι κι αλλιώς από κάτι άλλο έχει καθοριστεί. Ηρθα και θα φύγω. Όσο μπορώ, ζω την ημέρα, τη στιγμή».

ξανδράκη στην «Κ», «τον βασάνιζε το αιώνιο ερώτημα τι είναι ζωή και ποιο είναι το νόσήμα της. Και επειδή δεν υπάρχει απάντηση σ' αυτό, παρουσίασε την ανθρώπινη ύπαρξη μέσα από το καλό και το κακό, από τη γέννηση μέχρι τον θάνατο. Το «Ονειρόδραμα» περιέχει και κομμάτια της ζωής του, τα οποία μπορεί να ονειρευτείτε αλλιώς και βγήκαν αλλιώς».

Ονειρικός κόσμος

Πολυπρόσωπο και πολυδάπανο, το έργο δεν ανεβαίνει συχνά. «Είναι από τα εξαιρεσιαστικά έργα του Στριντμπεργκ. Το τοποθετεί μέσα σε ένα όνειρο και, όπως ξέρουμε, στα όνειρα τα πράγματα πολλαπλασιάζονται, θολώνουν, παραμορφώνονται». Τι κάνει επίκαιρο το «Ονειρόδραμα» 123 χρόνια από την εποχή που γράφτηκε; «Η ανάγκη των ανθρώπων για μια καλύτερη υλική ζωή». Τι έμαθε η ίδια στην 80χρονη γεμάτη εμπειρίες διαδρομή της για τις δοκιμασίες του ανθρώπου; «Να παίρνω τη ζωή ακριβώς όπως είναι. Έτσι κι αλλιώς από κάτι άλλο έχει καθοριστεί, κι έχω αποδεχθεί ότι ήρθα και θα φύγω. Όσο μπορώ, ζω την ημέρα, τη στιγμή. Αλλιώς βαδίζεις σε αρνητισμό».

Πενήντα πέντε χρόνια στο θέατρο, «ευχαριστήθηκα το 95% των ρόλων που έπαιξα. Αν δεν αγαπήσεις τον ρόλο σου, δεν

«Ευχαριστήθηκα το 95% των ρόλων που έπαιξα. Αν δεν αγαπήσεις τον ρόλο σου, δεν βγαίνει νόημα να είσαι στη σκηνή», λέει η Αλική Αλεξανδράκη, η οποία συμπληρώνει 55 χρόνια στο θεατρικό σανίδι.

βγαίνει νόημα να είσαι στη σκηνή». Ξεχωρίζει την πολυσυζητημένη «Γκόλφω» του Σπυριδώνος Περεσιάδη στο Εθνικό Θέατρο, που σκηνοθέτησε το 2013 ο Νίκος Καραθάνος. «Οχι τόσο ως έργο, όσο για τη συνεργασία. Μου άνοιξε μια νέα καριέρα».

Την Αλική Αλεξανδράκη την αγαπήσαμε μέσα από γυναικείες γίνες, με ρωγμές, άποψη και τσαγανό. «Με συγκινούν οι άνθρωποι-γυναίκες», απαντάει. Αραγε, της μοιάζουν; «Άμα ήξερα τον εαυτό μου θα ήμουν πολύ ευτυχημένη. Ο καθένας έχει την εικόνα που κατά βάθος θέλει. Απλώς έχω αποδεχθεί ότι όλοι οι άνθρωποι έχουμε από το πολύ κακό μέσα μας έως το πολύ καλό».

Η μητέρα της ήταν αρχιτέκτων με ειδικευση σε βυζαντινού τύπου κτίσματα, ο πατέρας απόφοιτος της Εμπορικής Σχολής καταπανόταν με τα οικονομικά. «Μια αστική οικογένεια, που μου άνοιξε δρόμους από πολύ μικρή. Τα παιδικά μου χρόνια ήταν ελεύθερα, σαν παιχνίδια. Με παιχνίδια έμοιαζε και η ζωή στο σπίτι μας. Οι γονείς ξέφευγαν από το κλασικό πρότυπο, ήταν φίλοι μας».

Ακόμη θυμάται τον «Ιππόλυτο» του Ευριπίδη με τον Αλέκο Αλεξανδράκη («οχι, δεν έχουμε καμία συγγένεια», προλαβαίνει την ερώτηση). Ήταν 12 ετών τότε και όταν οδηγήθηκε αργότερα

στο θέατρο δεν ήταν από πόθο να δει τον εαυτό της στη σκηνή, «αλλά από δίψη για γνώση. Από περιέργεια να δω τι είναι το θέατρο και τον κόσμο του στην πίσω πλευρά».

Το Θέατρο Τέχνων την απέρριψε, σπούδασε στη δραματική σχολή του Γ. Θεοδοσιάδη και έκανε το ντεμπούτο της στο Θέατρο του Κουν με Πιραντέλλο: «Έτσι είναι αν έτσι νομίζετε».

«Ο Δημήτρης Κωνσταντινίδης, καθηγητής δραματολογίας, ήταν και διευθυντής των θεατρικών προγραμμάτων της Ελληνικής Ραδιοφωνίας. Συχνά μας έβαζε σε κάποια θέατρα της Κυριακής ή της Τετάρτης για να έχουμε ένα μικρό μεροκάματο. Σε μια από εκείνες τις ραδιοφωνικές παραστάσεις έπαιξα –μία φράση είπα όλη κι όλη– στο «Καλοκαίρι και καταχνιά», που σκηνοθέτησε ο Κώστας Μπάκας. Αυτός με κάλεσε σε μια υποτυπώδη οντισιόν όταν ετοιμαζαν στο Τέχνων το «Έτσι είναι αν έτσι νομίζετε». Εμείνα τέσσερα χρόνια».

Πρότυπα δεν είχε. «Ίσως ακούγεται εγωιστικό, αλλά είχα δική μου ταυτότητα. Δεν ονειρευόμουν να μοιάσω κάπου, ήμουν εγώ. Ομως δεν έχανα καμία παράσταση της Κατίνας Παξινού ούτε της Βέρας Ζαβτισιάνου». Η θεατρική σκηνή ήταν απελευθερωτική. «Δεν φοβόμουν να εκθέ-

Τα τασάκια του Κουν

Στο Θέατρο Τέχνων είδε κι αυτή τα τασάκια που εκσφενδόνιζε ο Κουν σε στιγμές έντασης στις πρόβες. «Τα τασάκια τα έζησα, απλώς δεν ήρθαν στο δικό μου κεφάλι. Άκουσα παρατηρήσεις «Αλική πρόσεξε» για κάτι που είχα την εντύπωση ότι το έκανα καλά, όμως όχι, δεν ακομπέρασα. Στη διαδρομή μου ήμουν πολύ τυχερή». Όσο για τις πρόσφατες καταγγελίες από νεότερες γενιές ηθοποιών, λέει: «Καλά έκαναν και μίλησαν».

Οι νέοι συνάδελφοί της μιλούν για το χιούμορ, την ευγένεια, τον δυναμισμό, την τόλμη της. «Περνάω καλά με τους νέους συναδέλφους μου. Οι περισσότεροι είναι παλιοί μαθητές μου». Η απόφασή της να παίξει γυμνή πριν από δέκα χρόνια στο «Δεκαήμερο» του Βοκάκιου που σκηνοθέτησε ο Ν. Καραθάνος, πόσο εύκολα πάρθηκε; «Πέρα από το ότι Βοκάκι-

ος χωρίς γυμνό δεν γίνεται, έχει σημασία ο τρόπος που στο ζητάνε και γιατί. Με τον Καραθάνο ο ηθοποιός αισθάνεται σιγουριά».

Τηλεοπτικά, εκτός από τις παλιές δουλειές («Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται», «Αστροφεγγιά», «Απαράδεκτοι» κ.ά.), αγαπήθηκε και στον ρόλο της Δέσπης Προύσαλη στις «Άγριες μέλισσες». «Όταν διάβασα το κείμενο είπα, «α, θέλετε άλλη μια ηθοποιό να σας κάνει έναν κωμικό ρόλο» και αποφάσισα ότι δεν θα τους κάνω τη χάρη. Ήθελα να παίξω τη μάμα του χωροφύλακα και τη σχέση που έχω με αυτόν. Αυτό περιείχε κάτι από εκείνο που ήθελα, αλλά κι αυτό που ήθελα εγώ».

Σε αμχανία τη φέρνουν οι αντιδράσεις οικειότητας στον δρόμο ή στα καθημερινά ψώνια. «Δεν είναι πάντα ευγενικοί οι άνθρωποι, παρότι εκφράζουν τον θαυμασμό τους. Συχνά νιώθω να παραβιάζουν την ιδιωτικότητά μου όταν χιμηθούν πάνω μου για να με φιλήσουν». Αγένεια θεωρεί και τις προσωπικές ερωτήσεις, όπως γιατί δεν παντρεύτηκε. «Εφόσον δεν ασχολούμαι και οι άλλοι με τη δική μου». Βέβαια, πολλοί πρώην συνοδοιπόροι της τώρα είναι εξομολογητικοί μπροστά στις κάμερες. «Σύμφωνα με το λάιφ στάιλ, το να εκθέτω την προσωπική μου ζωή με κάνει πιο προσφιλή στο κοινό. Όλα μάρκετινγκ είναι». Το έχει ξαναπεί: «Δεν είμαι γυναίκα της διπλανής πόρτας».

Στα 80 της χαίρεται να τεμπελιάζει, συνεχίζει να διαβάει, αλλά να περπατάει λιγότερο. «Πρέπει να θυμάμαι ότι έχω μια ηλικία για να με προστατέψω». Το θέατρο παραμένει συναρπαστικό, όπως στα χρόνια της σχολής; «Απλώς το παραμύθι γίνεται πιο σύντομο, αλλά υπάρχει». Το μόνο που πονάει να είναι το τέλος των παλιών φίλων, όπως πρόσφατα του Ηλία (Λογοθέτης). «Κάναμε απίστευτα γλέντια στο σπίτι του, όμως η απώλεια είναι στο παιχνίδι της ζωής. Δεν μπορείς να αποφύγεις τον θάνατο...».

Μια μελωδική ανοιξιιάτικη καταιγίδα

Ο Αντόνιο Κάρλος Ζομπίμ το 1972 έγραψε τα «Νερά του Μάρτη» για να εκφράσει αυτό που μαινόταν στην ψυχή του

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

Ενώ η βροχή έτρεχε σε ποτάμια έξω από το παράθυρό του, ο μεγάλος Βραζιλιάνος συνθέτης, πιανίστας και τραγουδιστής Αντόνιο Κάρλος Ζομπίμ, έγραψε στις αρχές του '70 «Τα νερά του Μάρτη» («Aguas de Março» στα πορτογαλικά), σημειώνοντας μια τεράστια εγκώρια και παγκόσμια επιτυχία.

Είχε όμως ήδη ταραξει τα νερά το 1958 με το «Chega de Saudade», ένα τραγούδι περιπλοκής μελωδικής δομής με στίχους του ποιητή Βίνιτσιους ντε Μοράες, και σε εκτέλεση του σπουδαίου κιθαρίστα και συνθέτη Ζοάο Ζιλμπέρτο. Αυτό ήταν το πρώτο σινγκλ της ανερχόμενης νέας σκηνής της μπόσα νόβα, ένα κομμάτι που έπαιξε καταλυτικό ρόλο στη μετέπειτα πορεία της λαϊκής βραζιλιάνικης μουσικής. Τέσσερις μήνες αργότερα, πάλι σε συνεργασία με τον Ζιλμπέρτο, ο «Τομ», όπως τον έλεγαν καϊδευτικά, κυκλοφόρησε ένα ακόμα κομμάτι με ασυνήθιστη μελωδία, το «Desafinado» – που πλέον μπορεί να θεωρείται κλασικό, αλλά στην εποχή του ήταν ακραία πρωτοποριακό.

Την επόμενη χρονιά, το 1959, έγραψε τμήματα του ηχητικού θέματος του «Μαύρου Ορφέα», της ταινίας που κέρδισε τον Χρυσό Φοίνικα στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών και το Όσκαρ Ξενογλωσσών ταινίας. Τα πασιγνώστα τραγούδια που έγραψε μέσα στη δεκαετία του '60 φτιάχνουν μια μεγάλη λίστα –

ανάμεσά τους το «Corcovado», το «Água de Beber», το «So Danço Samba» και το «Dindi». Τραγούδια, όλα τους, που μπήκαν γρήγορα στο ανθολόγιο της τζαζ και διασκευάστηκαν από σπουδαίους μουσικούς και ερμηνευτές. Το παγκόσμιο κοινό έμαθε το «Wave» μέσα στους χειμαρρώδεις αυτοσχεδιασμούς της Ελα Φιτζέραλντ, το «Κορίτσι από την Ιπανέμα» από την Αστρούδ Ζιλμπέρτο και την παράξενη «Σάμπα της μιας νότας» από την Κα-

Ο Βρετανός συνθέτης και μουσικοκριτικός Λέοναρντ Φέδερ, το χαρακτήρισε «ένα από τα δέκα ομορφότερα τραγούδια του αιώνα».

τερίνα Βαλέντε. Ο Ζομπίμ από το Ρίο και τα «Σκαθάρια» από το Λίβερπουλ «εισέβαλαν» σαρωτικά στην αμερικανική (και μετέπειτα παγκόσμια) καθημερινότητα.

Κορωνίδα στην ουρανομήκη αυτή πορεία έγινε το 1972 το «Aguas de Março». Αλλά «τα νερά του Μάρτη» δεν σημαίνουν μόνο τη μετεωρολογική καταιγίδα που μαινόταν πάνω από το κεφάλι του συνθέτη, αλλά και μια άλλη που έβραζε μέσα του. Εχοντας αρκετά χρόνια να κάνει επιτυχία, αναρωτιόταν αν η καριέρα του είχε τελειώσει. Όπως διαβάζουμε στο μπλογκ του Βραζιλιάνου μουσικού Ζοζέ Γκαρσία,

Αγαλμα του Αντόνιο Κάρλος (ή απλά... «Τομ») Ζομπίμ στην παραλία της Ιπανέμα, στο Ρίο ντε Τζανέιρο.

«Φοβόταν πως θα καταλήξει να τραγουδάει το “Κορίτσι από την Ιπανέμα” σε μικρά τοπικά τσίρκα, με το κοινό να γιουχαρεί». Εντέλει, έγραψε το τραγούδι κα-

τά τη διάρκεια μιας επίσκεψης στο οικογενειακό του ράντσο, στην ενδοχώρα της πολιτείας του Ρίο ντε Τζανέιρο, εν μέσω μιας συνεχούς καταιγίδας. Με άφθονο

χρόνο για να αναλογιστεί τη ζωή του, δημιούργησε μια σύγχρονη παραβολή για την καθημερινή ζωή του καθενός μας.

Οι στίχοι του (που μεταφέρθηκαν από τον ίδιο στα αγγλικά) φτιάχνουν ένα «ποτάμι συνειδήσης» όπου εικόνες, λέξεις και συναισθήματα εναλλάσσονται μέσα σε έναν ατέλειωτο κύκλο. «Είναι ο άνεμος που φυσάει ελεύθερος, είναι το τέλος της πλαγιάς / Είναι μια ακτίνα, είναι ένα κενό, ένα προαίσθημα,

«Ο «Τομ» πρέπει να συνθέτει. Χωρίς αυτόν, δεν θα έχουμε τίποτα να τραγουδήσουμε», είχε πει ο Φρανκ Σινάτρα για τον Ζομπίμ.

μα ελπίδα», γράφει ο Ζομπίμ, θυμίζοντας κάπως το μουσικό και στιχουργικό καρουζέλ των «Ανεμόμυλων του μυαλού» του Μισέλ Λεγκράν.

Ελάχιστα τραγούδια έχουν αποσπάσει τέτοια ένθερμα σχόλια όσο αυτό. Ο Βρετανός πιανίστας, συνθέτης και μουσικοκριτικός Λέοναρντ Φέδερ, ένας από τους πιο σημαντικούς γραφιάδες της τζαζ, το χαρακτήρισε «ένα από τα δέκα ομορφότερα τραγούδια του αιώνα», ενώ ο ενορχηστρωτής της πρώτης ηχογράφησης του, ο Κλάους Ογκερμαν, ένας από τους πιο σημαντικούς μαέστρους της λαϊκής

μουσικής του 20ού αιώνα, εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ από τη σύνθεση που την παραλλήλισε με την «Ιεροτελεστία της Ανοιξης» που είχε γράψει ο μοντερνιστής Στραβίνσκι το 1913. Ο σπουδαίος Αμερικανός τζαζ κιθαρίστας Τσάρλι Μπερντ (που μαζί με τον Σταν Γκετζ είχε επισκεφθεί τη Βραζιλία κατά τη δεκαετία του '60, συμπράττοντας με τον Ζιλμπέρτο στη γέννηση της «τζαζ σάμπα») τον αποκάλεσε τον «πιο σημαντικό συνθέτη λαϊκής μουσικής του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα». Και ο Φρανκ Σινάτρα, που είχε για δεκαετίες κοντινή φιλία και συνεργασία μαζί του, είχε πει: «Ο Τομ πρέπει να συνθέτει. Χωρίς αυτόν, δεν θα έχουμε τίποτα να τραγουδήσουμε».

Διασκευές

Το τραγούδι διασκευάστηκε από αμέτρητους μεγάλους καλλιτέχνες ανά τον κόσμο και τις εποχές. Το ντουέτο του ίδιου του συνθέτη με την Ελις Ρεγκίνα από το 1975 είναι ένα από το πιο αρμονικά φωνητικά ντουέτα που έχουν ηχογραφηθεί ποτέ, ενώ η εξαιρετική εκδοχή του Άρτ Γκαρφάνκελ από το 1975 μεταφέρθηκε το 2021 με θαυμαστό τρόπο στο σπαρτακό φινάλε της νορβηγικής ταινίας «Ο χειρότερος άνθρωπος στον κόσμο».

Το 2001, το «Waters of March» εξελέγη σε ψηφοφορία από περισσότερους από 200 Βραζιλιάνους δημοσιογράφους το καλύτερο βραζιλιάνικο τραγούδι όλων των εποχών.

OSCARS

MOVIES HD

96η ΤΕΛΕΤΗ ΑΠΟΝΟΜΗΣ

17 ΜΑΡΤΙΟΥ

20:30 RED CARPET 21:00 OSCARS® CEREMONY

Premium Χορηγός Τράπεζα Κύπρου

Χορηγός UNICARS Χορηγός Red Carpet Alpha C.K.

Oscar Statuette ©A.M.P.A.S.®

Το κανάλι διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET (Θέση 101) και CYTAVISION (Θέση 49)

MESIMVRIA®
www.mesimvria.com

Ο ΜΚΟ eikana παρουσιάζει το παραμυθένιο musical

ΟΛΟΙ ΟΙ... ΚΑΚΟΙ ΧΩΑΝΕ!

ΣΕ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΠΑΥΛΙΔΟΥ

Βοηθός Σκηνοθέτη/Μουσική διδασκαλία: Κωνσταντίνος Ανδρονίκου
Μουσική: Ανδρέας Μιχαλόπουλος
Στίχοι: Σταύρος Σταύρου
Χορογραφίες: Μαρία Σταυρινίδου - Alors on Dance
Σκηνογραφία: ΣΚΗΝΟΤ ΧΗΜΙΚΗ

6 12:30 μ.μ. Απριλίου Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας

9 & 10 3:30 μ.μ. Μαΐου Πατιτίγειο Θέατρο Λεμεσού

11 & 18 12:30 μ.μ. Μαΐου Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας

19 12:30 μ.μ. Μαΐου Μαρκεσιό Θέατρο Πάφου

26 12:30 μ.μ. Μαΐου Δημοτικό Θέατρο Στραβόλου Λευκωσίας

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ CACTUS

ΜΕΓΑ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Προσέκληση Επιτηριών:

TA ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΔΙΑΤΙΘΩΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΦ κέντρο Τσιζ

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

THE LUCIAN FREID ARCHIVE

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Λούσιαν Φρόιντ

Ευκαιρία να δει κανείς έργα του Λούσιαν Φρόιντ δίνει η έκθεση που παρουσιάζεται τώρα στον εκθεσιακό χώρο της τράπεζας UBS στη Νέα Υόρκη (1285 Avenue of the Americas). Πάνω από 50 σχέδια της τελευταίας περιόδου του Φρόιντ (νεκρές φύσεις, τοπία, πορτρέτα και γυμνά) συνοπάρχουν με δύο λάδια: «Το διπλό πορτρέτο» (1988-90) και το «Κεφάλι γιμνού κοριτσιού (1999)». Τα περισσότερα από τα έργα παρουσιάζονται για πρώτη φορά στις Ηνωμένες Πολιτείες.

GAGOSIAN

ΠΑΡΙΣΙ

Ουρς Φίσερ

Ο 51χρονος Ελβετός εικαστικός Ουρς Φίσερ είναι ένας υβριδικός, πολυσχιδής και τολμηρός καλλιτέχνης που δοκιμάζει όλα τα μέσα, από τη γλυπτική έως τη φωτογραφία. Αποκλίνει από τη στερεότυπη πρόσληψη του κόσμου και επιδιώκει να γεννά διευρυμένες εκδοχές της πραγματικότητας. Η νέα του έκθεση στο Παρίσι (στην γκαλερί Gagosian, έως 25/5) φέρνει στο προσκήνιο τις νέες φωτογραφικές εγκαταστάσεις του, υψηλής αισθητικής, με θέμα τα άνθη και τη γυναίκα.

ROYAL ACADEMY OF ARTS

ΛΟΝΔΙΝΟ

Γυναίκες ζωγράφοι

Η Τέιτ Μπρίτεν έχει ανακοινώσει με λεπτομέρειες πλέον τη νέα έκθεση με θέμα τις γυναίκες ζωγράφους σε διάστημα τεσσάρων αιώνων (1520-1920), που θα εγκαινιαστεί στις 16 Μαΐου. Από την εποχή των Τυδώρ έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, καλλιτέχνες όπως η Μαίρη Μπιλ (1633-1699), η Αντζέλικα Κάουφμαν (1741-1807), η Ελίζαμπεθ Μπάλτερ (1846-1933) και η Λόρα Νάιτ (1877-1970) άνοιξαν νέους δρόμους για πολλές γενιές γυναικών. Η έκθεση παρουσιάζει πάνω από 150 έργα.

COLLECTION CITY OF ANTWERP

ΟΞΦΟΡΔΗ

Από τον Μπρίγκελ στον Ρούμπενς

Η νέα έκθεση στο Μουσείο Ασμόλεαν της Οξφόρδης φέρνει 120 εξαιρετικά σχέδια από τον 16ο και τον 17ο αιώνα και με την υπογραφή μεγάλων δασκάλων. Από τον Μπρίγκελ έως τον Ρούμπενς και τον Αντονί βαν Ντάικ, η έκθεση αυτή δοξάζει την ανάπτυξη της φλαμανδικής τέχνης και την υποδειγματική αφοσίωση στην προσωπογραφία με κάρβουνο, χρωματιστά μολύβια και κιμωλία. Τα 30 από τα έργα παρουσιάζονται για πρώτη φορά. Η έκθεση ανοίγει στις 23/3.

HAUSER & WIRTH

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ουίλιαμ Κέντριτζ

Η νέα έκθεση του Ουίλιαμ Κέντριτζ (από τη Νότιο Αφρική) στη Νέα Υόρκη θα γίνει το 2025. Θα εκπροσωπηθεί από τη διεθνή γκαλερί Hauser & Wirth, αποτέλεσμα της συνεργασίας της με την Goodman Gallery και την Galleria Lia Rumma. Η έκθεση θα γίνει στην γκαλερί της Hauser & Wirth στη Νέα Υόρκη. Για πάνω από 40 χρόνια, ο Ουίλιαμ Κέντριτζ παράγει έργο ενώνοντας τη γλυπτική, τον κινηματογράφο, το σχέδιο, το θέατρο, την όπερα και τη χαρακτηριστική.

«Μη μας ξεκάσεται!»... Λήψη από το νέο Εθνικό Μουσείο Ολοκαυτώματος στο Αμστερνταμ.

Το νέο Μουσείο Ολοκαυτώματος στο Αμστερνταμ

Το νέο Εθνικό Μουσείο Ολοκαυτώματος που άρχισε να λειτουργεί στο Αμστερνταμ ανοίγει συμβολικά αλλά και εμπράκτως ένα νέο κεφάλαιο διαχείρισης της συλλογικής μνήμης στην Ολλανδία. Εγκαινιάστηκε επίσημα (από τον βασιλιά της Ολλανδίας Βίλεμ-Αλεξάντερ και τον πρόεδρο του Ισραήλ Ισαάκ Χέρτσογκ) κάπως επεισοδιακά λόγω διαμαρτυρούμενων πολιτών για τον πόλεμο στη Γάζα, αλλά η ουσία παραμένει αθέρα. Η Ολλανδία, με μεγάλη καθυστέρηση, αποτιμωρεί τους χιλιάδες Εβραίους Ολλανδούς (το

75% του συνολικού εβραϊκού πληθυσμού της χώρας) και εντάσσεται πλέον και αυτή στην ομάδα των κρατών εκείνων που μερίμνησαν να οργανώσουν θεσμικά τη μνήμη και να συμβάλουν στη δικαιοσύνη των νεκρών του Ολοκαυτώματος.

Ο Εμίλ Σρίβερ, διευθυντής του Μουσείου Ολοκαυτώματος, είπε σε συνέντευξή του πως η ίδρυση του μουσείου αυτού «αντανακλά μια μακρά περίοδο επεξεργασίας αυτού του θέματος και μια επίσης μακρά περίοδο κατά την οποία το Ολοκαύτωμα υπήρξε άορατο στον δημόσιο χώρο της Ολλανδίας». Πα-

ρότι στο Αμστερνταμ υπάρχει το Μουσείο Άννας Φρανκ, που έχει πολύ μεγάλη επισκεψιμότητα, η Ολλανδία δεν είχε έως τώρα Εθνικό Μουσείο Ολοκαυτώματος, παρά τις χιλιάδες των θυμάτων. «Και το ερώτημα είναι γιατί τώρα», συνεχίζει. «Γιατί είμασταν σε θέση να δείξουμε στους ανθρώπους, που είναι οι φυσικοί συνεχιστές της Ιστορίας, οι επιζώντες, ότι είμαστε εδώ για να διηγηθούμε αυτό που συνέβη. Και για να δείξουμε στη νέα γενιά τη σημασία της ολλανδικής Ιστορίας και να καλλιεργήσουμε την ευαισθησία για

το τι μπορεί να συμβεί αν αρχίσει ο διαχωρισμός των ανθρώπων». Ο Σάλο Μίλερ, σήμερα 88 ετών, ήταν τριών ετών όταν μεταφέρθηκε στα στρατόπεδα μαζί με την οικογένειά του. Τους γονείς του δεν τους ξαναείδε. «Είναι απαραίτητο ο κόσμος να ξέρει τι συνέβη στους Εβραίους. Δεν είναι για εμένα, εγώ γνωρίζω. Είναι για όσους δεν είναι Εβραίοι και παραμένουν σε άγνοια».

Ο καθηγητής Γιοχάνες Χούβινκτεν Κάτε, ομότιμος καθηγητής, ερευνητής του Ολοκαυτώματος, δάλωσε στον «Γκάρντιαν» πως

«δεν θέλουμε να βλέπουμε τον εαυτό μας ως ένα έθνος που συνεργάστηκε με τους ναζί. Θέλουμε να βλέπουμε τον εαυτό μας ως έθνος της Άννας Φρανκ». Οι φυλετικοί νόμοι κατά του εβραϊκού πληθυσμού ήταν ιδιαίτεροι αυστηροί στη διάρκεια της ναζιστικής κατοχής της Ολλανδίας. Σταδιακά, απαγορεύτηκε η επιβίωσή τους στα τραμ και η φοίτηση στα πανεπιστήμια.

Το νέο Μουσείο Ολοκαυτώματος θεωρείται μια σημαντική στιγμή για τη συλλογική μνήμη στην Ολλανδία.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Ο Ζίγκι Στάρνταστ και οι «Αράχνες από τον Άρη» τραγουδούν ακόμα

Λονδίνο, 3 Ιουλίου 1973. Εξω από τη μεγάλη αίθουσα του Χάμερσμιθ συγκεντρώνεται νεαρόκοσμος. Κάποιοι είναι έξαλλα ντυμένοι, στα πρότυπα του ειδώλου τους, το οποίο θα παρακολουθήσουν εκείνο το βράδυ ζωντανά πάνω στη σκηνή.

Στα καμαρίνια του Χάμερσμιθ, το είδωλο μακιγιάρεται, βάφεται, ντύνεται. Είναι σκεφτικός, αποκομμένος από τους άλλους γύρω του, σαν να διαλογίζεται εν κινήσει.

Καθισμένος αργά το βράδυ στη μισογεμάτη αίθουσα του «Μακεδονικό», ο κύριος Γκρι παρακολουθεί το σπάνιο αυτό τεκμήριο που προβάλλεται στο πλαίσιο του 26ου Διεθνούς Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης.

Η ταινία («Ziggy Stardust and the Spiders from Mars», διάρκειας 103 λεπτών) γυρίστηκε από

Μόνος στη σκηνή, με μια κιθάρα, ο Μπόουι καθλώνει το κοινό του 1973 και το κοινό του 2024.

τον Ντ. Α. Πενεμπέικερ το 1973 αλλά προβλήθηκε το 1979, έπειτα από χρόνια σχολαστικής επεξεργασίας, κυρίως ως προς το αριστοτεχνικό μοντάζ.

Οι στιγμές που καταγράφουν οι κάμερες είναι ιστορικές για τη рок της δεκαετίας του '70: πρόκειται για την τελευταία εμφάνιση του Μπόουι ως Ζίγκι Στάρνταστ με την μπάντα του, τις «Αράχνες από τον Άρη». Εκείνη τη χρονιά, το 1973, έχει ήδη κυκλοφορήσει το νέο του άλμπουμ, το εκπληκτικό «Aladdin Sane»,

STEVE WOOD/EPRESS/GETTY IMAGES

Ο Ντέιβιντ Μπόουι ως Ζίγκι Στάρνταστ, στη σκηνή του Χάμερσμιθ στο Λονδίνο, στις 3 Ιουλίου του 1973.

και μοιλονότι το εξώφυλλο παραπέμπει στη φιγούρα του Ζίγκι, κάτι έχει αλλάξει. Το λογοπαίγιο στον τίτλο (A lad insane – τρελαμένος τύπος) υποδηλώνει μια ακόμα μεταμόρφωση.

Ένα χρόνο μετά, το 1974, με το άλμπουμ «Diamond Dogs», παρότι τα ίχνη του Ζίγκι αχνοφαίνονται ακόμα, ο Μπόουι μεταφέρεται σε ένα μετα-αποκαλυπτικό τοπίο σκληρού ροκ για να

μεταμορφωθεί πλήρως το 1975 με το φάνκι και σόουλ «Young Americans» και ένα χρόνο μετά με τον Λεπτό Λευκό Δούκα του «Station to Station» και την εμφάνισή του ως εξωγήινου στην επίσης εκπληκτική ταινία του Νικόλας Ρεγκ «Ο άνθρωπος που έπεσε στη Γη».

Η ίδια ακριβώς αίσθηση του εξωγήινου δίνεται και με το μουσικό ντοκιμαντέρ στον αποκαιρητικό του Ζίγκι στο Χάμερσμιθ: απίστευτη δουλειά από τις κάμερες, τόσο πάνω στον άλλοτε απόκοσμο και άλλοτε γελαστό ανδρόγυνο Μπόουι, όσο και στο εκστασιασμένο κοινό.

Όλα τα τραγούδια προέρχονται βέβαια από το άλμπουμ του Ζίγκι Στάρνταστ, του 1972, κάνα δυο από το «Aladdin Sane», ενώ δεν παραλείπει να ερμηνεύσει και το απόλυτο κλασικό του

κομμάτι, το ανυπέρβλητο «Space Oddity» (1969). Ο κύριος Γκρι θυμάται από το διπλό άλμπουμ βινυλίου που είχε κυκλοφορήσει από αυτή τη συναυλία (που είχε αγοράσει ένα Σάββατο του 1983 από το «Harpending» επί της Ίπποκράτους) ότι στη σειρά των τραγουδιών ακολουθούσε το «My Death». Και όντως: μια ακόμα έξοχη διασκευή τραγουδιού του Ζακ Μπρελ από τον Μπόουι, μετά το συγκλονιστικό «Αμστερντάμ»: μόνος του στη σκηνή, στα σκοτεινά, με μια ακουστική κιθάρα, καθλώνει το κοινό του 1973 και το κοινό του 2024.

Λέγεται πως όταν ο Μπόουι πήγε αργότερα στο Παρίσι, ο Μπρελ αρνήθηκε να τον συναντήσει επειδή ήταν «αδελφή». «Δεν πειράζει», σχολίασε ο ευφυής Μπόουι, «ο Μπρελ είναι σπουδαίος»...

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΥΓΓΟΛΙΑ

Κατίνα Παξινού: Η γυναίκα της μουσικής

Μεγάλη αγάπη της Κατίνας Παξινού (1900-1973) ήταν η μουσική. Σκοπός εδώ, 51 χρόνια από τον θάνατό της (22/2), είναι να τονίσουμε τη μουσική ιδιότητά της.

Ο φίλος της στον Πειραιά, στα παιδικά χρόνια, και μετέπειτα συνεργάτης της στο θέατρο, Γιάννης Τσαρούχης, έγραψε: «Η Κατίνα τραγουδούσε. Η όμορφη και δυνατή φωνή της μαζί με την ορμή του πιανίστα που τη συνόδευε έκανε να τρέμουν τα αγαλμάκια που κοσμούσαν το πάνο». Και ο μετέπειτα σύζυγος, ακώριστος συνεργάτης της στο θέατρο Αλέξης Μινωτής θυμόταν ότι πέρασε τις τελευταίες μέρες της με την «Εβδόμη» του Μπετόβεν, ενώ του είπε: «Είπες στον Σαίξπηρ μαθητή του Θεού; Τον Μπετόβεν εγώ τον λέω δάσκαλο του Θεού».

Η Παξινού δεν σπούδασεθέατρο, αλλά μουσική σε Γενεύη (πρώτο βραβείο), Βιέννη, Βερολίνο (βαγκνερική τραγουδίστρια). Ο Δημήτρης Μητρόπουλος της αφιέρωσε τη σύνθεση για φωνή και πάνο «Κασσιανή» σε ποίηση Κωστή Παλαμά (στην παρτιτούρα: «Γράφτηκε για την κα Παξινού, 11 Ιουνίου 1919»). Εξαιρετικές ερμηνείες της: στην όπερα «Αδελφή Βεατρίκη» του Δ. Μητρόπουλου (διεύθυνση Αρμάνδου Μαρσί, Μάιος 1920, Δημοτικό Θέατρο Αθηνών, χρηματοδότηση Παξινού), στη «Θυσία του Αβραάμ» σε μουσική Μανώλη Σκουλούδη (Μάρτιος 1933, 27/8/1951 - Ηρώδειο: συμφωνική σουίτα με ΚΟΑ, διεύθυνση Φιλοκτήτη Οικονομίδη, ενορχήστρωση Νίκου Σκαλκώτα).

Στροφή στο θέατρο

Λόγω της καταλυτικής γνωριμίας με τον Μινωτή το 1927 εγκαταλείπει τις μουσικές σπουδές και αφιερώνεται στο θέατρο. Κορυφαία στιγμή η μουσική που έγραψε για την παράσταση «Οιδίπους» Σοφοκλή (10/5/1933), από τις πρώτες αναβιώσεις αττικού δράματος στο Εθνικό Θέατρο (Αγίου Κωνσταντίνου), σε μετάφραση, σκηνοθεσία Φώτου Πολίτη. Επείξαν: Αχιλλίος Βεάκης (Οιδίπους), Παξινού (Ισκάστη), Μινωτής (Εξάγγελος). Στο «Θέατρο» τεύχος 32 (Μάρτιος - Απρίλης '73) αναφέρεται: «Είναι

Στον διπλό δίσκο «Κατίνα Παξινού» - παραγωγή Μάνου Χατζιδάκι, εξώφυλλο Γιάννη Τσαρούχη - μπορούμε να ακούσουμε την εξαιρετική μουσική που έγραψε για τον «Οιδίποδα» (δύο αποσπάσματα 2 και 1,15 λεπτών).

«Η Κατίνα τραγουδούσε. Η όμορφη και δυνατή φωνή της μαζί με την ορμή του πιανίστα που τη συνόδευε έκανε να τρέμουν τα αγαλμάκια που κοσμούσαν το πάνο», έχει γράψει ο Τσαρούχης.

η μόνη μουσική που έχει γράψει. Μουσική ωστόσο ήταν όλη της η ζωή. Πολύ πριν από το θέατρο». Οι σύντομες ορχηστρικές παρεμβάσεις εντάχθηκαν στην πλοκή του έργου (είσοδος, έξοδος). Τα περισσότερα ορχηστρικά και φωνητικά μέρη φέρουν την ένδειξη «αργό» (lento) και «πολύ αργό» (molto lento). Τα χορικά αποδόθηκαν σε πρόζα (τονισμοί λέξεων χωρίς μετρική αντιστοιχία στα μέτρα της μουσικής υπόκρουσης). Το Γ' Στάσιμο αποδόθηκε αδόμητο. Η λιτή ενορχήστρωση εστίασε στα πνευστά (φλάουτο, όμποε, τρομπόνι) παραπέμποντας στους αρχαίους αυλούς, στα κρουστά

(μαράκες, τύμπανα, γκονγκ, γκρανκάσα) και στα βιολοντσέλα. Η μελωδική στήριξη των αργών μερών επιτυγχάνεται με τα όμποε και τα τσέλα σε ρόλο ισοκρατήματος και ρυθμικής υποστήριξης. Στην «Κ» (12/5/1933) ο Κ.Π. Ροδοκανάκης υπογράμμιζε: «Βαρειά τύμπανα σημείωναν το βαρύ ρυθμό της δυστυχίας. Ο χορός ... ήταν η πολυφωνική μορφή του λαού κινούμενου, στεναζόντος, προσευχομένου». Μουσική αρμονική, τελετουργική, υποβλητική, μεταξύ αρχαιοελληνικής και σύγχρονης (θεωρήθηκε από τις καλύτερες συνοδείες αρχαίου δράματος). Το 1951, με σκηνοθεσία και Οιδίποδα τον Μινωτή (παρθενική σκηνοθετική απόπειρα), Ισκάστη την Παξινού, μουσική Παξινού του 1933, η παράσταση ανεβάζει σε Δελφούς, Ηρώδειο, Εθνικό, 1955-1956 στην Επίδαυρο και περιοδείες σε Ελλάδα, Αμερική, Ευρώπη (μουσική διεύθυνση: Γιώργος Λυκούδης). Σύμφωνα με την «Ημερησία του Βισμπάντεν» (16/5/1955): «Η Κατίνα Παξινού, στην οποία οφείλονται η με φειδώ χρησιμοποιηθείσα μουσική υπόκρουση και το χορικό άσμα, είναι μια γνήσια τραγωδός».

Ο συνθέτης Θόδωρος Αντωνίου, μετά τον θάνατό της, στη μουσική του για την παράσταση «Οιδίπους επί Κολωνών» (1975, σκηνοθεσία Μινωτή) του Εθνικού Θεάτρου και στην ομώνυμη όπερά του (Μέγαρο Μουσικής, 2008) αξιοποίησε τη μουσική της χρησιμοποιώντας αυτούσιες κάποιες σεζίδες της παρτιτούρας, κατόπιν παράκλησης του Μινωτή.

Τη μουσική της για τον «Οιδίποδα» (δύο αποσπάσματα 2 και 1,15 λεπτών) μπορούμε να ακούσουμε στον θαυμάσιο, διπλό δίσκο βινυλίου «Κατίνα Παξινού» (Philips, 1975, παραγωγή Μάνου Χατζιδάκι, εξώφυλλο Γιάννη Τσαρούχη), ανάμεσα σε συγκλονιστικές ερμηνείες της και μοναδικές σύλληψης, έμπνευσης, αξίας μουσικές των παραστάσεων των Μάνου Χατζιδάκι, Δημήτρη Μητρόπουλου, Μενέλαου Παλλάντιου, Γιάννη Χρήστου, Πωλ Ντεσσόου.

Κάποιες συνθέσεις γράφτηκαν ειδικά για να ερμηνευτούν από αυτήν («Ηλέκτρα» Μητρόπουλου - 1936, «Εκάβη» Παλλάντιου - 1955, «Θυσία του Αβραάμ» Μαμαγκάκη - 1963). Στο βιβλίο του Νικόλαου Μάμαλη «Η Ιστορία της Μουσικής του Εθνικού Θεάτρου 1932-2005» (εκδ. fagotto books, 2023) επισημαίνεται ότι προετοιμάζοντας την «Εκάβη», τραγουδώντας a prima vista το πρώτο στάσιμο, θυμήθηκε τα παλιά και ζήτησε από τον Μενέλαο Παλλάντιο να τη συνοδέψει σε μερικά lieder του Σούμπερτ. Εντυπωσιάσε τον συνθέτη με «κάτι ανάμεικτο, μεταξύ ηθοποιού και τραγουδίστριας, κάτι που το άκουσμα του τόσο υψηλής στάθμης ... θα ικανοποιούσε και τον ίδιο τον Σούμπερτ. Δεν ήταν η φωνή ... ήταν η έκφραση, ο τρόπος απόδοσης που δεν γινόταν μόνο από τον λάφυρο, αλλά από πιο βαθιά, από την ψυχή, και ξεκινούσαν γαλήνια στο πρόσωπο, στα μάτια, στα φρύδια, στα χέρια...».

Η μουσική της κατάρτιση στάθηκε πολύτιμο εφόδιο της στο θέατρο, όπου ανέδειξε με ευαισθησία, εσωτερικότητα τη μελωδία, τον τόνο, τον ρυθμό πλάθοντας ολοζώντανες ποιητικές μορφές.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟ ΤΑΣΚΟ

Ο Άγγελος Τάσκος μεγάλωσε στο Χαϊδάρι, σπούδασε δημοσιογραφία ελπίζοντας ότι θα βρει έναν μοναδικό τρόπο να αποτυπώσει την αλήθεια των γεγονότων. Του αρέσει η απλότητα σε όλα, αλλά εκτιμά την πολυπλοκότητα των σκέψεων. Θέλει να μαθαίνει από τα λάθη του. Συγκωρεί αγαπώντας. Εκτιμά την αλήθεια, την ειλικρίνεια, την ταπεινότητα και θέλει να αποφεύγει να λέει στη ζωή του... «κρίμα που δεν τόλμησα. Το καινούργιο του βιβλίο, «Είμαι ό,τι έχω ξεχάσει!», κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αρμός.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον κερφό πλάι στο κρεβάτι σας;
Την «Ασκητική» του Καζαντζάκη, το «Χαμογέλα, ρε... τι σου ζητάνε;» του Χρόνη Μίσσιου και ποίηση του Τάσου Λειβαδίτη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Οτι γεννάμε επιθυμίες που δεν συνειδητοποιούμε ότι τις έχει γεννήσει ο φόβος σασωμένων πληροφοριών που δεν τις διαλέγουμε πλέον, μα αυτές διαλέγουν εμάς.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Την «Πτώση» του Αλμπέρ Καμύ, που απογοητώνει την ανθρώπινη φύση από τις αμφισβητήσεις και

τις αλήθειες και γεννά ερωτήματα που οι απαντήσεις πεισματικά δεν θέλουν να φανερωθούν.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Δεν υπάρχει ιδανική συνθήκη. Η πιο ιδανική μπορεί να είναι και αυτή που δεν φαντάζει ιδανική. Το συνθήκη την αισθάνομαι μέσα σου πρώτα, το πώς νιώθεις, τι αναζητάς, τι σε φοβίζει, τι σε σαγηνεύει, τι σε κάνει να θέλεις, μέσα από το ταξίδι στις λέξεις, να γίνεις η καλύτερη εκδοχή του εαυτού σου... Μετά το βιβλίο έρχεται και σε βρίσκει αυτό.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν;
Οχι, για κανένα βιβλίο. Κάθε βιβλίο βρίσκει συνάντημα στα καλά ή κακά κείμενα του εαυτού μας.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Το να μου διηγηθεί τις αλήθειες των δυσκολιών και να με ξεβόλψει από τους φόβους και τις συμφεροντολογικές μου συνθήκες και ανάγκες.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;

Θα ξαναδιαβάσω το «Αλφαριθμητικά της Πίστης» του Χρήστου Γιανναρά.

Τελικά «είμαστε ό,τι έχουμε ξεχάσει» μήπως;

Ναι, αυτό πιστεύω... γιατί τελικά είμαστε οι ζωές που δεν ζήσαμε με τον ένα ή άλλο τρόπο.

Ποιο είναι το περιεχόμενο των 77 ιστοριών και τι μηνύματα περνούν;

Είναι 77 καθημερινές ιστορίες που αγκαλιάζουν τις αναμνήσεις, τις αλήθειες, τους ανθρώπους, γυρνώντας ξανά πίσω στις ζωές, στα σώματα και στις ψυχές αυτών που αρνήθηκαν την ίδια τους τη μνήμη.

Επιμέλεια:
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΣΚΑΡΑΚΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Ποιος ήταν ο Μέγας Αλέξανδρος;

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΔΑΚΗΣ
Τα φαντάσματα του Δεκέμβρη
εκδ. Καστανιώτη, σελ. 400

Ο παλαιμάχος πυγμάχος Αλεξάγγελος είχε προ καιρού βγει νοκ άουτ. Τη ζωή του την αποτιμούσε σαν «τριάντα εννιά χρόνια αποτυχίας». Ένας ακατασίγατος φόβος πουνούσε την καρδιά του. «Είναι μαύρη, ζαρωμένη σαν φαρούτα γριά και τρέμει από το κρύο». Τον ρήμαζε ο φόβος του πόνου, το αδόκητο τύππημα. Ενιωθε σαν να ήταν «ο τελευταίος μιας εξαφανισμένης και -το χειρότερο- αδιάφορης ως προς τη μελέτη της φυλής, μιας φυλής που η Ιστορία θα αγνοούσε και δεν θα της καλάλιζε ούτε καν μια μικρή αναφορά σε αδιόρατη ύλη σχολικού εγχειριδίου». Επειτα ήρθε ο Δεκέμβρης του 2008. Μέσα στη φλεγόμενη, εξαγριωμένη Αθήνα, ο Αλεξάγγελος αναγκάζεται να αναμετρηθεί με φαντάσματα του παρελθόντος. Οι γροθιές του δεν άξιζαν μία και η ήττα είχε σφραγίσει το κορμί του. Παρ' όλα αυτά, πίστευε πως η ύπαρξή του αξίωνε μια κάποια δικαιοσύνη.

Έντεκα χρόνια μετά την πρώτη του κυκλοφορία (Μεταίχμιο, 2012) το μυθιστόρημα του Λευτέρη Γιαννακουδάκη (Ηράκλειο

Κρήτης, 1972) επανεκδίδεται σε μια Αθήνα που δεν έχει αλλάξει πολύ από τότε που ούρλιαζε από οργή. Αλλάωστε, η δολοφονία του δεκαπεντάχρονου από αστυνομικό βρίσκεται στο φόντο της πλοκής. Ο κεντρικός ήρωας περιβάλλεται από απολιθώματα

εξαρσής του «Μακεδονικού», ήταν ηγετικό μέλος μιας τρομοκρατικής οργάνωσης, αλλά αργότερα περιορίστηκε στα ακαδημαϊκά του καθήκοντα. Ο στωικός φιλόσοφος Ζήνων ο Κιτιεύς, ο οποίος με αναρχικό πνεύμα οραματιζόταν μια ιδεατή πολιτεία, μονοπόλησε τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Ο Αλεξάγγελος, ούτε Άγγελος

ούτε Εξάγγελος, περιπλανιέται στην πυριφλεγλή Αθήνα, ανάμεσα σε παιδιά που παίζουν πετροπόλεμο με τα ΜΑΤ, σε κατεριπωμένες μορφές που ψυχομαχούν στα παγκάκια, σε μετανάστες σκατεμένους από τα νταλίκια των νεοναζι, σε ανεπιληπτους μεσήλικες που μπουκάρουν σε μπουρδέλα με ανήλικες και σε απολιθωμένα μαμούθ, σε ζόμπι που τρέφονταν από τις σάρκες του παμπάλαιου παρελθόντος. Μέσα στη βρώμικη πόλη, με πολύ ροκ να λυσσομανά στο μουλάρι του, ο Αλεξάγγελος σκιαμαχεί με φαντάσματα, ουροβόρα φίδια και νεκρούς που έστελναν από το επίκεντρο κρυπτογραφημένα ραβασάκια. Το παρελθόν επέστρεψε, «σαν αδιόρθωτη, επαναλαμβανόμενη φράση, σαν φάντασμα που ζήτησε την ετεροχρονισμένη δικαιοσύνη του». Τα πρώτα βιβλία του Γιαννακουδάκη, όπως τα «Απολεσθέντα αντικείμενα» και «Τρέξε, μύγα, χτύπα το τζάμι», εντυπωσίαζαν με την εκπληκτική τεχνική τους

της ανοικείωσης. Η μυθοπλασία του έβριθε από αλλόκοτα και παράδοξα, από εξαισίες στρεβλώσεις του οικείου. Τώρα απομακρύνεται από τη φιλοπαίγμονα λογοτεχνική νεότητά για να προσρμοστεί στους κανόνες μιας αναπεπταμένης μυθοπλαστικής σύνθεσης με στοιχεία νουάρ. Η συγγραφική του εμπειρία του εξασφαλίζει γερά θεμέλια. Η πολυπρόσωπη αφήγηση, οι εκπληξίες και οι ανατροπές, οι αλλητέλληλοι γρίφοι, το αμείωτο σασπένς, η σταθερή παρουσία του ήρωα σε κάθε σάρκα της πλοκής, όλα συνυφαίνουν ένα παλλόμενο από ένταση μυθιστόρημα.

Παλιό σύντροφοι και νεοναζι, παράφορα παιδιά και παροπλισμένοι σαραντάρηδες, ρίχνονται αένα σε πεδία μάχης, μοιρόντι το παιχνίδι είναι εξαρχής στυμμένο. Ο καθέννας κραδαίνει τη δική του παντιέρα, κουκουλωμένος τη δική του πανοπλία. Και μέσα σε όλα φιγουράρει το φάντασμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Τιμή ή άγος για το έθνος; Στρατιλάτης ή σφαγέας; Μέσα από τον πνευματώδη του λόγο και την οξυλήκτη σκέψη του, ο Γιαννακουδάκης εμψυτεύει τους κάθε λογής ιδαλγούς της ελληνικότητας σε ένα από κάθε άποψη συναρπαστικό μυθιστόρημα.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read**
LIBRARY

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ
«THE METROPOLITAN MUSEUM OF ART SYMPOΣΙΑ. ART OF THE HELLENISTIC KINGDOMS: FROM PERGAMON TO ROME»
επιμ.: Hemingway, Sein and Kiki Karoglou

Αυτή η καλαίσθητη έκδοση που ανήκει στη σειρά συλλογίων του Μетроπολιτικού Μουσείου Τέχνης αφορά σε μελέτη μιας από τις πιο σημαντικές αλλά λιγότερο γνωστές περιόδους της ελληνικής τέχνης και πολιτισμού. Βασίζεται στις εργασίες του επιστημονικού διήμερου συμποσίου που πραγματοποιήθηκε σε συνδυασμό με τη βραβευμένη έκθεση «Pergamon and the Hellenistic Kingdoms of the Ancient World», του Metropolitan Museum, 2016. Τα είκοσι διαφορετικά δοκίμια που αποτελούν παράδειγμα διεθνούς εμπέλευσης στις ελληνιστικές τέχνες, καλύπτουν τους τρεις αιώνες μεταξύ του θανάτου του Μεγάλου Αλεξάνδρου το 323 π.Χ. και της αυτοκτονίας της Κλεοπάτρας το 30 π.Χ. Τα θέματα κυμαίνονται από προσεγγίσεις του εικοστού πρώτου αιώνα σε μουσειακές εκθέσεις αρχαιολογικού υλικού μέχρι την κυκλοφορία καλλιτεχνικών και έργων τέχνης σε όλη τη Μεσόγειο και την επίδραση της ελληνιστικής τέχνης και της κληρονομιάς της στον αρχαίο ρωμαϊκό κόσμο. Μεταξύ των θεμάτων που συζητήθηκαν είναι πτυχές της βασιλικής αυτοπαρουσίασης και σημαντικά στοιχεία εικονογραφίας και στυλ σε νομίσματα, πετρώδη, μωσαϊκά, γλυπτά, αγγεία και τοιχογραφίες, σε υλικά όπως μπρούτζος, φαγεντιανή, γυαλί, μάρμαρο, ασήμι και πηλό. Στη συγγραφική ομάδα συμμετέχουν συγγραφείς-μελετητές διεθνούς φήμης. Τα δοκίμια που συμπεριλαμβάνονται σε αυτό τον τόμο επισημάνουν τα υψηλά πρότυπα του Metropolitan Museum και καταδεικνύουν με αξιωματικό τρόπο τις καλλιτεχνικές καινοτομίες και την τεχνική δεξιοτεχνία των καλλιτεχνών, προσφέροντας νέες γνώσεις για τη ζωτικότητα και την πολυπλοκότητα της ελληνιστικής τέχνης. Το βιβλίο είναι στην αγγλική.

Το βιβλίο διατίθεται δωρεάν και από την εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο read-library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασιθιωτάκη
lasithiotakis@spmedia.com

Η συνείδηση είναι βιολογικό φαινόμενο

Ο καθηγητής Φίλιππος Καργόπουλος μιλάει για τους Baby Boomers και τη σημερινή νέα γενιά, την ποίηση και την ευτυχία

Συνέντευξη στον ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ

Επειτα από μια μακρά πορεία σε αμερικανικά και ελληνικά πανεπιστήμια, διδάσκοντας Λογική, Γνωσιοεπιστήμη, Οντολογία, Επιστημολογία, και Φιλοσοφία της γλώσσας και της νόησης, ο Φίλιππος Καργόπουλος δηλώνει ότι θα επιθυμούσε να τον σκέφτονται απλά ως φιλόσοφο. Ο Καργόπουλος γεννήθηκε το 1951 στη Θεσσαλονίκη, σπούδασε φιλοσοφία στις Ηνωμένες Πολιτείες, στο University of Chicago και στο Boston University, και δίδαξε στην ίδια χώρα στο University of Massachusetts in Boston, και στο Brandeis.

να μια συζήτηση που γίνεται αυτόν τον καιρό, εξαιτίας της προόδου της τεχνητής νοημοσύνης. Τι απαντάτε;

– Περισσότερο και από τη νοημοσύνη, με την οποία είναι στενά συνυφασμένη, η συνείδηση είναι βιολογικό φαινόμενο, είναι δηλαδή υποχρεωτικά «ενσώματη» και «ευαίσθητη στις περιστάσεις». Απαιτείται τρωτό και ευαίσθητο σώμα για να νιώσουμε πόνο, φόβο, ηδονή, χαρά και να βγάλουμε κίνηση, φωνή, κλάμα, ή γέλιο, πριν καν μάθουμε λέξεις για να περιγράψουμε τι τρέχει μέσα μας και τι αντιλαμβανόμαστε γύρω μας. Αλλά και αργότερα, μετά την έλευ-

ση της γλώσσας και την απαρχή του ανθρώπινου νου, συναισθημα που δεν το νιώθει στο σώμα που είναι υποκρισία, ή αυταπάτη. Αν η συνείδηση νοηθεί ως μηχανισμός παρακολούθησης και ελέγχου, ίσως να κατασκευαστεί κάποιο μηχανή που να παρακολουθεί τι συμβαίνει μέσα της και γύρω της και να αντιδρά ανάλογα (όπως ένα προηγμένο σύστημα συναγερμού, ή όπως τα αυτόματα στο Blade Runner), όμως θα μιμείται βίωμα (που δεν έχει) ακολουθώντας το νόημα, ενώ σε εμάς και σε μια πραγματική συνείδηση (ακόμη και ζωική) το βίωμα προηγείται του όποιου νοήματος. Αλλά ακόμη και τα νοή-

ματα τα ίδια αποκτούν βιωματική βάση: έχουμε διαφορετική σωματική αντίδραση στο ψεύδος, στην αλήθεια, ή στην αβεβαιότητα, ενώ μια απόδειξη στα μαθηματικά, ή ένα ποίημα, μπορεί να φέρει δάκρυα στα μάτια μας. Το πώς νιώθει η συντροφιά μου, ο συνάνθρωπός μου, η γάτα μου με ενδιαφέρει. Γιατί όμως να με ενδιαφέρει πώς νιώθει ένα μηχανή που έμαθε να μιμείται κατά παραγγελία συναισθημα;

– Κλείνοντας την ίδια διάλεξη, υποσχεθήκατε ότι με μια νέα ευκαιρία, θα μιλήσετε για την ευτυχία. Δεν μπορώ να φανταστώ πιο επίκαιρο θέμα, κι εί-

μαι πολύ περίεργος να μάθω τα πορίσματα στα οποία έχετε καταλήξει.

– Με ενδιαφέρει το ερώτημα γιατί η ευτυχία και η επιδιώξη της, μολονότι είναι το ισχυρότερο χαρτί που παίζεται στις ζωές μας, είναι τόσο δύσκολο να προσεγγιστεί με κάποια αντικειμενική επιστημονική, ή φιλοσοφική. Ας πούμε γενικά ότι, όπως και οι περί θεού πίστες, η ευτυχία είναι ιδέα κατασκευασμένη από πεποιθήσεις με καταβολές σε κοινωνικές παραδόσεις. Αν την σκεφτούμε ως τελικό σκοπό, κατ' αναλογία με την επιδίωξη νίκης στις αθλητικές αναμετρήσεις, τότε αφήνει κάποιο αντι-

κειμενικό ίχνος, στη δικαιοσύνη (ισονομία), στην ισορροπία μεταξύ προσπάθειας και επίτευξης (το δύσκολο, αλλά όχι ακατόρθωτο), και στο ότι ο παράγοντας τύχη είναι αποδεκτός (και στα σπορ και στη ζωή). Αν την σκεφτούμε ως τελική κατάληξη, κατ' αναλογία με την εντροπία, τότε με βάση τις πολλές αντικειμενικές δυστυχίες που αντιμετωπίζει (ή φοβάται ότι θα αντιμετωπίσει) ο κάθε άνθρωπος κατασκευάζει το αντίθετό τους και αν αυτά τα αντίθετα ορίζουν μία συνισταμένη, τότε αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως «η ευτυχία του», αλλά βέβαια αυτό αλλάζει ανάλογα με το τι αντιμετωπίζει στο ξετύλιγμα της ζωής του. Το άρθρο θα δημοσιευθεί σε επόμενο τεύχος του περιοδικού «Σύναψις».

– Ποια ιδέα σας απασχόλησε περισσότερο και συνεχίζει να σας προβληματίζει στην έως τώρα πορεία σας ως φιλόσοφο και επιστήμονα;

– Διάλεξα να σπουδάσω φιλοσοφία ακριβώς επειδή με ενδιέφερε όλο το επιστητό (από τη λογική και τις θετικές επιστήμες που βασίζονται σε απόδειξη και στοχεύουν σε εξήγηση, μέχρι τις ανθρωπιστικές σπουδές που βασίζονται σε ερμηνεία και στοχεύουν σε κατανόηση εαυτού και κόσμου). Υπήρξα τυχερός στο ότι έζησα τη ζωή μου γράφοντας και διδάσκοντας φιλοσοφία, αλλά και ιδιαίτερα τυχερός γιατί για πολλά χρόνια διδάξα και έκανα έρευνα στην ψυχολογία που είναι συνάμα βιολογική, συμπεριφορική, γνωστική, κοινωνική και θεραπευτική επιστήμη, αλλά παράλληλα συνορεύει με τις ανθρωπιστικές σπουδές, ενώ τώρα εντάσσεται μαζί με τη φιλοσοφία στη διεπιστημονική προσπάθεια της Γνωσιοεπιστήμης που έχει ως στόχο να εξικνιάσει το αίνιγμα της νοημοσύνης (σε τι συνίσταται η νοημοσύνη και πώς είναι δυνατό η πραγματότητάς της στον φυσικό κόσμο). Το βιβλίο που γράφω αυτόν τον καιρό είναι πάνω στο «αίνιγμα της συνείδησης», δηλαδή στη σχέση συνειδητότητας (που έχουν και τα ζωντανά και τα μωρά) και αυτοσυνείδησης (που αναπτύσσονται μάλλον μόνο οι άνθρωποι, αφού έχουν αποκτήσει γλώσσα και νοημοσύνη).

Η ταχύτατη πρόσβαση των νέων στην πληροφορία, μέσω Google π.χ., δεν τους βοηθάει ιδιαίτερα από τη σκοπιά της μόρφωσης, επειδή «δεν έμαθαν να μαθαίνουν».

Στην Ελλάδα διδάξε επί σειράν ετών στον Τομέα Φιλοσοφίας και στο Τμήμα Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και ολοκλήρωσε την ακαδημαϊκή του καριέρα στην Κύπρο στα Τμήματα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου στην Λευκωσία και του Πανεπιστημίου Νεάπολης της Πάφου. Εκτός από τις πολλές δημοσιεύσεις σε περιοδικά φιλοσοφίας, ψυχολογίας και γενικής παιδείας, ο Καργόπουλος έχει υπογράψει τα βιβλία: «Realism, Relativism and Reference», «Το πρόβλημα της επαγωγικής λογικής», «The Science of Logic and the Art of Thinking», και «Εισαγωγή στη συμβολική λογική».

– Παρακολούθησα πρόσφατα μια διάλεξη σας για τον νου και τη συνείδηση, που δώσατε μπροστά σ' ένα κοινό της Ελληνικής Εταιρείας Γνωστικής Επιστήμης, και θυμάμαι ότι στο τέλος κάποιος απ' το ακροατήριο σας ρώτησε αν πιστεύετε ότι μπορεί να υπάρξει συνείδηση στις μηχανές. Εί-

«Αν η συνείδηση νοηθεί ως μηχανισμός παρακολούθησης και ελέγχου, ίσως να κατασκευαστεί κάποιο μηχανή που να παρακολουθεί τι συμβαίνει μέσα της και γύρω της και να αντιδρά ανάλογα (όπως ένα προηγμένο σύστημα συναγερμού, ή όπως τα αυτόματα στο Blade Runner), όμως θα μιμείται βίωμα (που δεν έχει) ακολουθώντας το νόημα, ενώ σε εμάς και σε μια πραγματική συνείδηση (ακόμη και ζωική) το βίωμα προηγείται του όποιου νοήματος».

Η Δικαιοσύνη απαιτεί κοινό νου τον οποίο δεν έχει ο «ρομποδικαστής»

– Ερχεται τώρα στο μυαλό μου μια παλαιότερη δημοσίευσή σας, όπου αναρωτιέστε αν μπορεί να υπάρξει «ηθικό αυτόματο». Επειδή αυτές τις μέρες γίνεται μεγάλη συζήτηση για την ηθική της τεχνητής νοημοσύνης, μπορείτε να μας πείτε υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να υπάρξει ένα αμερόληπτο, διάφανο, δίκαιο και εξηγήσιμο τεχνητό ον; Ένας δίκαιος ρομποτικαστής, για παράδειγμα;

– Ίσως στο γήπεδο να δεχόμασταν έναν «ρομποδιαίτη» που είναι αμερόληπτος και δεν έχει συναίσθημα φόβου, συμπάθειας κ.λπ., αλλά μόλις περάσουμε στην περιοχή της δικαιοσύνης υπάρχει αρχικά ζήτημα κρίσης για το ποιος λέει την αλήθεια μεταξύ αντιδίκων και, επειδή συνήθως και οι δύο ψεύδονται, απαιτείται κοινός νους για να κρίνουμε ποιος ψεύδεται, πού και σε ποιο βαθμό. Αλλά ακόμη και σε μια περιορισμένη περιοχή δικαιοσύνης, όπως οι παραβιάσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, και με δεδομένη την ύπαρξη συστημάτων παρακολούθησης που καταγράφουν τι συμβαίνει παντού στο οδικό δίκτυο, έτσι ώστε να μην τίθεται ζήτημα αλήθειας των μαρτυριών, θα υπάρχει πάντα το πρόβλημα του να καταγράψουμε όλες τις πιθανές λογι-

Σπούδασα φιλοσοφία επειδή με ενδιέφερε όλο το επιστητό: από τις θετικές επιστήμες που βασίζονται σε απόδειξη και στοχεύουν σε εξήγηση μέχρι τις ανθρωπιστικές που βασίζονται σε ερμηνεία και στοχεύουν σε κατανόηση εαυτού και κόσμου.

κές εξαιρέσεις στους κανόνες. Για παράδειγμα, σε κάποιες περιπτώσεις απαγόρευσης όχι μόνο επιτρέπεται αλλά και επιβάλλεται η παραβίαση της διπλής γραμμής, για να σωθεί η ζωή ανθρώπου ή ζώου (αλλά ποιού ζώου); Και αυτό απαιτεί κοινό νου, τον οποίο ελπίζουμε ότι έχει ο δικαστής, αλλά ξέρουμε ότι δεν έχει ο υπολογιστής, γιατί δεν ξέρουμε σε τι ακριβώς συνίσταται ο κοινός νους σε εμάς ώστε να τον εγγράψουμε μετά σε κάποιο υπολογιστικό πρόγραμμα.

– Είχατε μια λαμπρή ακαδημαϊκή διαδρομή, ξεκινώντας απ' τις σπουδές και τη διδασκαλία

σας στις Ηνωμένες Πολιτείες, και έπειτα, ως καθηγητής στο ΑΠΘ, και στην Κύπρο. Χαρακτηρίσατε σ' ένα πιο προσωπικό κείμενό σας τη δική σας γενιά, αυτή των μπουμέρ δηλαδή, μια «τυχερή γενιά». Γνωρίζετε πολλούς νέους στα πανεπιστημιακά έδρανα, πώς βλέπετε τις προοπτικές τους;

– Η γενιά των Baby Boomers είχε την τύχη να μην αντιμετωπίσει πόλεμο, πείνα, ή τις ασθένειες που πριν από τα αντιβιοτικά και τα εμβόλια θέρριζαν. Παράλληλα, ενώ ξεκίνησε σε δύσκολες συνθήκες μεγάλωσε μέσα από μια σειρά απελευθερώσεων (φύλου, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών, πολιτικών) που έμοιαζαν να εγγυώνται ένα μέλλον συνεχούς προόδου βασισμένο στην παιδεία, τη δημοκρατία και την ορθολογική παγκόσμια ανάπτυξη. Με την αυγή του 21ου αιώνα, η 11η Σεπτεμβρίου, και οι οικονομικές κρίσεις, η κλιματική αλλαγή, η πανδημία, ο πόλεμος στην Ουκρανία και η γενική υποχώρηση του δημοκρατικού ιδεώδους έδειξαν ότι παραήμασταν αισιόδοξοι. Από αυτή την άποψη, οι προοπτικές για τις νεότερες γενιές είναι χειρότερες από τις προοπτικές της γενιάς μας. Ακόμη και κάτι περισσότερο, δηλαδή στην

ταχύτατη πρόσβαση στην πληροφορία, επειδή δεν «έμαθαν να μαθαίνουν», δηλαδή δεν έμαθαν να αναζητούν και να συνδέουν την πληροφορία που πήραν μέσω Google με την υπόλοιπη γνώση που έπρεπε ήδη να κατέχουν, δεν τους βοηθά ιδιαίτερα από τη σκοπιά της μόρφωσης. Αντίθετα, η διαρκής εμπλοκή τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπου συνομιλούν με ανάλογες μόρφωσης και καλλιέργειας συνομιλητές, μόνο καλό δεν μπορεί να κάνει από εκπαιδευτικής (αλλά και κάθε άλλης) άποψης. Ωστόσο γνώρισα στην πανεπιστημιακή μου καριέρα πολλούς αξιόλογους νέους, αρκετούς από τους οποίους βοήθησα μέσω υποτροφιών, Erasmus, Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών, Ωνασείου και άλλων προσβάσεων να συνεχίσουν σπουδές σε σωστά ακαδημαϊκά περιβάλλοντα. Πολλοί από αυτούς διαπρέπουν σε ιδρύματα του εξωτερικού και του εσωτερικού.

– Γνωρίζω ότι δηλώνετε θαυμαστές για την ποίηση, μεταφράζοντας ενίοτε και ποιήματα απ' τα αγγλικά. Πού συναντιέται η ποίηση, η τέχνη με τη φιλοσοφία και την επιστήμη;

– Εμείς οι άνθρωποι ενδιαφερόμαστε για τον άνθρωπο, όχι όπως οι σκύλοι μοιάζουν να εν-

«Το πώς η μουσική, η ποίηση, οι τέχνες μας "αγγίζουν" είναι ένα μυστήριο», επισημάνει ο φιλόσοφος Φίλιππος Καργόπουλος.

διαφέρονται μόνο για άλλους σκύλους, αλλά γιατί ο άνθρωπος είναι από τις πιο περίπλοκες οντότητες στο σύμπαν και μολονότι δεν τρέφουμε ψευδαισθήσεις για την ανθρώπινη φύση, συνεχίζουμε πάντα να θεωρούμε την αξία του ανθρώπου ανεκτίμητη. Η αξία του ανθρώπου έγκειται στην αυτοσυνειδητότητα, δηλαδή στη μοναδική (και μοναχική) οπτική που έχει ο καθενας μας για τον κόσμο. Γι' αυτό άλλωστε συνάπτουμε και σημαντικές σχέσεις, όπως του έρωτα και της φιλίας, για να γνωρίσουμε άλλες συνειδησεις, πράγμα

ιδιαίτερα δύσκολο έως αδύνατο. Η επιστήμη εδώ δεν μπορεί να βοηθήσει γιατί η συνείδηση είναι (αντικειμενικά, μιλώντας) αυστηρά υποκειμενική (ευτυχώς) και η έρευνα της επιστημονικής αλήθειας δεν μας δίνει τρόπους να προσπελάσουμε τη συνείδηση του άλλου ανθρώπου. Όμως η μουσική, η ποίηση, οι τέχνες προσπαθούν μέσα από τα τεχνήματά τους να εκφράσουν, να μεταδώσουν, να δημιουργήσουν, να επηρεάσουν στοιχεία συνείδησης και το καταφέρνουν αυτό όχι μέσα από την ορθολογική αλήθεια της επιστημονικής μεθόδου, αλλά από το βίωμα της συγκίνησης που νιώθουμε στο σώμα μας, του οποίου την πραγματικότητα δεν μπορούμε να αρνηθούμε, γιατί «μας άγγιξε». Το πώς το καταφέρνει αυτό η ποιητική γλώσσα είναι μυστήριο, και μέρος από τη γοητεία που ασκεί πάνω μου η ποίηση είναι για να κατανοήσω αυτή τη δύναμη του λόγου. Κάποια απάντηση ψάχνω να βρω στη μετάφραση και ιδιαίτερα στην ποίηση του Λάρικ που δύσκολα μεταφράζεται αν κρατήσουμε την ομοιοκαταληξία. Εχω μεταφράσει επίσης Σαίξπηρ, Αλεξάντερ Πόουπ, Εζρα Πάουντ, Τ.Σ. Έλιοτ, Ρόμπερτ Φροστ, αλλά και ελληνική ποίηση στα αγγλικά.

Ανθρωποι στο δίκτυ της Ιστορίας

Ζωές που αντιστέκονται στις μυλόπετρες του ολοκληρωτισμού. Φασίστας ή ναζί;

ΜΑΡΚΟ ΜΠΑΛΤΣΑΝΟ
«Θα μείνω εδώ»
μυθρ. Σταύρος Παπασταύρου
εκδ. Πατάκη 2023, σελ. 280

της **ΤΕΣΣΕ ΜΠΑΪΛΑ**

«Κουβεντάζαμε για το πόσο νόστιμο ήταν το κρέας, για το πόσο ωραίο ήταν εκείνο το μέρος, μα πέρα απ' αυτά δεν ξέραμε τι άλλο να πούμε. Ίσως επειδή μετά τον πόλεμο, μαζί με τους νεκρούς, πρέπει να θάβουμε κι όλα όσα είδαμε και κάναμε, να το βάζουμε στα πόδια προτού γίνουμε κι εμείς οι ίδιοι σκουπίδια. Προτού κονταροχτυπηθούμε με τα φαντάσματα του πολέμου στην τελευταία μας μάχη».

Το «Θα μείνω εδώ» του βραβευμένου Ιταλού συγγραφέα Μάρκο Μπαλτσάνο κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 2018 και βρέθηκε στη βραχεία λίστα του βραβείου Strega, γνωρίζοντας παράλληλα μεγάλη επιτυχία τόσο στην Ελλάδα όσο και στις χώρες στη γλώσσα των οποίων μεταφράστηκε.

Οι ήρωες αυτού του βιβλίου είναι άνθρωποι που αντιστέκονται. Μάχονται για να διατηρήσουν

ανεξίτηλο τον αυτοπροσδιορισμό τους. Θέλουν να σωθούν, ό,τι τους απειλεί και γι' αυτό ορθώνουν το ανάστημά τους σε ό,τι περιγελά την προσωπική τους αυτοδιάθεση, ώσπου ο πόλεμος που ξεσπά τους φέρνει αντιμέτωπους με μια νέα αναγκαιότητα, επώδυνα αιχμηρή, για να τους αφήσει να ατενίσουν, καταπονημένοι πια αλλά βαθιά συνειδητοποιημένοι, το μέλλον, να πολεμήσουν τα φαντάσματα του παρελθόντος που φέρουν μαζί τους.

Η Τρίνα είναι μια μητέρα δύο παιδιών. Το μυθιστόρημα του Μπαλτσάνο είναι μια μακροσκελής αφήγηση αυτής της μητέρας στη χαμένη κόρη της, στην οποία διηγείται τι συνέβη στη ζωή της και στη ζωή όλης της οικογένειάς στα χρόνια της απουσίας της. Είναι η προσπάθεια της μητέρας να αποσαφηνίσει όλα όσα προσδιόρισαν την πορεία τους στον χρόνο, να δικαιολογήσει ίσως τις πράξεις της, να μεταδώσει τους προβληματισμούς της και να αφήσει παρακαταθήκη την ιστορία των επιλογών της.

Ο Μπαλτσάνο, όπως ο ίδιος αναφέρει στο σημείωμα του συγγραφέα, αφογκράζεται τη μι-

Γραφικό χωριό στη νότια πλευρά των Αλπεων, στη βόρεια Ιταλία. Οι κάτοικοι μιλούν γερμανικά, όμως είναι Ιταλοί. Η μοίρα θα τους φέρει αντιμέτωπους με τον αφανισμό της πολιτισμικής τους ταυτότητας.

Δύσκολο να είναι κανείς γερμανόφωνος στην Ιταλία του Μουσολίνι.

Το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού που κλονίζεται όταν φθάνουν οι ορδές του Γ' Ράιχ.

κή ιστορία των ανθρώπων για να αφηγηθεί την εξελικτική της πορεία στο πλαίσιο των μεγάλων ανατροπών που η μεγάλη Ιστορία εξυφαίνει. Υπογράφει την περιδιάβαση μιας γυναίκας, μιας οικογένειας και ολόκληρης της χώρας και τη μετάβασή τους από την έναρξη και άνοδο του φασισμού έως τον πόλεμο αλλά και ύστερα από αυτόν, για να

αναδειξει τους τρόπους με τους οποίους ένας άνθρωπος μπορεί να φτάσει σε ακραίες καταστάσεις, όταν ακραίες συνθήκες υποδαυλίζουν τη μοίρα του.

Διλήμματα

Στο γερμανόφωνο αλλά ιταλικό ορεινό χωριό των Αλπεων όπου ζει η Τρίνα με την οικογένειά της, οι νέες συνθήκες υπαγορεύουν μια νέα ζωή.

Οι κάτοικοι πρέπει να σταματήσουν να μιλούν τη γλώσσα τους, οι ναζιστικές οκλήσεις έχουν αρχίσει να πολλαπλασιάζονται, οι αποφάσεις παίρνονται από άλλους και οι άνθρωποι είναι πλέον αναγκασμένοι να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο εκδοχές. Είτε να μείνουν στην Ιταλία και να ενσωματωθούν είτε να γίνουν Γερμανοί πολίτες και εθελοντικά

να καταταγούν στο Γ' Ράιχ. Θα υπομείνουν την απροσδόκητη βία του πολέμου και, όταν πια αυτός τελειώσει, τον πλήρη και αναγκαστικό αφανισμό του τόπου τους στο όνομα μιας ανελέητης προόδου.

Σε όλο το βιβλίο η Τρίνα είναι μια γυναίκα-σύμβολο της ανυπότακτης αντίστασης. Στην αρχή διδάσκοντας κρυφά γερμανικά και αργότερα ανεβαίνοντας στο βουνό μαζί με τον άνδρα της στα σύνορα με την Ελβετία για να αποφύγουν τον εκναζισμό τους. Παλεύοντας με τη συνειδησιακή φόρτιση της μεγάλης απόλλειας που βιώνει άθελά της δεν θα φοβηθεί να πάρει τα νηπία της ζωής της στα χέρια της και να παλέψει για την επιβίωσή της με κάθε σπαρακτικό τίμημα. Ο εκφασισμός του γιου της, ο θάνα-

Ο Μπαλτσάνο καταθέτει μια ιστορία αντίστασης στον εφιάλτη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

τος, η επιστροφή με τη λήξη του πολέμου, ο αγώνας για μη γίνει το φράγμα που θα βυθίσει στην αναπαρχία το χωριό, η αποτυχία και η ελπίδα που σβήνει είναι στοιχεία που, εντέλει, ασπάζονται την Τρίνα στη μάχη της για την επιβίωση.

Ο Μπαλτσάνο ιχνυλατεί με ευαισθησία αλλά και σφοδρότητα τις προσωπικότητες των πρώων του παρουσιάζοντάς τις με εμβριθεία. Ορμώμενος από τη συγκεκριμένη ανθρωπογεωγραφία της εποχής και από τη ζοφώδη σύνθλιψη των ονείρων μιας ολόκληρης γενιάς, καταθέτει μια ιστορία αντίστασης στον εφιάλτη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και στον φασισμό που επιμένει, αλλά και μια ελεγεία για την ανθρώπινη προσπάθεια στον ταυτοτικό της αυτοπροσδιορισμό, υπογράφοντας μια συνταρακτική ανθρώπινη τραγωδία που χαράσσεται στα εσώτατα των πρώων και των αναγνωστών του με μια ήπια, εντέλως απροσχημάτιστη γλωσσική αγωγή.

Το βιβλίο είναι χωρισμένο σε τρία μέρη, με μικρά εναλλασσόμενα κεφάλαια, και η μετάφραση του Σταύρου Παπασταύρου δίνει έναν ρέοντα αφηγηματικό ρυθμό.

Για τον άνθρωπο και τον γοργιζισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romas Katsaris

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Ακούς ό,τι αγαπάς όλες τις ώρες

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ & ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

6-10 ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ME 12.9%

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ

21-24 ΠΡΩΤΗ ΒΡΑΔΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ME 16.2%

10 ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΣΤΙΣ ΗΛΙΚΙΕΣ 35-44 20.3%

10 ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΣΤΙΣ ΗΛΙΚΙΕΣ 45-54 18.7%

@lovefmcypus

* ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ SYMMETRON MARKET RESEARCH ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΑΙΟΥ - ΙΟΥΝΙΟΥ 2023 ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΟΥ ΗΛΙΚΙΩΝ 13-80.

Μετανάστες στο ταξίδι της ελπίδας

Ο φακός του Ιταλού Ματέο Γκαρόνε ακολουθεί μια σύγχρονη «Οδύσεια»

Εγώ, Καπετάνιος ★★☆☆½

ΔΡΑΜΑ (2023)

Σκηνοθεσία: Ματέο Γκαρόνε

Ερμηνείες: Σεϊντού Σαρ, Μουσταφά Φαλ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο σπουδαίος Ιταλός δημιουργός Ματέο Γκαρόνε απέσπασε τον Αργυρό Λέοντα σκηνοθεσίας στο τελευταίο Φεστιβάλ Βενετίας για μια ιστορία επιβίωσης και ελπίδας εμπνευσμένη από την πραγματικότητα του σύγχρονου μεταναστευτικού ζητήματος. Ο Σεϊντού και ο Μουσταφά, δύο έφηβα ζαδέλφια από τη Σενεγάλη, αποφασίζουν να φύγουν κρυφά από τους γονείς τους με προορισμό την Ευρώπη, όπου φιλοδοξούν να κάνουν τα όνειρά τους αληθινά. Τίποτα ωστόσο δεν τους έχει προετοιμάσει για ένα ταξίδι γεμάτο κακουχίες και απρόοπτα μέσα στην απέραντη αφρικανική ήπειρο, το οποίο βάζει σε άμεσο κίνδυνο τις ζωές τους.

Δημιουργός κατά βάση μαφτόζικών ιστοριών («Γόμορρα», «Dogman»), ο Γκαρόνε κρατά σε μεγάλο βαθμό ακέραιο τον σκληρό ρεαλισμό, καθώς ξεκινάει να σκιαγραφήσει τη ζωή και το περιβάλλον των δύο πρωταγωνιστών, προτού εκείνοι ξεκινήσουν το ταξίδι. Αυτό είναι μάλλον και το πιο σημαντικό εδώ: ο θεατής να αντιληφθεί την πραγματικότητα, τους φόβους, τις ελπίδες και τα όνειρα αυτών των ανθρώπων, που αποφασίζουν να αφήσουν τις πατρογονικές εστίες, ταξιδεύοντας χιλιάδες χιλιόμετρα δίχως εγγυήσεις ή βεβαιότητες για τον προορισμό.

Και μετά, φυσικά, ακολουθεί το ίδιο το ταξίδι. Τα πλαστά διαβατήρια, το «λάδωμα» για να κάνει τα στραβά μάτια ο φρουρός, η εξαντλητική πορεία μέσα στη Σαχάρα και οι επιθέσεις ανταρ-

τών ή αστυνομικών, οι οποίες συναγωνίζονται σε βιαιότητα. Ταυτόχρονα η ανθρωπιά και η αλληλεγγύη απαντώνται ακόμα και στα πιο απίθανα, σκοτεινά μέρη. Ολα αυτά κινηματογραφούνται από τον Γκαρόνε με ένα μείγμα κοντινής παρατήρησης που εστιάζει στα αθώα πρόσωπα των πρωταγωνιστών του και παράλληλα αρκετών επικώνων πλάνων –ειδικά στην έρημο– τα οποία αποδίδουν μεγαλειωδώς

Πλαστά διαβατήρια, «λαδώματα», πορείες στην έρημο, βίαιες επιθέσεις ανταρτών ή αστυνομικών. Και έπειτα από λίγο, στα πιο απίθανα μέρη, ανθρωπιά και αλληλεγγύη.

την καθολική διάσταση του θέματος. Όπως και προηγουμένως, στόχος του δημιουργού είναι να αντιληφθούμε την «Οδύσεια» των μεταναστών και την παντός είδους εκμετάλλευση που συναντούν στον δρόμο τους, πριν καν έρθουν σε επαφή με τις (σπανίως φιλικές) ευρωπαϊκές αρχές. Οι πρωταγωνιστές προλαβαίνουν να βιώσουν τη βίαιη ενθουσιαστική πριν σαλπάρουν για το τελευταίο κομμάτι του ταξιδιού που θα τους φέρει αντιμέτωπους με μια τελική δοκιμασία, αυτή της «ευθύνης». Ο ίδιος ο Ματέο Γκαρόνε λέει για το φιλμ του: «Η ταινία βασίστηκε σε πολλές ιστορίες νέων παιδιών που διέσχισαν την Αφρική με προορισμό την Ευρώπη. Καθώς άκουγα τις μαρτυρίες τους, έγινε ξεκάθαρο μέσα μου πως οι ιστορίες αυτές αποτελούν πιθανότατα τη μόνη πραγματικά επίκαιρη αφήγηση των καιρών μας».

Ο Ματέο Γκαρόνε χρησιμοποιεί πρωτοεμφανιζόμενους ηθοποιούς για τους ρόλους των δύο νεαρών Σενεγαλέζων που ξεκινούν το επικίνδυνο ταξίδι με προορισμό την Ευρώπη και μια καλύτερη ζωή.

HOME CINEMA

Ενας Βρετανός στον κόσμο των σαμουράι

Ο Χιρογιούκι Σανάντα υποδύεται τον άρχοντα Τορανάγκα στην τηλεοπτική μίνι σειρά που βασίζεται στο μυθιστόρημα του Τζέιμς Κλαβέλ.

Καμίλα Ουρζεντόφσκα, Ρόμπερτ Γκουλάτσικ στην εικαστική μαγική μεταφορά του βραβευμένου με Νομπέλ μυθιστορήματος του Βλάντισλαβ Ρέιμοντ.

Shogun

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2024)

Δημιουργός: Τζάστιν Μαρκς,

Ρέιμπελ Κόντο

Ερμηνείες: Χιρογιούκι Σανάντα,

Κόσμο Τζάρβις

Μία από τις πιο πολυαναμενόμενες σειρές της χρονιάς έφτασε πρόσφατα στην πλατφόρμα του Disney+. Η επική (λογιστεχνική) αφήγηση του Τζέιμς Κλαβέλ, που μεταφέρθηκε στο παρελθόν στον κινηματογράφο, έρχεται τώρα και στη μικρή οθόνη, για να μας στείλει στον συναρπαστικό κόσμο της Ιαπωνίας των αρχών του 17ου αιώνα. Εκεί, ένα μυστηριώδες ευρωπαϊκό πλοίο φθάνει μισοδιαλυμένο στις ακτές. Το φορτίο και (κυρίως) ένας συγκεκριμένος Βρετανός επιβάτης του θα φέρουν αναστάτωση στο νησιωτικό βασίλειο, το οποίο βρίσκεται ούτως ή άλλως σε στάδιο μετάβασης της εξουσίας. Ταυτόχρονα οι Πορτογάλοι, οι οποίοι μέχρι τότε είναι οι μοναδικοί που γνωρίζουν τον δρόμο για την εξωτική χώρα, κάνουν τις δικές τους κινήσεις προκειμένου να διατηρήσουν τα προνόμιά τους.

Με κινηματογραφική ματιά πιο κοντά στα δυτικά πρότυπα, αλλά και σεβασμό προς την ιαπωνική παράδοση –και συντριπτική πλειονότητα Ασιατών συντελεστών–, η σειρά του FX μας βάζει πολύ γρήγορα στον ιδιαίτερο κόσμο της: μας συστήνει γοητευτικούς πρωταγωνιστές, τοποθετώντας τους σε ένα ιστορικό περιβάλλον, το οποίο ζωντανεύει χάρη σε εντυπωσιακά σκηνικά και ακριβώς ειδικά εφέ. Η μάχη εξουσίας που βρίσκεται σε πρώτο πλάνο φέρνει βέβαια στον νου το «Game of Thrones», ωστόσο εδώ η κλίμακα είναι σαφώς μικρότερη – πρόκειται άλλωστε για μίνι σειρά, δίχως αυτό να σημαίνει ότι ποιοτικά αυτή δεν βρίσκεται στο ανώτατο επίπεδο της σύγχρονης τηλεόρασης.

Οι Χωρικοί ★★★★★

ΔΡΑΜΑ/ANIMATION (2023)

Σκηνοθεσία: Ντορότα Κομπιέλα,

Χιου Βέλχμαν

Ερμηνείες: Καμίλα Ουρζεντόφσκα,

Ρόμπερτ Γκουλάτσικ

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε μια εικαστικά μα-

γική μεταφορά του ομώνυμου, βραβευμένου με Νομπέλ, μυθιστορήματος του Βλάντισλαβ Ρέιμοντ. Στην Πολωνία των αρχών του 20ού αιώνα, μια όμορφη νεαρή επαρχιώτισσα αναγκάζεται να παντρευτεί με προξενίο έναν κατά πολύ μεγαλύτερο πλούσιο κτηνοτρόφο.

Γρήγορα, ωστόσο, θα βυθιστεί στη δίνη του έρωτα με τον (παντρεμένο) γιο του τελευταίου, γεγονός που θα περιπλέξει τα πράγματα και θα την κάνει αντικείμενο έμφυσης στα μάτια των υπόλοιπων χωρικών.

Ενα παραδοσιακά γυρισμένο φιλμ επενδύεται με ένα «φίλτρο» αποτελούμενο από χιλιάδες ελαιογραφίες: το αποτέλεσμα είναι ένας κινούμενος πίνακας, ο οποίος πάντως φέρει μέσα του έντονο το στοιχείο του ρεαλισμού.

Σκληρά ρεαλιστική άλλωστε είναι και η πλοκή, χωρισμένη σε τέσσερα κεφάλαια (ανάλογα με τις εποχές του χρόνου), τα οποία μας στέλνουν σε μια βαθιά συντηρητική επαρχία, με τη θρησκευτική πίστη να βρίσκεται υπεράνω όλων και τη γυναίκα περίπου σε ρόλο αντικειμένου.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Αντωνέλου και Μερκ σε ένα απολαυστικό ρεσιτάλ τραγουδιού

«Μουσικές συγγένειες» ήταν ο τίτλος του ρεσιτάλ που πραγματοποιήσαν η υψίφωνος Φανή Αντωνέλου με την πανίστρια Κέρστιν Μερκ στην αίθουσα «Δημήτρης Μπτρόπουλος» στις 8 Φεβρουαρίου. Έργα Ελλήνων και Γερμανών συνθετών οργανώθηκαν σε ενότητες με βάση την εποχή στην οποία γράφθηκαν, την πηγή έμπνευσης ή την τεχνολογία, και τέθηκαν σε διάλογο. Με άλλους λόγους το δημόδες όπως ενέπνευσε τον Γιάννη Κωνσταντινίδη στο «Ερνάκι» και τον Σκαλκώτα στη «Λαφίνα», αλλά και όπως το είδε ο Μπραμς στη δική του «Αγγελική βοσκοπούλα». Ή παλι, ποίηση του Χάινε, του Αϊκεντορφ και του Γκαίτε μελοποιημένη από τον Σούμαν και τον Βολφ, αλλά και ποίηση του Παλαμά και του Σικελιανού μελοποιημένη από τον Καλομοίρη και τον Μπτρόπουλο.

Είναι ένα εγχείρημα που σε ακόμα μεγαλύτερη έκταση η Αντωνέλου με τη Μερκ προετοίμασαν και κατέγραψαν δισκογραφικά πριν από λίγα χρόνια («Κ», 26.4.2020). Όμως, η εμπειρία της «ζωντανής ακρόασης»

είναι προφανώς τελείως διαφορετική. Όχι μόνο επειδή στα χρόνια που μεσολάβησαν τα συγκεκριμένα τραγούδια έχουν γίνει απολύτως κτήμα των δύο μουσικών, οι οποίες τα αποδίδουν σήμερα με ακόμα μεγαλύτερη σιγουριά, άρα και ελευθερία. Αλλά και επειδή ο ήχος από ένα cd δεν συγκρίνεται με τον ήχο σε μια αίθουσα, στην οποία μπορεί να αναπτυχθεί πολύ πιο ελεύθερα μέσα στον χώρο και να αποκτήσει απείρως περισσότερες αποχρώσεις.

Στην περίπτωση της Αντωνέλου μιλάμε κατ' αρχάς για μια

Τραγούδια από τον Κωνσταντινίδη ως τον Σένμπεργκ αποδόθηκαν με γνώση και ευαισθησία.

φωνή απολύτως εστιασμένη με εντυπωσιακή τονική ακρίβεια, στοιχείο που εκτιμήθηκε τόσο στην «Αφροδίτη Ουρανία» του Μπτρόπουλου και στα τραγούδια του Σένμπεργκ που ακολού-

Με αβίαστη, εκφραστική φωνή και υποδειγματική άρθρωση απέδωσε ποίηση και μουσική η Φανή Αντωνέλου.

θησαν, όσο και στις μελωδικές σελίδες της Κλάρας Σούμαν ή του Χούγκο Βολφ, όπως λόγου χάριν η «Λορελάι» της πρώτης και η «Προσπλήτση» του δεύτερου. Μιλάμε επίσης για ένα τρα-

γούδι αβίαστο, μια φωνή που δεν έχει ανάγκη να πιεστεί ούτε στις πιο ακραίες θέσεις στην ψηλή ή στη χαμηλή περιοχή. Τρίτο και διόλου αυτονόητο χαρακτηριστικό είναι η εξαιρετι-

κή άρθρωση της τραγουδίστριας. Καταλάβαινε κανείς άριστα την κάθε λέξη στα ελληνικά και στα γερμανικά, χωρίς να υπάρχει η αίσθηση ότι καταβάλλεται κάποια προσπάθεια γι' αυ-

τό. Ολα ακούγονταν αβίαστα και με φυσικότητα.

Όλες τις παραπάνω αρετές αξιοποίησε η Αντωνέλου με τον πιο εκφραστικό τρόπο, προκειμένου να δώσει ζωή στις σκηνές, τις εικόνες ή τις ατμόσφαιρες καθενός από τα ποιήματα. Υιοθετώντας κάθε φορά το κατάλληλο ύφος για τη βουκολική σκηνή ή τη νοσταλγική ονειροπόληση, το κωμικό στοιχείο όσο και το σοβαρό, απέδιδε το βασικό στίγμα αλλά και τις αποχρώσεις κάθε μουσικής μικρογραφίας και επιτύχανε με αμεσότητα την επαφή με τον ακροατή.

Αξίζει επίσης ξεχωριστή αναφορά στη συμβολή της πανίστριας. Η Κέρστιν Μερκ δεν συνόδευε απλώς, κάτι που από μόνο του είναι μια τέχνη, καθώς ένας πιανίστας οφείλει να συμβαδίζει και να στηρίζει τις επιλογές του εκάστοτε μονωδού, σεβόμενος τις ιδιαίτερες κάθε φωνής. Η Μερκ συνεισέφερε εξίσου με την Αντωνέλου στην ατμόσφαιρα που δημιουργούσαν οι εκάστοτε συνθέτες με αφορμή τα ποιήματα αλλά και στην πλαστικότητα της έκφρασης. Μια απολαυστική βραδιά.

Το τελευταίο πιάνο του Φρειδερίκου Σοπέν, ένα Pleyel, εκτίθεται στο ανακαινισμένο μουσείο στη Βαρσοβία που φέρει το όνομα του κορυφαίου Πολωνού μουσουργού.

Ο Φρειδερίκος Σοπέν και οι μαθητές του

Ερευνητική μελέτη αναδεικνύει τον μεγάλο Πολωνό συνθέτη του πιάνου ως δάσκαλο, ως μέντορα και ως άνθρωπο

Του ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Οι περισσότεροι μουσικόφιλοι γνωρίζουμε τον Φρειδερίκο Σοπέν (1810-1849) ως τον ανυπέβλητο συνθέτη του πιάνου. Από τη Σονάτα για πιάνο αρ. 3 σε σι-ελάσσονα, Έργο 58, με το αγωνιώδες πρώτο μέρος και, μετά, με το πασιγνώστο Πένθιμο Εμβατήριο, έως τα ατμοσφαιρικά Νυκτερινά ή την αριστουργηματική Σπουδή υπ' αριθμ. 1 Έργο 25 (η περίφημη «Αιολική Αρπα»), τις Μπαλάντες, τις Μαζούρκες, το έργο Andante Spianato ή τα Βαλς του (ένα από αυτά, το υπ' αριθμ. 2, Έργο 64, σφράγισε και μια εκπληκτική—πολεμική μάλιστα—ισραηλινή ταινία κινουμένων σχεδίων, το «Βαλς με τον Μπασίρ» του Αρι Φόλμαν, το 2008). Η μοιραία σχέση του Σοπέν με τη Γεωργία Σάνδη, η εύθραυστη υγεία του, η επιθυμία του να ταφεί αφού πρώτα του ξεριζώσουν την καρδιά (ο φόβος της νεκρανάστασης τον 19ο αιώνα ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένος...), όλα, μουσική και άνθρωπος, συνθέτουν ένα είδος θρύλου.

Όμως ο Σοπέν είχε και μια καθημερινότητα να αντιμετωπίσει. Αυτή η τελευταία πτυχή είναι η λιγότερο γνωστή και αναδεικνύεται μέσα από το κλασικό σήμερα «Ο Χορίν όπως τον είδαν οι μαθητές του» του μουσικολόγου Ζαν-Ζακ Αϊγκελντίνγκερ. Το βιβλίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Orpheus σε επιστημονική επιμέλεια του Κωνσταντίνου Π. Καράμπελα-Σγουρδα και σε μετάφραση του Στέφανου Θεοδωρίδη. Με τον μεταφραστή της πλούσιας ερευνητικής αυτής μελέτης (υπερβαίνει τις 530 σελίδες και περιλαμβάνει ωραία εικονογραφημένα), συνομιλήσαμε για τον Σοπέν, τον δάσκαλο, τον συνθέτη, τον άνθρωπο.

— Ποια, κατ' αρχάς, η σημασία της έκδοσης αυτής;

— Το βιβλίο αυτό, μοναδικό στο είδος του, επανεκδίδεται ανελλιπώς από το 1970. Αναδεικνύει τον Σοπέν όχι απλώς ως σπουδαίο παιδαγωγό αλλά ως τον έναν από τους δύο πόλους (ο άλλος είναι, φυσικά, ο Λιστ) της παιδαγωγικής του πιάνου του 19ου αιώνα. Μάλιστα, όπως σημειώνει ο συγγραφέας, ο Σοπέν έφτασε πολύ νωρίτερα από εκείνον σε παιδαγωγική και παιδαγωγική ωριμότητα, ενώ οι μαθητές του διέδωσαν τη διδασκαλία του σε Ανατολή και Δύση, με τους επιγόνους της να φτάνουν μέχρι και τις μέρες μας. Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, ο αναγνώστης, είτε αυτός είναι σπουδαστής, είτε καθηγητής, σολίστ ή ερευνητής, θα αντιληφθεί έναν σημαντικό πλούτο πρωτογενών πληροφοριών για τις μουσικοπαιδαγωγικές πρακτι-

κές και την αισθητική του Σοπέν καθώς και το πολιτιστικό γίγνεσθαι του Παρισιού της εποχής, εν γένει όλα εκείνα τα στοιχεία που συνέβαλαν στη διαμόρφωση της σοπενικής παράδοσης. Έτσι, θα μπορέσει να καταρτίσει τα σωστά κριτήρια για την ερμηνεία των έργων του Πολωνού.

— Ο Σοπέν συνέθεσε σχεδόν αποκλειστικά έργα για πιάνο, με εξαίρεση κυρίως τα δύο κοντσέρτα για πιάνο, τα οποία ο—μουσικολογικών γνώσεων—Μιλαν Κούντερα βρίσκει αδύναμα. Λένε πως όταν τον ρώτησαν σχετικά, είχε απαντήσει: «Προτιμώ να καταπάνομαι με μικρά πράγματα και να προσπαθώ να τα κάνω μεγάλα παρά με μεγάλα που θα τα κάνω μικρά». Στους μαθη-

τές. Άλλοτε του έδινε τη λύση σε κάποιο τεχνικό πρόβλημα με μια πολύ απλή ιδέα (συνάψαν έναν διαφορετικό δακτυλισμό) και άλλοτε, με μία μόνο εικόνα, μπορούσε να τον βάλει αμέσως στο κλίμα του έργου. Έδινε μεγάλη έμφαση στη σωματική καλάρωση, αποκάλυπτε (μέσω του εκλεπτυσμένου του τουσέ) τις μυριάδες αποχρώσεις και ποιότητες ήχου του οργάνου, επέμενε ότι η μουσική πρέπει να είναι τραγουδι και τη θεωρούσε γλώσσα με συγκεκριμένη δομή (παραγράφους, φράσεις, περιόδους, προτάσεις), κανόνες στίξης και εκφοράς. Όσο για τις εξωμουσικές συμβουλές του, αυτές άξιζαν το βάρος τους σε χρυσάφι. Στον 14χρονο Πάουλ Γκούντσμπεργκ είπε κάποτε: «Εάν χάσεις το παρόν δεν θα το ξαναβρεις ποτέ!».

πολυετούς έρευνας, ιστορικής, βιογραφικής αλλά και μουσικολογικής. Σε ποιο βαθμό προσφέρεται για τον απλό μουσικόφιλο που δεν έχει ειδικές γνώσεις περί μουσικής;

— Κατά τη γνώμη μου, το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου, παρά τις διαρκείς αναφορές σε τεχνικά ζητήματα, διαβάζεται ευχάριστα ακόμη και από έναν απλό μουσικόφιλο. Και αυτό χάρη στις πλούσιες και ιδιαίτερα παραστατικές περιγραφές από τις οποίες αναδύεται όλη η ατμόσφαιρα των μαθημάτων όπως και ο χαρακτήρας του Σοπέν. Ακόμη, το Παρίσι του 19ου αιώνα κυριολεκτικά ζωντανεύει μπροστά στα μάτια μας, αφού—ειδικά στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου όπου παρελαύνει η πνευματική και καλλιτεχνική ελίτ της επο-

στη, έρμαιο συχνά της Γεωργίας Σάνδη ή άλλων γυναικών. Φωτίζεται καθόλου αυτή η πλευρά του μέσα από τη μελέτη αυτή;

— Οι μεγάλες προσωπικότητες είναι πάντοτε πολυδιάστατες. Οι σελίδες του βιβλίου αποκαλύπτουν τον αληθινό Σοπέν, διαμετρικά αντίθετο από την τυποποιημένη εικόνα του υπερεισθητού φυμιατικού. Ο Σοπέν υπήρξε αληθινός αριστοκράτης: αξιοπρεπής, με αυτοσεβασμό, εγκρατής, με ηθικό (και όχι μόνο) σθένος, στέρεα νοητική συγκρότηση, αξιοζήλευτη ισορροπία μεταξύ νόησης και συναισθήματος, απεχθανόταν κάθε επιτήδευση και γνώριζε πολύ καλά τα ψυχοσωματικά του όρια. Σε μουσικό επίπεδο έδινε έμφαση στη φυσικότητα, στην εκφραστική απλότητα, στην πρακτικότητα,

πρόσβαση που είχε (λόγω της ολαβικής κουλτούρας του, σύμφωνα με τη Σάνδη) στον κόσμο του φανταστικού. Το χάρισμά του αυτό το χρησιμοποιούσε και με τους μαθητές του, στους οποίους έδινε διαρκώς εικόνες προκειμένου να προσεγγίσουν το πνεύμα του εκάστοτε έργου, με αναφορές σε στρατιές φαντασμάτων, αγέλους που περνούν από τον ουρανό κ.ά. Βλέπουμε, τέλος, τον Ρομαντισμό να διαπνέει και τις συνθέσεις του, οι οποίες βασίζονται σε έντονα βιώματα και παιδικές μνήμες, ονειροπολήσεις και υπαρξιακές αγωνίες.

— Μέσα από το βιβλίο βρίσκουμε τον Πολωνό Σοπέν ή τον «Γάλλο» Σοπέν—και τα δύο αυτά μαζί ή τίποτε από τα δύο;

— Ο Βίλελμ φον Λεντς, μαθητής του, γράφει για εκείνον: «Ο Σοπέν υπήρξε ένα πολωνικό φαινόμενο, με γαλλική παιδεία και συνήθειες, ενώ διέθετε τις αρετές και τα ελαττώματα και των δύο αυτών κόσμων». Στο βιβλίο συναντάμε διαρκώς αναφορές σε Πολωνούς φίλους, μαθητές, συναδέλφους, καλλιτέχνες και μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας του Παρισιού, σε σημείο τέτοιου, μάλιστα, ώστε ο Λεντς να γράφει ότι «στα παρισιανά σαλόνια επί βασιλείας Λουδοβίκου-Φίλιππου ο Σοπέν εκπροσωπούσε την Πολωνία, την πατρίδα του όπως την ονειρευόταν. Επαίξε την Πολωνία, έκανε την Πολωνία μουσική». Από την άλλη, στο βιβλίο συναντάμε εξίσου και τον Γάλλο Σοπέν, που έχει ασπαστεί πλήρως τη γαλλική κουλτούρα, απολαμβάνει τα θεάματα, το καλό φαγητό, την υψηλή ραπτική και κινείται με άνεση—αλλά χωρίς παρωπίδες—στους κύκλους της παρισινής αριστοκρατίας.

— Σε ποιο βαθμό αναδεικνύεται ο «ρομαντικός» Σοπέν μέσα από το βιβλίο, όχι ο ρομαντικός με την έννοια της ρομάντσας αλλά ως εκπρόσωπος της σχολής του ρομαντισμού του 19ου αιώνα;

— Ο Σοπέν, κατεξοχήν Ρομαντικός—και σε αντίθεση με την εντύπωση των περισσότερων—βρισκόταν σε πλήρη επαφή με την πραγματικότητα, όντας ιδιαίτερα πρακτικός, οργανωμένος και πειθαρχημένος στην καθημερινότητά του. Την πραγματικότητα όμως αυτή την υπερέβαινε χάρη στην

Γκράφιτι εμπνευσμένο από τον Φρειδερίκο Σοπέν, στη Βαρσοβία, κοντά στο μουσείο όπου εκτίθενται τα προσωπικά του αντικείμενα.

«Το Παρίσι του 19ου αιώνα κυριολεκτικά ζωντανεύει μπροστά στα μάτια μας, αφού οι περιγραφές των ερμηνειών του Σοπέν από τον Μπερλιόζ, τον Μπαλζάκ, τη Σάνδη, τον Χάνε, κινούνται στα όρια της υψηλής λογοτεχνίας», λέει ο Στέφανος Θεοδωρίδης.

— Πώς θα χαρακτήριζες τον Σοπέν ως δάσκαλο και μέντορα;

— Κατ' αρχάς πρέπει να πούμε ότι ο Σοπέν ήταν γεννημένος παιδαγωγός, αγαπούσε τη διδασκαλία και αφιερωνόταν σε αυτήν με ιεραποστολικό ζήλο. Ήταν προικισμένος με εξαιρετική δειξιότητα αλλά και την ικανότητα να διεισδύει στην ψυχολογία του μαθητή. Δεν τον κατέκλυζε με συμβου-

λες. Άλλοτε του έδινε τη λύση σε κάποιο τεχνικό πρόβλημα με μια πολύ απλή ιδέα (συνάψαν έναν διαφορετικό δακτυλισμό) και άλλοτε, με μία μόνο εικόνα, μπορούσε να τον βάλει αμέσως στο κλίμα του έργου. Έδινε μεγάλη έμφαση στη σωματική καλάρωση, αποκάλυπτε (μέσω του εκλεπτυσμένου του τουσέ) τις μυριάδες αποχρώσεις και ποιότητες ήχου του οργάνου, επέμενε ότι η μουσική πρέπει να είναι τραγουδι και τη θεωρούσε γλώσσα με συγκεκριμένη δομή (παραγράφους, φράσεις, περιόδους, προτάσεις), κανόνες στίξης και εκφοράς. Όσο για τις εξωμουσικές συμβουλές του, αυτές άξιζαν το βάρος τους σε χρυσάφι. Στον 14χρονο Πάουλ Γκούντσμπεργκ είπε κάποτε: «Εάν χάσεις το παρόν δεν θα το ξαναβρεις ποτέ!».

— Μπορούμε να κάνουμε συγκρίσεις του Σοπέν με άλλους μεγάλους συνθέτες που υπήρξαν δάσκαλοι; Π.χ., Μότσαρτ, Μπετόβεν, Σούμμαν, Λιστ κ.ά. Βρίσκουμε ομοιότητες και διαφορές;

— Πολύ συνοπτικά (και με κίνδυνο υπεραιλουστεισης) θα λέγαμε ότι με τον Μότσαρτ τον συνδέει η έμφαση στη ροή και στο λεγκάνο παιχνίδι, με τον Μπετόβεν το λεγκάνο και η ορθή μουσική απαγγελία, με τον Λιστ η καθαρότητα και σαφήνεια του ύφους καθώς και η σωστή ρυθμική αίσθηση. Αυτό που διαφοροποιεί τον Σοπέν από όλους τους άλλους είναι η προσπάθειά του να εκμαιεύσει από το πιάνο πρωτόγνωρες αποχρώσεις και—με μια πρωτοφανή πλαστικότητα τόσο στον ρυθμό όσο και στην κίνηση του χεριού—να μιμηθεί την ανθρώπινη φωνή, να το κάνει να τραγουδάει.

— Το βιβλίο είναι αποτέλεσμα

Χειρόγραφα, επιστολές και παρτιτούρες του Φρειδερίκου Σοπέν. Ανάμεσα στα εκθέματα και το διάσημο «Βαλς σε Φα ελάσσονα».

— Ποια είναι η σημασία του βιβλίου για τους μαθητές του Σοπέν; Πώς μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση της μουσικής του Σοπέν;

— Μέσα από τη σκιαγράφηση του Σοπέν ως δασκάλου της μουσικής, φωτίζονται πτυχές του ως συνθέτη;

— Από τις μαρτυρίες των μαθητών αντλούμε πολλές και ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τις συνθέσεις του Σοπέν και την αίσθηση που προκαλούσαν στους συγχρόνους του. Οι αρμονίες του συχνά χαρακτηρίζονται «πολύπλοκες», οι μετατροπές «δαιδαλώδεις και ασυνήθιστες», τα διαστήματα «τεράστια» (απόρροια, εν μέρει, της μεγάλης του ευλυγισίας), ενώ ακόμη και ο Λιστ εντυπωσιάζεται από τις «μικρές ομάδες πρόσθετων επερίσεων που πέφτουν πάνω στη μελωδία σαν πολύχρωμες δροσοσταλίδες», όπως γράφει χαρακτηριστικά ο ίδιος.

— Σχετικά με τον άνθρωπο Σοπέν: τα στερεότυπα τον θέλουν μελαγχολικό, με υγεία εύθρα-

Το βιβλίο «Ο Χορίν όπως τον είδαν οι μαθητές του» του μουσικολόγου Ζαν-Ζακ Αϊγκελντίνγκερ κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Orpheus.

ΟΙ ΤΟΠΟΙ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ
ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΜΑΣ

ΠΑΤΡΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ
24/3

Το χθες και το σήμερα

Οι άνθρωποι και
οι ιστορίες τους

Η χαρά της ζωής και
το πάθος για δημιουργία

**Η ΨΥΧΗ ΜΙΑΣ ΠΟΛΗΣ
ΣΕ 300 ΣΕΛΙΔΕΣ**

